

DOKTORI DISSZERTÁCIÓ

A DÉL-DUNÁNTULI BEÁS CIGÁNYOKROMÁN NYELVJÁRÁSAÍrta: Papp Gyula

Szeged, 1981.

T A R T A L O M

	Lap
Bevezetés.	1
Hangjelölések	1
A román /beás/ cigányok	3
Elnevezésük	3
A beások nyelvterülete	5
Életük és szokásaik	5
A beás román nyelvjárás	6
A román köznyelv és a beás román nyelv- járás lényeges eltérései	7
<u>A beás román nyelvjárás nyelvtana . . . . .</u>	10
H a n g t a n	10
Magánhangzók	11
Összetett magánhangzók	11
Mássalhangzók	12
A román nyelv /és a beás nyelvjárás/ fonémáinak problémái	13
Palatalizált mássalhangzók	14
Hangváltakozások	16
Magánhangzóváltakozások	16
Mássalhangzóváltakozások	17
A l a k t a n	18
A n é v e l ő	18
A határozott névelő	18
A határozatlan névelő	18
A birtokos névelő	19
A melléknévi névelő	19
A f ő n é v	20
A főnevek ragozása	21
A m e l l é k n é v ./ragozása/.	24
A melléknév fokozása	25
Alapfokú és közép fokú hasonlítás	26

A névmások	26
A személyes névmás	26
A visszaható névmás	28
A birtokos névmás	28
A kérdő névmás	30
A vonatkozó névmás	31
A mutató névmás	31
A határozatlan névmás	35
A tagadó névmás	36
A számnév	37
A határozott számnevek	37
a/ Tőszámnevek	37
b/ Sorszámnevek	38
c/ Gyűjtőszámnevek	39
d/ Törtszámnevek	39
A határozatlan számnevek	40
A határozói számnevek	40
Az ige	40
Az ige ragozása	41
I. igeragozás	42
II. igeragozás	44
III. igeragozás	45
IV. igeragozás	46
A segédigék	47
Rendhagyó ragozású igék	48
Igemódok és igeidők	51
A kijelentő mód	51
A feltételes és óhajtó mód	52
A kötőmód	52
A felszólító mód	53
Igenevek	53
A főnévi igenév	53
A melléknévi igenév	54
A határozói igenév	54
A szupinum	54

A visszaható igék	55
A szenvedő alakú igeragozás	57
Megjegyzések	58
A h a t á r o z ó s z ó k	59
Helyhatározószók	59
Időhatározószók	60
Módhatározószók	61
A z e l ő l j á r ó k	63
Egyszerű előljárók	63
Összetett előljárók	64
Előljáróként szereplő határozószók	64
A k ö t ő s z ó k	65
A z i n d u l a t s z ó k	66
M o n d a t t a n	67
A z e g y s z e r ű m o n d a t	67
Az alany	67
Az állítmány	68
A jelzők	68
Melléknévi jelző	68
Számnévi jelző	69
Főnévi jelző	69
A névmási jelző	69
A határozószói jelző	69
Az igenévi jelző	70
A tárgy	70
A részeshatározó	71
A ~~képes~~ helyhatározó	72
A képes helyhatározó	72
Az időhatározó	73
A számhatározó	73
Az okhatározó	73
A célhatározó	73

A módhatározó	74
A hasonlító határozó	74
Az eszközhatározó	74
A társhatározó	75
A z ö s s z e t e t t m o n d a t . . .	75
A mellérendelt mondatok	75
Kapcsolatos mondatok	75
Ellentétes mondatok	75
Választó mondatok	76
Következtető mondatok	76
Magyarázó mondatok	76
Az alárendelt mondatok	76
Alanyi mellékmondat	77
Állítmányi mellékmondat	77
Jelzői mellékmondat	77
Tárgyi mellékmondat	78
Részeshatározói mellékmondat	78
Helyhatározói mellékmondat	78
Időhatározói mellékmondat	78
Okhatározói mellékmondat	79
Célhatározói mellékmondat	79
Módhatározói mellékmondat	79
Eszköz- és társhatározói mellékmondat	80
Megengedő mellékmondat	80
Feltételes mellékmondat	80
A szórend	81
A hangsúly	81
Beás - magyar melléknév-szótár	83
Beás - magyar igeszótár	89
Jegyzetek	162
Irodalom	164
Mellékletek I - IV.	

Cigányokról szóló írásokban nem szűkölködünk: napilapokban, folyóiratokban vagy egyéb kiadványokban nap nap után jelennek meg róluk írások. Ezek legtöbbször a cigányság szociológiai helyzetével, integrálódásuk lehetőségével foglalkozik. Néha megjelenik egy-egy munka a cigányok nyelvéről, de az ilyen témájúak is általában a cigány tanulók iskolai nyelvi problémáit vizsgálják. Az elmúlt másfél évtizedben megjelent néhány nagyobb monográfia a cigányok nyelvéről is, de ezek mind az indiai eredetű cigány nyelv különböző dialektusait vizsgálják.

A Magyarországon élő kb. háromszázezer-négyszázezer cigányt Vekerdi József "A magyarországi cigány nyelvjárá-
sok" c. munkájában a következő három nagy csoportba osztja:

csak magyarul tudó cigányok,

magyarul és románul tudó cigányok /beások/,

magyarul és cigányul tudó cigányok.

Legkevesebben a magyarul és románul tudó cigányok /beások/ vannak, számukat kb. harmincezerre becsülik. Ez a munka hiányt akar pótolni, a dél-dunántúli román /beás/ cigányság nyelvéről igyekszik átfogó képet adni a Pécs környékén végzett megfigyelések alapján.

Hangjelölések

A beás román nyelvjárási szövegek lejegyzésére a nem túl bonyolított /"broad"/ fonetikus írásmódot ^{a legmegfelelőbb.} használtam. Fonetikus jelölésre - kis eltéréssel - Carlo Tagliavini "Le origini delle lingue neolatine" c. könyvében ajánlott fonetikus jeleket használtam. Mivel a beás román nyelvjárás a bánáti román nyelvjáráshoz áll közel, figyelembe vettem Radu Flora "Rumunski banatski govori u svetlu lingvističke geografije"/Beograd, 1971/ c. munkájának fonetikus jelöléseit is. Ezekről a fonetikus jelölésektől gépelési nehézségek miatt és egyéb megfontolásból el kellett kissé térnem; /c' helyett t' ; 3 helyett t /.

Az i, o, u magánhangzók és b, d, f, h, k, l, m, n, p, r, t, v, z mássalhangzók ejtése hasonló a megfelelő magyar hangok kiejtéséhez, s az eltérések figyelmen kívül hagyhatók.

A magyartól eltérő hangjelölések:
magánhangzók:

- a megfelel a román a hangnak /palóc a /.
- ă o és a közötti hang, megközelíti a magyar a-t.
- â megfelel a román â hangnak; e és ö közötti hang ajakkerekítés nélkül.
- e megfelel a magyar zárt e hangnak.
- ē nyílt e hang.
- i megfelel a román i hangnak; ü-szerű hang ajakkerekítés nélkül.
- o nyílt o hang.
- u nyílt u hang.
- î félhangzó; megfelel a magyar j hangnak./A magánhangzókhoz vettem, az orális nyílás és az orális rés határai ugyanis összefolynak./
- u félhangzó az au, ou, eu diftongusokban.

mássalhangzók:

- ć megfelel a magyar cs hangnak; mediopalatális zöngétlen affrikáta.
- ț megfelel a magyar ty hangnak; prepalatális zöngétlen affrikáta.
- g magyar gy; megfelel a t zöngés párjának.
- ğ ğ magyar dzs; a c zöngés párja; mediopalatális zöngés affrikáta.
- l' alveolo-palatális laterális hang. Ugyanez a jelölése a palatalizált l hangnak is.
- n' alveolo-palatális zárhang; megfelel a magyar ny hangnak. Ugyanez a jelölése a palatalizált n hangnak is.
- s megfelel a magyar sz hangnak.

- š megfelel a magyar s hangnak.
ţ megfelel a magyar c hangnak /román Ț /.
Ț megfelel a magyar zs hangnak.

A palatalizált Ț -t néha jelöljük; ejtése megközelíti a ģ ejtését.

A palatalizált mássalhangzók jelölése a mássalhangzók felett /vagy a felső jobb szélén/ levő ékezet: m', p', b', r' stb.

A hangsúlyt a hangsúlyos magánhangzó fölött levő /piros/ ékezet jelöli. Hasonló ékezettel jelöljük néha a mellékhangsúlyt is. A hangsúlynak csak ritkán van jelentésmegkülönböztető szerepe: puče=büdös; puče=bír, tud.

Az időtartamnak nincs jelentésmegkülönböztető szerepe, a hangok hosszúságát ezért általában nem is jelöljük. A kiejtés pontosabb rögzítése céljából néha mégis előfordul a magánhangzó hosszúságának jelölése a magánhangzó fölött levő vízszintes vonalkával: kimešilēšce = az ingek, ruhák.

A román /beás/ cigányok

Elnevezésük. A beás elnevezés megtalálható már J. Weigand "Körös- und Marosdialekte"/Leipzig, 1897./c. könyvében. Kétfajta beásokról ír: a bányamunkás beásokról /főként német származásúak, de már elrománosodtak/ és a cigány származású beásokról. Az utóbbiakról írt részt magyar fordításban idézem: "Másik fajtája a beásoknak a nagyapoldai kosárfonók - húsz-egynéhány család - és a faárukat /különféle teknőket, lapátokat/ készítőik, akiknek a letelepedési helye Cîlnic, Gîrbova, Rodu, Jîna. A kosárfonók az áruikat "kelteji"-nek /kézikosár/ nevezik. A nyelvük több tekintetben eltér az Apoldán beszélttől, de az egész beszésmódjuk is teljesen eltérő a többi románétól. Nagyon hangosan, a szótagokat vilá-

gosan ejtve beszélnek, a palatális d', t', n', náluk dy, th, ny lesz. Elrománosodott cigányok ők, s ennek vitathatatlan bizonyítéka a testalkatuk is. Soknak a fénylő, fekete haja hullámos fürtökben lóg le. Ők maguk is tudják, hogy elődeik aranyosók /aurari, băieși/ voltak, s innen örökölték a neveiket is. A folyók homokjából való aranyosás már régóta nem kifizetődő, vagy annyira kevés, hogy csak néhány embernek nyújt megélhetést. A megélhetésért tehát más foglalkozást kezdtek. Az Aranyos menti falvakban mindenütt találhatók cigányok a románok közé települve, és házasság útján keverednek is. Különösen feltűnő ez Szolcsván /Sălcuia/, innen való az én adataiszolgáltatóm, Gavrilă Gligan, aki tiszta cigánytípus. A beások természetesen már nem akarnak arról tudni, hogy ők cigányszármazásúak." /Az eredeti német szöveget lásd a jegyzetben./ 1.

Érdekes következtetésekre adhat lehetőséget a beás román nyelvjárás alapszókincsének összevetése az ALR /Román Nyelvatlasz/ szavaival - amennyire a lehetőség engedi. Bemutatom mellékelten 8 szó állását. Néhány szó összevetése alapján természetesen még nem lehet érdemleges következtetéseket levonni, de a további kutatások megerősíthetik és kiegészíthetik eddigi ismereteinket és feltételezéseinket. A szókincs összehasonlító vizsgálata is valószínűleg megerősíti azt a feltevést, hogy a beások régen Bánátban és a Bánáttal szomszédos területeken éltek.

Egyes beás csoportoknak Erdélyből való kivándorlása még nem tisztázott. Valószínűleg a jobbágyfelszabadítás utáni időben vándoroltak egyes csoportok nyugatra és északra. Vándorlásaik során hosszabb-rövidebb ideig megállapodtak ott, ahol sok feldogozásra alkalmas fa állt rendelkezésükre /nyárfasor, erdős terület/. A fát vagy megvásárolták, vagy más megegyezés alapján termelték ki és dolgozták fel. Az első világháború előtt a Dráva két partja menti területeken ide-oda vándorolva éltek. A világháború után a legtöbbjük Magyarországon telepedett le.

A magyarul és románul tudó cigányokat foglalkozásuk alapján teknővájó cigányoknak is nevezik. Ők egymás között a "beás" elnevezést használják, s ebben a munkában mi is így nevezzük őket.

A beások nyelvterülete. Mészáros György a "Cigánydialektusok Magyarországon" c. nyelvföldrajzi tanulmányában felsorolja a román cigányok nyelvterületét is. "Hazánkban a románul beszélő cigányok nyelvterülete főleg Zala, Baranya és Somogy megye. Fő központjaik: Zalaegerszeg, Alsószentmárton, Hajdúház /Hajdu-Bihar megye/, Pátró, Komló, Söjtör, Enying /Fejér megye/, Nagyatád, Ócsárd." Mészáros György munkája 1974-ben jelent meg. Elszórtan másutt is élnek beás cigányok. Az utóbbi időben - főleg a fiatalok közül - egyre többen hagyták el a cigánytelepeket, s községekbe vagy városokba költöztek.

Életük és szokásaik. Életükről és szokásaikról jelentek meg tanulmányok és ismertetések. Gunda Béla "Teknővájó cigány és munkája" c. néprajzi tanulmányából megismerhetjük, milyen volt egy zsujtári /Abauj m./ teknővájó cigány élete és munkája a század elején. Megismerhetjük a teknőkészítés folyamatát, a fontosabb szerszámokat és a teknővájó cigányok életmódját. Az utóbbiról a következőket írja: "A cigány ide-oda való vándorlás közben igen egyszerűen él. Van saját szekere, rossz lova. A szekérre felpakkolja holmiját, családját, s megy addig, amíg munkát nem talál. Ha uradalomnál telepszik meg, rendszerint az istállóban húzza meg magát. Ha valahol az erdő szélén, kint a határban kell megtelepednie, kunyhót /kalyiba/ épít a következőképpen: két ágast lever, azt fent összeköti egy gerendával, s ehhez kétoldalt, ferdén gallyakat támaszt, amit még forgáccsal és főként fakéreggel fed be. Egy-két főzőedényen kívül nem is hord mást magával. Az élelmiszert rendszerint csere útján a helyszínen szerzi be a gazdaasszonyoktól /babot, borsót, krumplit/. Ha tud annyit összeszedni, hogy té-

lire is maradjon belőle, akkor odahaza tölti a telet, ellenkező esetben vándorolni kényszerül." Gunda további részleteket közöl még az életmódjukról, s megemlíti, hogy ez az életmód a kikérdezett zsujtári cigány "apjára, nagyapjára is vonatkozik, akik szintén teknőkészítéssel foglalkoztak, s akiktől mesterségét tanulta."

Orsos Lajos "A putitól a főiskoláig" c. leírásában részletesen élénk tárja a baranyai beás cigányok életét és szokásait egy telep életének a bemutatásával.^{2.}

Vekerdi József már említett, összefoglaló jellegű munkájában többek közt ezt írja a beás cigányokról: "Közismertek munkeszeretetükről és becsületességükről: sohasem éltek koldulásból, jövendőmondásból vagy lopásból. Településmódjuk régebben sajátosan félkörös volt /az egykori szekérkaravánok elhelyezkedésének emléke gyanánt/. Jelenlegi telepeiken a házak körül kerítés van, így telkeik utcákat képeznek."

Életmódjuk, szokásaik az utóbbi évtizedekben sokat változtak. A régi foglalkozást csak az öregek űzik, közülük is egyre kevesebben. A telepről elszármazó beás cigány még számon tartja a nemzetségét /vigă/, és szoros a nagycsalád /nămu / összetartozása.

A beás román nyelvjárás

A beás cigányok román nyelvjárásáról részletesebb tanulmány még nem jelent meg. 1980-ban a Pécsi Tanárképző Főiskola kiadta jelen munka szerzőjének rövid beás kifejezésgyűjteményét, amelyet rövid nyelvtani ismertetés vezet be.

A beás román nyelvjárás csak részben tekinthető román nyelvjárásnak, s a román nyelvtudomány nem is tartja számon. Beszélői már rég /kb. 100 éve/ elszakadtak a román nyelvi környezettől, s nyelvük kezdetben szerb-horvát, majd - négy-öt évtized óta - magyar nyelvi hatás alatt fejlődött./A román nyelv is közben jelentős változáson,

nyelvújításon ment át./ A szerb-horvát hatás alig hagyott nyomot a nyelvükön. Abban az időben a beás cigányok élete beás környezetben folyt, s ha tudtak is valamit szerb-horvátul, a kommunikáció nyelve számukra elsősorban a beás volt. Az utóbbi fél évszázadban azonban az életmód- és a társadalmi változás, az iskola stb. rányomta bélyegét a nyelvükre. Kétnyelvűekké váltak, kiszakadtak zártabb környezetükből, s a beás nyelv csak az otthoni és az egymással való nyelvi kommunikáció számára maradt meg. Beás nyelvi szókincsük is megváltozott. Az életmódváltozás következtében sok román szó eltűnt a nyelvükből, s ugyanakkor sok új szóval is gyarapodott. Az új szavakat a magyar nyelvből vették át, s ezeket a saját beás nyelvük hangállományához és nyelvtani rendszeréhez alakították. A nyelvtani változás szinte elenyésző a szókincsbeli változáshoz képest/ a nyelvtani nemek jelentőségének csökkenése stb./ A fiatal beások közül sokan már jobban beszélik a magyar nyelvet, mint a beás román nyelvjárást.

A további kutatásban támaszkodni kell B. Cazacu "Studii de dialectologie română" c. munkájára, főleg az ě-č, ž-ǵ hangváltozásokkal, a palatalizációval és a melléknévi névelő /cel-hăl, cea-ha/ változásaival kapcsolatos megállapításaira. Hasonlóképpen tanulmányozni kell Radu Flora már említett munkáját, ahol a szerző a bánáti dialektust vizsgálja, többek között a különböző századok nyelvállapotára is kitérve.

A román köznyelv és a beás román nyelvjárás lényeges eltérései

A beás cigányok alig értik meg a jelenlegi román nyelvet. A beszélt nyelv egyszerű mondatait, kifejezéseit értik csak meg. A nyelvjárási jelleg még nem indokolná a jelenlegi román nyelvtől való jelentős eltérést. A román nyelvjárások nem térnek el annyira egymástól, mint például a különböző német dialektusok. Erre vonatkozóan román nyelvjárási tanulmányból idézek. "A román nyelv

dialektusai nincsenek oly sok fonetikus, morfológikus és szintaktikus válaszfallal egymástól elszigetelve. Valószínű, hogy a román nyelv összes dialektusai egykor egy egységes dialektust, egy egységes nyelvet képeztek. Az egy területen lakó népesség - szaporodás következtében - több részre tagolódott, s egymástól elválva differenciálódott nyelve is, s előállottak a mai nyelvi eltérések, dialektusok.³ A beás nyelvjárás román szókincsbeli szegénysége sokkal inkább megmagyarázza azt a tényt, hogy a beások nehezen értik meg a jelenlegi román beszédet. A beás nyelvjárás román eredetű szókincse kb. 1600 szó.

A beások beszédében egyre gyakoribbak a változatlan alakban betűzött magyar szavak /rendszerint határozók, módosítószók, indulatszók/:

Am fert mar. /Már főztem./

Hiaba m-am dus. /Hiába jöttem./

Nu-î reneș de argint. /Nem igazi ezüst./

Sok magyarból kölcsönzött szó átveszi a román /beás/ nyelv hangtani és alaktani sajátosságait:

zăklăti/zakletni/, zăklătește /zaklat/;

ligili /legelni/, ligilește /legel/;

saporodi /szaporodni/, o saporodit /szaporodott/;

duzugulește /duzzog/; huđvaru /udvar/.

Fatăsta așă bută-î. /Ez a lány olyan buta./

Nu-l biriesk târhatusta. /Nem bírom a terhet./

A beás nyelvben nincs magázás, csak tegezés, a megtisztelés kifejezésére a "domnule" szó szolgál.

Jelentősebb hangtani eltérések:

Sok román diftongusnak a beásban monoftongus felel meg: /Általánosnak tekinthető az oa - o és ea - a megfelelés - rendszerint hangsúlyos helyzetben./

coace - kőse /süt/; coadă - kődă /farok/;

coajă - kőjă /héj/; doare - dore /fáj/;

toamnă - tőmnă /ősz/; toată - tőtă /egész/;

udeală - ugălă /nedvesség/; deal - gál /domb/;

unealtă - unăltă /szerszám/; seară - sără /este/.

A román ci, ce helyett a beásban általában ś, še található:

ace - aśe /tűk/;	brici - briś /borotva/;
ce - še /mi?/;	ceapă - śapă /hagyma/;
ceas - śas /óra/;	cer - śer /ég fn. /;
cinci - śinś /öt/;	cine - śine /ki? /.

A román d, l, n-nek gyakran felel meg /főleg magas magánhangzók előtt/ g, l, n. A beás nyelvben - a románhoz hasonlóan a legtöbb mássalhangzónak van palatalizált megfelelője. A g, n és gyakran az l nem palatalizált, hanem palatális mássalhangzó /valószínűleg a magyar gy és ny hatására, de előfordul a román nyelvjárásokban is./

arde - arge /ég i./; des = ges /sűrű/
drept - girept /jobb, egyenes/; cadea - kage /esik/;
rade - rage /borotvál/; rădiche - răgiče /rettek/;
repede - repege /gyorsan/; ridica - rigika /emel/;
roade - roge /rág/; sfădi /se/- sfăgi/še/ pöröl/;

beli - bili /nyúz/;	cale - kale /út/;
căli - kăli /edz/;	lulea - lule /pipa/;
moale - mole /lág/;	pîrli - pārli /perzsel/;
piele - pele /bőr/;	ciopli - śupli /faragni/;

bine - bine /jól/; carbon - kărbune /szén/;
carne - kărne /hús/; lunica - lunika /csúszik/;
nîme - nîme /senki/; reavăn - revine /nyirkos/;
ciocăni - śukăni /kalapács/; negru - negru /fekete/.

A román ch /k/ és t zárhangoknak a beás nyelvjárásban magas magánhangzók előtt általában ć felel meg:

bate - baće /út/; clăti - klăci /öblit/;
dinte - ginće /fog fn./; fete - feće /lányok/;
foarte - forće /nagyon/; moarte - morće /halál/;
multe - mulće /sok/; paşte - paşće /legel/;
peşte - peşće /hal/; petic - pećik /folt/;
piti - pići /elrejt/; sete - seće /szomjúság/;
chişcă - čiščă /hurka/; ochi - oč/i/ szem/.

A beás nyelvjárásban gyakori az a,ă,e,i,i/n/ ejtéskönynyító protézis. Az ăsta, esta, ăla, aie mutató névmásokhoz pedig h- vagy ah- enklitikus előtag kapcsolódik.

Pomă bună ăi ahăsta! /Ez jómadár!/
 Se-fel purunălă ăi ahăsta? /Miféle parancs ez?/
 S-or/e/ sfăgit. /Pöröltek./
 Bine t-am /a/strîns mîna./Jól megszorítottam a kezéd./
 Aşcing foku. O eşinze foku./Éloltom a tüzet. El-fogom oltani a tüzet./

A határozottság kifejezésére nagyon általános jelenség határozott névelő helyett a mutató névmás rövid alakjának a főnévhez kapcsolása:

Mare unzer are vakăsta. /Nagy tőgye van a tehénnek./
 O vinîi la noi uncăsta. /Eljött hozzánk a nagybácsi./
 Virminoşe-s merileşce. /Férgesek az almák./

A felsoroltakon kívül még sok kisebb hangtani, alaktani és mondattani eltérés figyelhető meg a román nyelv és a beás nyelvjárás között. A mi célunk csak néhány jellegzetes eltérés kiemelése volt.

A beás román nyelvjárás nyelvtana

H a n g t a n

A beás nyelvjárás hangrendszere eltér a román köznyelvétől. Jellemzőes különbség, hogy a beások nyelvében igen gyakoriak az n',g',l' palatális hangok. /Megfelelnek a magyar ny, gy, valamint a nyelvjárási ly-nak./ Ezek a hangok megvannak több román nyelvjárásban, és megtalálhatók a bánátiban is, amelyhez a beás nyelvjárás legközelebb áll. Lásd erre vonatkozóan a román nyelvjárásokról szóló - az irodalomjegyzékben közölt - munkákat.

A palatális hangoktól megkülönböztetjük a palatalizált mássalhangzókat. A románban is és a beásban is megtalálható a legtöbb mássalhangzó palatalizált párja. A jelen munka nem használ külön jelölést a palatális és a palatalizált hangokra, mivel a szóban forgó három palatális hang palatalizált változata csak variáns.

Magánhangzók

Felső nyelvéllásúak: i i u

Középső nyelvéllásúak: e ä o
/e/ /o/

Alsó nyelvéllásúak: a /ä/

Az e, o, ä hangok csak variánsok, nincs jelentésmegkülönböztető szerepük. Az ä csak ritkán fordul elő, helyette o -t ejtenek/ mă däre v. mă dore /nekem fáj/.

A beás nyelvjárásban a hangok időtartamának /hosszúságának és rövidségének/ nincs jelentésmegkülönböztető szerepe. A kiejtés pontosabb rögzítése céljából mi néha jelöljük /a magánhangzó fölött levő vízszintes vonalkával/.

Összetett magánhangzók /diftongusok és triftongusok/

Az összetett magánhangzók két vagy három magánhangzó-
nak egy szótagban való ejtéséből keletkeznek. Csak egy ma-
gánhangzó teljes nyomatékú, a másik egy vagy két magán-
hangzót csökkentett nyomatékkal ejtjük. A beás nyelvjárás-
ban sokkal ritkábbak az összetett magánhangzók, mint a ro-
mán köznyelvben.

ai grăi /hang/; ai /fokhagyma, évek, neked van/.

au băgău /dugtak/; băcău /ütöttek/; adăpau /itat-
tak/; pilău /reszeltek/. Gyakoribbak helyettük
a băga, băca, adăpa, pilă alakok.

ia ia /ő nn./; iară /fű/; iare /ismét/; iakă!
/ime! /; iarnă /tél/.

ei,ăi pei /bőrök/; ai /van/; kăţai /kutyaöllyök/.

ie /iă/ biem /iszunk/; iertare /bocsánat/; ier' /teg-
nap/; iăl /ő hn./.

io bio /iszom/.

oa ploă /esik az eső, plăua/.

oi goi /csupaszok, meztelenek/; gunoi /szemét/;
puroi /genny/; strigoi /varázsló/; murkoi
/répa/.

¹_{ou}   ¹_{bou} /ökör/; ¹_{brou} /öv/.
¹_{ui}   ¹_{pui} /csibe/.
¹_{auä}   ¹_{nauä} /nekünk, kilenc/; ¹_{măsauä} /zápfog/.
¹_{iei}   ¹_{iei} /ök hn./

M á s s a l h a n g z ó k

Képzés helye módja		Ajakhangok		N y e l v h a n g o k				Gége- hang
		Ajak	Fog és Ajak	Foghangok		Szájpadlášh.		
				Elöl	Hátul	Elöl	Hátul	
ZÁR- HAN- GOK	Két zár	b		d		g'	g	Zöng
		p		t		t'	k	
	Egy zár. Orrh.	m		n		n'		Zöng
RÉSE HAN- GOK	Közön- séges		v	z	z'	/i/		Zöng
			f	s	s'		h	
	Late- rális			l		l'		Zöng
Affriká- ták					g			Zöng
					c			
Pergők				r				Zöng

A román nyelv /és a beás nyelvjárás/ fonémáinak
problémái

Fonológiai szempontból egy nyelvnek nem mindegyik beszédhangja játszik egyforma szerepet az illető nyelv fonológiai rendszerében. A fonológiai rendszeren belül megkülönböztetünk fonémákat és variánsokat. A fonémák egy adott beszédhang fonológiailag releváns jegyeinek az összessége, és disztinktiv képességgel rendelkeznek, vagyis jelentésmegkülönböztető szerepük van. A különböző variánsok fonológiailag irreleváns jegyeket tartalmaznak és jelentésmegkülönböztető szerepük nincs. Egy nyelv fonémáinak a száma nem lehet több az illető nyelv beszédhangjainál. /Rendszerint kevesebb./

A beás nyelvjárás fonémarendszerének a megállapítása elég bonyolult feladat. A nehézséget a palatalizált mássalhangzók problémái okozzák. A román nyelv fonémarendszeréről is viták folynak. Tamás Lajos "A román nyelv fonémarendszere" c./Bp. 1956./ munkájában részletesen foglalkozik az egymással ellentétes nézetekkel. Petrovici a román nyelv mássalhangzó fonémáinak számát 20-ról 70-re emeli, míg Graul és Rosetti az Esquisse-ben 20 - illetve az y és w félhangzót figyelembe véve 22 - fonémát állapít meg. Idézem Tamás Lajos véleményét: "A román fonémaváltozások törvényszerűségei is arra figyelmeztetnek bennünket, hogy a kemény/lágy korreláció kereteinek kiszélesítésével és a kerekített/kerekítetlen korreláció elméletével szemben indokolt ellenvetések tehetők. Úgy látjuk, hogy egyelőre meg kell maradnunk Graur és Rosetti Esquisse-ének főbb eredményei mellett, s kívánjuk, hogy ezt a vázlatot mielőbb egy részletesebb, a vita eredményeit is hasznosító román fonológia kövesse."

A beás nyelvjárás fonémarendszerének a megállapítása csak tüzetes fonetikai és fonológiai vizsgálat után végezhető el. A beás nyelvjárás fonológiai vizsgálatánál figyelembe kell venni a magyar nyelv hatását is.

Palatalizált mássalhangzók

A szó végén egyes mássalhangzóknál palatalizálódás lép fel, s ez egyúttal jelentésváltozással jár /egyes sz. - többes sz.; 1. személy - 2. személy stb./. Az l, n, d hangoknál ez a változás rendszerint több; az oppozíciós párok nem palatalizáltak, hanem palatális hangok / a magyar gy, ny, régi ly hangoknak felelnek meg./. Az utóbbi /palatális/ mássalhangzók nemcsak a szó végén fordulnak elő. Az r tüzetesen megvizsgálendő a grō - grō /greo ?/ szó-párban: lágy r-ről van-e szó vagy eo diftongusról. Egyes mássalhangzóknál a palatalizálódás ritkábban realizálódik. Alig vagy egyáltalán nem lép fel palatalizálódás ott, ahol mássalhangzóváltakozást tapasztalhatunk /k,t,s stb./

Példák a palatalizált mássalhangzókra:

- b - b' : bomb - bomb' /gomb - gombok/;
alb - alb' /fehér - fehérék hn./;
korb - korb' /holló - hollók /;
purumb - purumb' /galemb - galembok/;
orb - orb' /vak - vakok/;
rob - rob' /rag - rabok/;
slab - slab' /gyenge - gyengék hn./;
intreb - intreb' /kérdézek - kérdezel/;
šcimb - šcimb' /cserélek - csefélsz/.
- p - p' adap - adap' /itatok - itatsz /;
ingrop - ingrop' /betemetek - betemetsz/;
nap - nap' /répa - répák/;
plop - plop' /nyárfa - nyárfák/;
popä - pop' /pap - papok/;
stup - stup' /méhkas - méhkasok/;
skump - skump' /drága - drágák hn./.
- d - g'/d'/ askund - askunge /elrejteket - elrejt/.
- k - k' sonk - sonk' /csonk - csonkok/;
- f - f' ingimf - ingimf' /felfuvalkodom - felfuval-
šurof - šurof' /csavar - csavarok/. kodol/;

- l - l' : skol - skol' /ébresztem - ébreszted/;
 sātul - sātul' /jóllakott - jóllakottak hn./;
 aflu - aflu' /találok - találasz/;
 lulā - lule /pipa - pipák/;
 kātāl - kātāl' /kutyakölyök - kölykök/.
- r - r' mā bukur - ce bukur' /örülök - örülsz/;
 inšur - inšur' /felfűzöm - felfűzöd/;
 masur - masur' /mérek - mérsz/;
 mātur - mātur' /seprek - sepersz/;
 žor - žor' /esküszöm - esküszöl/;
 fluiōr - fluiōr' /kender - kenderek/;
 puišor - puišor' /kiscsibe - kiscsibék/;
 pomišor - pomišor' /gyümölcsfácska - -fácskák/;
 sur - sur' /ősz - őszek/;
 tare - tar' /erős - erősek/;
 grō /búza/ - grō /grēo ?/ /nehéz/.
- m - m' bušum - bušum' /tuskó - tuskók/;
 pom - pom' /gyümölcsfa - gyümölcsfák/;
 ināltimē - ināltim' /magaslat - magaslatok/.
- n - n' adun - adun' /szedek - szedsz/;
 šern - šern' /szitálok - szitálsz/;
 romin - romin' /román férfi - román férfiak/;
 tigan - tigan' /cigány - cigányok/;
 bun - bun' /jó - jók hn./;
 strāin - strāin' /idegen - idegenek/.
- t - t' inženut - inženut' /térdelek - térdelsz/;
 fokut - fokut' /tűzecske - tűzecskek/;
 kuditā - kuditā' /farkocskas - farkocskák/.
- š = š' kruse - krus' /kereszt - keresztetek/;
 fišuras - fišuras' /legényke - legényké/.

Hangváltakozások

A román nyelvre s a beás nyelvjárásra is jellemző sajátosság a hangváltakozás. Eléggé gyakori mind a magánhangzóknál, mind a mássalhangzóknál. A magánhangzók a szó belsejében, a mássalhangzók főleg a szótő végén váltakoznak. /Az előző fejezetben tárgyalt palatalizáció, a mássalhangzók kemény/lágy változata szintén a hangváltakozás egyik fajtája./

Magánhangzóváltakozások

- a - e : bat - bet /részeg - részegek/;
 fată - fețe /lány - lányok/;
 vară - ver' /nyár - nyarak/;
 varză - verze /káposzta - káposzták/;
 vatră - vetre /tűzhely - tűzhelyek/.
- a - ă : băgă - băga / dug - dugni/;
 kălka - kalk / lépni - lépek/;
 bardă - bărz / bárd - bárdok/;
 blănă - blăn' / deszka - deszkák/;
 brad - brež / fenyő - fenyők/;
 daltă - dălt / véső - vésők/;
 kale - kăi / út - utak/;
 kasă - kăs / ház - házak/;
 masă - măș / asztal - asztalok/
- ă - e : măr - mere /alma - almák/;
 pănă - pănă /párna - párnák/;
 pară - pere /körte - körték/;
 rază - raze /fény - fények/;
 rață - rațe /kacsa - kacsák/.
- u - o : dezbumbă - dezbomb /kigombolni - kigombolom/;
 dezgrupă - dezgrup /kiásni - kiásom/.
- i - ă - e - a : vîgă - vād - vez - vadă /látni - látok
 - látsz - hogy lásson/.
- ă - e - a : săp - sep' - săpă /ások - ásol - ás/.

Mássalhangzóváltakozások

- t - ě : burtă - burće /pacal - pacalok/;
 sită - siće /szita - sziták/;
 spată - speče /lapocka - lapockák/.
- t - t̃ - ě : alt - alt̃ - älce /magas/;
 kit - kit̃ - kiće /hány, mennyi/;
 mult - mult̃ - mulce /sok/;
 skurt - skurt̃ - skurće /rövid/.
- k - š : bubok - buboš /kisliba - kislibák/;
 ak - aše /tű - tűk/;
 muk - muš /takony - taknyok/;
 apuk - apuš /megfogom - megfogod/.
- k - š - s : aduk - aduš - adus /hozok - hozol -hozott/.
 /igenév/.
- sk - šć : kunosk - kunošć /ismerek - ismersz/;
 urask - urášć /utálok - utálsz/.
- šk - šć : čiška - čišć /hurka - hurkák/.
- st - šć : prost - prošć /paraszt - parasztok/.
- g - š : punga - punš /erszény - erszények/.
- g - š - s : azung - azunš - azuns /eljutok - jutsz -jutott/.
 /igenév/
- g - ž - s : smulže - smulg - smuls /kitép - tépem - tépett/;
 unže - ung - uns /kenem - kenj - kent/;
 /igenév/
 slugă - služe /szolga - szolgák/.
- d - z : ud - uz /bendvesítem - bendvesítéd/.
- d - ž : bred - brež /fenyő - fenyők/.
- n - s : pun - pus /helyezék - helyezett /igenév/.
- n' - i : spuŋe- spui /mond - mondasz/.
- l - i : kal - kai /ló - lovak/;
 gol - goi /csupasz - csupaszok hn. /.

A l a k t a n

A szófajok rendszere az egyes nyelvekben nem azonos. A fejlődés során minden nyelvénél más belső törvények és külső hatások érvényesültek, s ezért a szófajok rendszere is nyelvenként kisebb-nagyobb eltéréseket mutat. A beás román nyelvjárás leírásánál mi a román nyelvtani felosztást vesszük alapul, s ez természetesen kissé eltér a magyar nyelvtól.

A román nyelvben a következő szófajokat különböztetjük meg:

1. főnév,	6. ige,
2. névelő,	7. határozószó,
3. melléknév,	8. előljáró,
4. névmás,	9. kötőszó,
5. számnév,	10. indulatszó.

A főnevek, névelők, melléknévek, névmások és az igeik változó alakú szavak, a határozószók, kötőszók, előljárók és indulatszók változatlan alakúak. A főnevet, melléknévet, névmást és számnevet együttesen névszóknak nevezzük.

A névelő

A beás román nyelvjárásban a főnevek névelővel vagy névelő nélkül állhatnak. A határozott névelő a románhoz hasonlóan a főnév után áll, s vele egy szót alkot. A hímnemű névelő - miként más román nyelvjárásokban is - egyes számban általában eltűnt, s csak az u kötőhang maradt meg. A nőnemű egyes számú határozott névelő gyakran beleolvad a szóvégi magánhangzóba.

A határozott névelők:

	<u>hn.</u>	<u>nn.</u>	
Egyes sz.:	-u/l/	-a	Pl. kalu/l/ = a ló; kaji = a lovak.
Többes sz.:	-i	-le	masa = az asztal; mašile = az asztalok.

A határozatlan névelők:

<u>hn.</u>	<u>nn.</u>	Pl.
un	o	un kal = /egy/ ló; o masă = /egy/ asztal.

A határozott névelő helyett nagyon gyakran szerepel a határozottság kifejezésére a főnévhez kapcsolt rövid alakú mutató névmás:

kalusta /a ló, ez a ló/; vakasta /a tehén, ez a tehén/

A birtokos névelő.

A beás román nyelvjárásban - miként a román nyelvben is - van birtokos névelő. A legtöbb román nyelvjáráshoz hasonlóan a birtokos névelő rendszerint csak /h/a alakban fordul elő /al, a, ai, ale helyett/, al alak csak a sorszámneveknél található. Általában birtokos névelő áll a birtokos névmás előtt, a sorszámnevek előtt és a birtokos szerkezetben:

a mio kal /a lovam/; a me vaka /a tehenem/;

al doile kal /a második ló/;

a daua vakă / a második tehén/.

A kalului pișor zăbat ai. /A lónak a lába sebes./

M-o sorupt loka ha de kar./Eltörött a kocám lócse./

A melléknévi névelő

Sajátosan román nyelvi jelenség a melléknévi névelő. A beás nyelvjárásban a cel, cea, cei, cele irodalmi alak helyett a népies /ăl, a/ alaknak h-val ellátott változatával találkozunk. Főleg hasonlításnál és fokozásnál fordul elő.

Așa-i ka hăl mut. /Olyan, mintha néma volna./

Ala fel /d/ ai ka băbăcie ha bătîră./Olyan, mint a vasorrú bába./

Hasta-i hăl mai bun kal. /Ez a legjobb ló./

Hasta-i ha mai bună vakă. /Ez a legjobb tehén./

Ade fîn kalului hăl mindru! /Hozz szénát a szép lónak!/
Li vez pă kaii hei mindri? /Látod a szép lovakat?/

A főnév

A beás román nyelvjárásban a főnevek lehetnek konkrét és elvont főnevek, az elvont főnevek száma azonban meglepően csekély. Ugyanez jellemző az indiai eredetű cigány nyelvre is. Ez a nyelvi sajátosság azt mutatja, hogy az elvonatkoztatás, az absztrakció csak kevésbé volt jellemző a cigányok gondolkodására, tehát csekély nyelvi igény jelentkezett az elvont fogalmakat jelölő szavakra. Az elvont főnevek közül főleg azok fordulnak elő a beás nyelvjárásban, amelyeknek konkrét jelentésárnyalata van. A beás szókincs gyakrabban használt elvont főnevei:

arsătură /égés/; beție /ittasság/; bukurie /öröm/; daturie /adósság/; durime /fájdalom/; fome /éhség/; hiknălă /hányás/; žuremince /átok/; intunerisime /sötétség/; morce /halál/; năgése /remény/; porunsălă /parancs/; rōtăce /rosszaság/; rușălă /pirosság/; rușine /szégyen/; sărăsie /szegénység/; sece /szomjúság/; skirbă /undor/; sigitală /csuklás/; sudă /mérreg/; tinereme /fiatalság/; tremurare /reszketés/; ură /gyűlölet/; usturime /égő fájás/; vinetălă /készség/; voie /kívánság, kedv/; vrăzbă /rosszaság/.

Az iskolázottabbak elvont főnévként gyakran a megfelelő magyar szót használják.

A főnevek neme. A latin és az újlatin nyelvekben a főneveknek nemük van. A latinban három nem van, az újlatin nyelvekben a nemek száma általában kettőre csökkent. A románban azonban megmaradt mind a három nem /hímnem, nőnem, semleges nem/, de a semlegesnemű főneveknél a beolvadásra való irányulás figyelhető meg: egyes számban a hímnemű, többes számban a nőnemű főnevekkel egyezik a ragozásuk. A grammatikai nem a nyelveknél eléggé redundáns sajátosság. Egyes nyelvek nem ismerik, több nyelvben időnként eltűnt vagy kettőre csökkent. A beás román nyelvjárásban megtaláljuk mindhárom nemet, s a semlegesnemű főnevek itt is a román nyelvi sajátosságot mutatják. A beolvadásra

való irányulás a beás nyelvjárásban erősebb, mint a román köznyelvben /valószínűleg a magyar nyelv hatására/. A beás cigányoknak a nyelvtani nemről csak annyi ismeretük van, hogy megkülönböztetnek "férfit jelölő" alakot és "nőt jelölő" alakot. A beás főnevek neménél - főleg a többes számban - elég erős az ingadozás.

A főnevek ragozása

A latin nyelv szintetikus jellegű, az újlatin nyelvek viszont már általában analitikus nyelvek. A román itt is kivétel, és sokat megőrzött a latin nyelv szintetikus jellegéből./Az analitikus nyelvekben az esetregok elsorvadnak, esetleg el is tűnnek, és szerepüket az előljárók veszik át./ A beás nyelvjárás a többi román nyelvjáráshoz hasonlóan analitikusabb jellegű, mint az irodalmi román nyelv.

A beás nyelvjárásban - miként a román nyelvben és a többi román nyelvjárásban - a következő öt esetet különböztetjük meg: alanyeset /A/, tárgyeset /T/, birtokos eset /B/, részeshatározó eset /R/ és megszólító eset vagy vocatívus /V/. Önálló ragozása csak a hímnemű és a nőnemű főneveknek van, a semlegesnemű főnevek egyes számban a hímnemű, többes számban a nőnemű főnevek ragozását követi.

A hímnemű főnevek ragozását a kal /a ló/ és a lemn /a fa/ főnevek ragozásával szemléltetem:

Egyes sz.

A.: lemn /a fa/, kal /ló/.

T.: /pǎ/ lemn /a fát/, pǎ kal /a lovat/.

B.: a lemnului /a fának a/, a kalului /a lónak a /.

R.: lemnului /a fának/, kalului /a lónak/.

V.: kalule mio! /lovam!/.
~~~~~

Többes sz.

A.: kai /lovak/.

T.: pǎ kai / a lovak/

B.: a kailor / a lovaknak a/

R.: /lu/kailor / a lovaknak/

V.: kailor! /lovak!/
~~~~~

Megjegyzések:

A l'emn /fa/ semlegesnemű főnevet csak az egyes számban ragozzuk a hímnemű főnevek ragozása szerint, bár itt ingadozásokkal találkozunk.

Előfordul a mutató névmással kapcsolt főnevek ragozott alakja: Žubrat āi kālustuje pišoru./Sebes a ló lába./ Žubrat ās kaistor pišorile./A lovak lábai sebesek./ Szívesen képezik a beás nyelvjárásban a birtokos és a részeshatározó esetet előljáróval /viszonyszóval/: de kal; lu kálu; pā /la/ l'emn.

Nézzünk mondatokat a hímnemű és semlegesnemű főnevek ragozására:

Ahāsta-i mīndru kal. /Ez szép ló./

Mīndru l'emn fāse umbrā pā kulibāsta. /Szép fa árnyékoltja be a kunyhót./

Īl kunoš pā fišorūsta? /Ismered ezt a legényt?/

Pā vīrfu l'emnului šāge šora./A fa tetején ül a kánya./

I-am dat fīn lu kālului. /Szénát adtam a lónak./

Razāmā skāra pā l'emnūsta! /Támaszd a létrát a fának!/
Kālule, kā mīndru iešč! /Lovam de szép vagy!/
Om mērže pā malu/l/ de šant./Felmegyünk az árokpartra./
Hai, sā mā pui īn spācile māgarului! /Hadd üljek a szá-
már hátára!/
M-o sorupt l'oka /h/a de kar./Eltörött a kocsim lócse./
Dāi tiță kupilului! /Szoptasd meg a gyereket!/

A nőnemű főnevek ragozása
A fatā /lány/ és a masā /asztal/ főnevek paradigmája:
Egyes szám:
A : fatā /lány/; masā /asztal/.
T : pā fatā /a lányt/; /pa/ masā /az asztalt/.
B : fečēi, fečiščie /a lánynak a/; masi /az asztal-
nak a/
R : fečēi, fečiščie /a lánynak a/; māši /az asztalnak/.
V.: fato! v. fata! /lány!/

Többses szám:

A : fe^ćă /lányok/ ; fe^ćile /a lányok/.

T : p^ă fe^će /lányokat/; p^ă fe^ćile /a lányokat/.

B : fe^ćilor v. a fe^ćilor / a lányoknak a/

R : fe^ćilor /a lányoknak/

Nőnemű főneveknél a birtokos- és a részeshatározó esetben egyes számban -i, többes számban -lor járul a főnév többesszámú alakjához./A hangsúlytalan -e, illetve -ei helyett általában i-t ejtenek./ A mutató névmás rövid alakja hozzákapcsolódhat mind az egyesszámú, mind a többesszámú alakhoz: feč*í*šcie/lánynak a/, feč*í*stora /lányoknak a/. Nagyon gyakori a birtokos- és a részeshatározó esetnek előljárókkal való képzése: piš*í*riľe de vaš /a tehen^{ek} lába/i/; lu vaši /a teheneknek/.

Mondatok a nőnemű főnevek ragozására:

Pa maržina maši /v. ha de masă/ ăi krištaru./Az asztal
szélén van a pohár./

Am lot în bulșug mărzele fecișcie /v. lu fata/. /Vettem
gyöngyöt a lánynak./

Mindră ¹iarbă-i duk ¹vașișcie /v. lu ¹vași/. /Szép fűvet hozok a tehénnek./

Fundu օլի /v. օլիշիե fundu/ ֆօրժե կարբոնատ ձի. /A fazék
feneke nagyon kormos./

Asta a fečišcie kušare ai. = Asta-i kušare lu fata./Ez a lány kosara./

Asta a fečistora kušare ăi. = Asta-i kušare lu fečile.

/Ez a lányok kosara./

Dăi o kušare fēčišcie!/v. lu fāta!/ Adj éegy/ kosarat a
lányinak!/
1

A határozatlan névelős főnevek ragozása

A : un kal = /egy/ ló; o vaká = /egy/ tehén.

T 9 un kal =/egy/ lovat/; o vaká=/egy/ tehenet.

B : la /de/ unu kal = egy lónak a ; la /de/ o vaká = egy
tehénnek a.

R : la un/u/ kal = egy lónak; la o vaká = egy tehénnek.

A m e l l é k n é v

Az egyes szám alanyesetének végződése alapján megkülönböztetünk egy végződésű és két végződésű melléknéveket. A legtöbb melléknév két végződésű /külön hímnemű és nőnemű alakkal/: bun, b^una /jó/; alb, alb^a /fehér/. A két végződésű melléknévek - néhány kivételtől eltekintve - a többes számban is két végződésűek: bunⁱ, bun^e. Az egy végződésű melléknéveknek a többes számban is egy alakjuk van: m^are /nagy/, m^ari /nagyok/; m^ole /puha/, m^oi /puhák, lágyak/.

A beás román nyelvjárásban a melléknév rendszerint a főnév után áll, de megelőzheti a főnevet, ha a melléknévet hangsúlyozni akarjuk.

A magyartól eltérően a beás nyelvjárásban a melléknévet egyeztetjük azzal a főnévvel, amelyre vonatkozik. Ez az egyeztetés nemcsak a jelzőként álló melléknévekre terjed ki, hanem a névszói állítmányként állókra is: Io mis flămînd. /Éhes vagyok. / Io mis flămîndă. /Éhes vagyok. nn./

A jelző elszakadhat a jelzett szótól, és hátravetve állapothatározóként is állhat, de ilyenkor is egyeztetünk: M^ulce m^uier' am v^ăz^ut bece. /Sok asszonyt láttam, akik részegesek voltak./

A beás nyelvjárásban a melléknéveket rendszerint esetben és számban egyeztetjük:

kal n^egru /fekete ló/; v^akă n^egră /fekete tehén/;
k^ai n^egri /fekete lovak/; v^aș n^egre /Fekete tehenek/.

A jelzőként álló melléknév egyezhet esetben is: mⁱndr^eșci v^aka /szép tehénnek /a//. Ezt az alakot azonban a beások kerülik, mivel a birtokos- és a részeshatározó esetet rendszerint előljáróval fejezik ki.

Példa a melléknév ragozására:

Egyes A : kal mⁱndru v. mⁱndru kal /szép ló/.

szám: Ț ă p^ă kalul/ mⁱndru /a szép lovat/.

B : a kalului mⁱndru /a szép lónak a/.

R : /lu/ kalului mⁱndru / a szép lónak/.

Többszám:	A: kaji mindri / a szép lovak/ TT: pã kaji mindri /a szép lovakat/ B: a kailor mindri /a szép lovaknak a/ R: /lu/ kailor mindri /a szép lovaknak/

Nőnemű ragozás:

Egyszám:	A : vakã mindrã /szép tehén/. T : pã vakã mindrã /a szép tehenet/. B : a vaši mindre / a szép tehénnek a/ R : vaši mindre v.la vakã mindrã / a szép tehénnek/.
Többszám:	A : vaš mindre /szép tehenek/. T : pã vaš mindre /a szép teheneket/ B : a vašilor mindre /a szép teheneknek a/ R : vašilor mindre v. la vaši mindre / a szép teheneknek./

Példamondatok:

Åde fîn kailor /v. lu kai/lor// mindri! /Hozz szénát a szép teheneknek!
Dã fîn la vašile mindre! /Adj szénát a szép teheneknek!/
A kãluluj mindru žubrat åi pišoru. /A szép lónak sebes a lába./
A vašilor mindre ås zubače pišorile. / A szép tehenek lábai sebesek./

A melléknév fokozása

A legtöbb melléknév fokozható, van alapfokú, közép-fokú és felsőfokú alakja.

A közép fokot az alapfokból képezzük a mai szócskával.
Ahãsta-i mai bun urtaku-m. /Ez jobb barátom./
Ahãsta-i mai bunã kãrne. /Ez jobb hús./

A felsőfokot úgy képezzük, hogy a közép fok elé a hãl, ha melléknévi névelőket tesszük:
Hãsta-i hãl mai bun urtaku-m. /Ez a legjobb barátom./
Ahãsta-i ha mai bunã kãrne. /Ez a legjobb hús./

A tulajdonság nagyobb fokát kifejezhetjük a pre-előtaggal és a forçe, tare határozószókkal is:
Prebun^u-i pit^asta. /Nagyon jó ez a kenyér./
Forçe mindru vilagita^{sce} lunasta. /Nagyon szépen világít a hold./

Alapfokú és középfokú hasonlítás

A tulajdonság azonos mértékét az aša de, atit de, ala fel de kifejezésekkel és a ka kötőszóval fejezzük ki:
Kupilusta aša de but/a/ aⁱ ka ma^{garu}. /Ez a fiú olyan buta, mint a számár./

Ala fel de rō ubraz are ka bubu^{cie} ha ba^{tirna}. /Olyan rossz az ábrázata, mint a vasorrú bábáé./

A középfokú hasonlításnál a dekít szócskát használjuk:

Kupilu-m mai bine lukra dekít fa^{ta}-m. /A fiam jobban dolgozik, mint a lányom./

Ah^asta-i mai bun /a^{zer}/ briš dekít ha^{la}la^{it}. /Ez jobb /élesebb/ borotva, mint az./

A névmások

A beás cigányok román nyelvjárásában a következő névmásokat különböztetjük meg: személyes névmás, visszaható névmás, birtokos névmás, vonatkozó névmás, kérdő névmás, mutató névmás, határozatlan névmás, tagadó névmás.

A személyes névmás

Egyes szám:

Alanye.	Tárgyeset		Birt.e.	Részeshat. e.	
	Hangsúlyos	Hangsúlyt.		Hangsúlyos	Hangsúlyt.
io	pă mine	mă	--	mie	mi
tu	pă cine	ce	--	tie	ti, -t
iel	pă iel	îl, al	a lu	lui	/î/i
ie	pă ie	o	a li	li	/î/i

A visszaható névmás

A visszaható névmással részletesen foglalkozunk a visszaható igéknél is, ezeket ugyanis - a magyarral ellentétben - a beás román nyelvjárásban a románhoz hasonlóan visszaható névmással képezzük.

Önálló visszaható névmás csak a 3. személyben van /se/, az 1. és 2. személyű visszaható névmást a megfelelő személyes névmással fejezzük ki.

mă skol /felébredek/;   né skolám /felébredünk/;
 țe skol /felébredsz/;   vă skolăț /felébredtek/;
 se skolă /felébred/;   se skolă /felébrednek/.

N/e/ am țiptenat. /Fészülködtünk./

S-o deskupirit kupilusta. /Kitakarózott a gyerek./

Nu ă/e/ îngîmfa așă de repe! /Ne mérgesedj fel olyan hamar! /

M-am împăkat ku urtaku-m. /Kibékültem a barátommal./

Trebuie iel să s-împese ku urtaku-s. /Ki kell békülnie a barátjával./

A birtokos névmás

A birtokos névmás a nyelvtani birtokviszony birtokosát és birtokát megjelölő szófaj. Lehet önálló vagy jelzői, s előtte rendszerint a birtokos névelő áll. A 3. személyű birtokos névmást gyakran helyettesítik a személyes névmás birtokos esetével.

A birtokos névmás önálló alakja:

himnem		nőnem	
a mio	a mei	a me	a mele
a to	a tai	a ta	a tale
a lu/i/	a lu/i/	a lu/i/	a lu/i/
a l'i	a l'i	a l'i	a l'i
a nostru	a noastră	a noastră	a noastră
a vostru	a voștri	a voastră	a voștre
a lor	a lor	a lor	a lor

Ugyanezek a névmási alakok állhatnak jelzőként is:

hímnem	
a mio kal /lovam/;	a mei kai /lovaim/;
a to kal /lovađ/;	a tai kai /lovađd/;
a lu/i/ kal /lova/;	a lu/i/ kai /lovai/;
a ii v. li kal	a lu/v. li kai
a nostru kal /lovunk/;	a noštri kai /lovaink/;
a vostru kal /lovatok/;	a voštri kai /lovaitok/;
a lor kal /lovuk/;	a lor kai /lovaik/.
nőnem	
a me vaka /tehenem/;	a mele vaš /teheneim/;
a ta vaka /tehened/;	a tale vaš /teheneid/;
a lui vaka	a lu/i/ vaš
a ii v. li vaka /tehene/;	a ii v. li vaš /tehenei/;
a nostra vaka /tehenünk/;	a noštre vaš /teheneink/;
a vostra vaka /tehenetek/;	a voštre vaš /teheneitek/;
a lor vaka /tehenük/;	a lor vaš /teheneik/.

Sínzeratá-i a me mína. /Véres a kezem./
 " a ta mína. /Véres a kezéd./
 " a lu/i/ mína. /Véres a keze./
 " a ii v. li mína.
 " a nostrá mína. /Véres a kezünk./
 " a vostrá mína. /Véres a kezetek./
 " a lor mína. /Véres a kezük./

A birtokos névmás helyett gyakran használják a személyes névmás részes esetét:

M-am mínžit mína. /Bepiszkitottam a kezem./

M-am perdut šipka. /Elvesztettem a sapkát./

Muiere-m m-o pičišit šoriši. /A feleségem megfoltozta a nadrágomat./

Nauá n-o neskut kupilústa. /Kisfiunk született./

A sa /övé/ birtokos névmás rendszerint jelezőként fordul elő, és simulószóként kapcsolódik a főnévhez /általában rokonságot jelentő szóhoz/: muma-sa /anyja/. Hasonló szerkezet előfordulhat más birtokos névmásokkal is: muma-ta /mamád/.

A személyes névmás ragozott alakja is kapcsolódhat simulószóként a főnévhez /birtokos névmás helyett/:

kalu-m /lovam/;	kalu-n /lovaink/;
kalu-ŋ /lovađ/;	kalu-vă /lovaitok/;
kalu-lu /lova/;	de: kalu lör /lovaik/.

A kérdő névmás

A kérdő névmások személyekre, dolgokra, tulajdonságokra és mennyiségre kérdezők. Tehát megkülönböztetünk főnévi, melléknévi és számnévi kérdő névmásokat.

Főnéviek: šine? /ki?/ kicsoda?/

še? /mi? micsoda?/ Nem ragozható.

kare? /melyik? / Ritkán használják.

Š-o fi mīni? /Mi lesz holnap?/

Š-ai de gīnd ku prāžinasta? /Mit akarsz ezzel a rúddal?/

Še duš ŋn kătrintă? /Mit viszel a kötényedben?/

Vi vige, še dužman ŋs ahešče. /Majd meglátod, milyen irigyek ezek./

A šine névmás ragozható:

A : šine? /ki?/;	B : a kurei? /kié? kinek a...?/
T : pā šine? /kit?/	R : kurei? /kinek?/

Šine lărmăzešče aiše? /Ki lărmăzik itt?/

Pā kare āt plăše? /Melyiket szereted?/

A kurei ai fătuškasta? /Kinek a lánya ez?/

A kurei kasă ai de gīnd să kumper? /Kinek a házát akarod megvenni?/

A kurei duš kušare? /Kinek viszed a kosarat?/

Melléknévi kérdő névmás: še fel? /milyen?/, še/milyen?/

Še fălš ŋs ahišče? /Milyen pofák ezek?/

Še fel kimeš ai lot kupilului? /Milyen ruhát vettél a fiúnak?/

Nu šču, še fel om ái ahasta. /Nem tudom, milyen ember ez./

Számnévi kérdő névmás: kít? kítă? kít, kice? /mennyi?/
Kítă zamă ai făcut? /Mennyi levest csináltál?/
Kít o fost? /Mennyi volt? Mennyibe került?/
Kít, frată ai? /Hány fivéred van?/
De kít, ai /ăi/ kupilusta? /Hány éves a fiú?/
La kít, kăi destul ái hranasta? /Hány lónak elég az eleség?/
La kice văș ái destul finusta? /Hány tehénnek elég a széna?/

A vonatkozó névmások

A kérdő névmások vonatkozó névmásként is állhatnak, a félreértések miatt azonban ezt a használati formát sokszor kerülnek.

Intrabă-l pă omusta: šine lukră aiș? /Kérdezd meg az embert: ki dolgozik itt?/

Intrabă-l pă omusta šine lukră aiș. /Kérdezd meg az embert, aki itt dolgozik./ Ezt az utóbbi mondatot általában nem használják. Helyette más mondat szerkezetet használnak:

Aișe lukră omusta, intrabă pă iel! /Itt dolgozik az ember, kérdezd meg őt!/
še fel /amennyi/

Nu meam aflăt ala fel de pećik še fel m-ar trebui. /Nem találtam olyan foltot /rongyot/, amilyen kellene./

kít /amennyi, ahány/
Atît plăćesk kít šei. /Annyit fizetek, amennyit kérsz./

A mutató névmás

A beás román nyelvjárás a következő mutató névmásokat használja:

hímn.

E.sz.: ahasta v. hăsta

T.sz.: ahișće v. hișće

nőnem

ahasta v. hăsta /ez/

aheșće v. heșće /ezek/

hímn.	nőnem
E.sz.: ahála v. hála	ahaie v. haie /az/
T.sz.: ahiie v. hiie	ahelē v. helē /azok/.
E.sz.: hălălait	halalait /amaz/
T.sz.: heilait	helelaie /amazok/.

A mutató névmás állhat önállóan vagy jelzőként.
Az önálló mutató névmás ragozása:

hímn.	nn.
E.sz. A.T. /a/hásta	/a/hasta /ez, ezt/
B.R. /a/hástuia	/a/heščeia /ennek /a//
v. /a/həstuiē	v. /a/heščeie
T.sz. A.T. /a/hišče	/a/hešče /ezek, ezeket/
B.R. /a/həstora	/a/hestora/ ezeknek /a//.
E.sz. A.T. /a/hála	/a/haie /az, azt/
B.R. /a/hăluia	/a/helile /annak /a//
T.sz. A.T. /a/hiie	/a/hele /azok, azokat/
B.R. /a/hălora	/a/helora /azoknak /a//.

A jelzőként álló mutató névmás ragozása:

hímnem
E.sz. A.T.: /a/hásta kal /ez a ló v. ezt a lovat/
B.R.: /a/hástuia kal /ennek a lónak /a/ /
v. kalustuie
T.sz. A.T.: /a/heišče kai /ezek a lovak, ezeket a lovakat/
B.R.: /a/həstora kai /ezeknek a lovaknak /a/ /
v. kaiistora

nőnemű

E.sz. A.T.: ahas¹ta vak² /ez a tehén, ezt a tehenet/

B.R.: ahes¹ceie vak² /ennek a tehénnek /a/ /

T.sz. A.T.: ahes¹ce vas² /ezek a tehenek, ezeket a teheneket/

B.R.: ahestora vas² /ezeknek a teheneknek /a/ /.

hímnemű

E.sz. A.T.: aha¹la kal /az a ló, azt a lovat/;

B.R.: aha¹luie kal /annak a lónak /a/ /

T.sz. A.T.: ahi¹ie kai /ezek a lovak, ezeket a lovakat/

B.R.: ahalora kai /azoknak a lovaknak /a/ /

nőnemű

E.sz. A.T.: aha¹ie vak² /az a tehén, azt a tehenet/

B.R.: ahe¹lie vak² /annak a tehénnek /a/ /

T.sz. A.T.: ahe¹le vas² /azok a tehenek, azokat a teheneket/

B.R.: ahe¹lora vas² /azoknak a teheneknek /a/ /.

A főnévhez simulószóként kapcsolódó mutató névmás is ragozható: /Lásd a névelőknél is /19.1./!/
hn.: kalusta /ez a ló/;

kalustuie /ennek a lónak /a//;

kaistora /ezeknek a lovaknak /a/.

nn.: vakasta /ez a tehén/;

vas¹is²cie /ennek a tehénnek/a/ /;

vas¹istora /ezeknek a teheneknek /a//.

Mondatok az önálló és a jelzői mutató névmásokkal:

Ahas¹ta-i min²sunos. /Ő hazudós./

Se f¹als² as ahi¹šce? /Milyen pofák ezek?/

Asta-i gros¹š at². /Ez vastag cérna./

Ahi¹šce-s gros¹š ate. /Ezek vastag cérnák./

In t¹ote zi un šas trebu sa umblu; doktor m-o zis ahas¹ta.

/Mindennap egy órát kell sétálnom; az orvos mondta ezt./

Ahasta-i ináltă kasă. /Ez magas ház./
 Vi vige, se duzman' as ahešće. /Meglátjátok, milyen iri-
 gyek ezek./
 Kalge kimeš as ahešće. /Meleg ruhák ezek./
 Ku uloi firbem, nu ku untura de pork; ahasta mai sánatos
 ai de kit untura ha de pork. /Olajjal főzünk, nem disznó-
 zsirral; ez egészségesebb, mint a disznózsir./
 Ahasta are force urită falkă. /Nagyon csunya képe van./
 Hasta-i mirăuă. /Ez sovány./nn./
 Hešće-s miršove. /Ezek soványak./nn./
 Kale ahasta ukol ai. /Ez az út kerülő./
 Ku hišće ase oi kărpi. /Ezekkel a tűkkel fogok varrni./
 Astuia om i-am dat apă. /Ennek az embernek adtam vizet./
 Am văzut kalu astuia om. /Ennek az embernek a lovát láttam./
 Am văzut vășile astora omin'. /Ezeknek az embereknek a te-
 heneit láttam./
 Ahišće omin' as inalt. /Ezek az emberek magasak./
 Ahešće muier' as inalce. /Ezek az asszonyok magasak./
 L-oi tândari lemnusta. /Szétforgácsolom /ezt/ a fát./
 De iarnă țese muierilešće. /Télen szőttek az asszonyok./
 Razămă skara pă lemnusta! /Támaszd a létrát a fának!/
 Se strimbă klanga lemnustuie. /Lehajlik /ennek/ a fának
 az ága./
 Žubrat ai kalustuie pișoru. /Sebes a lónak a lába./
 Žubrat as kaistor pișorile. /A lovak lábai sebesek./

A ragozott alak helyett szívesen használ a beás
 román nyelvjárás viszonyozós szerkezetet:

lemnustuie klanga /ennek a fának az ága/ helyett:
 klanga de hăsta lemn;
ahăstuie kal /ennek a lónak/ helyett:
 lu hăsta kal.

A határozatlan névmás

A határozatlan névmás olyan főnevek helyett áll, amelyeket nem tudunk vagy nem akarunk megnevezni.

Állhatnak önállóan vagy főnévvel.

ševa /valami/. Nem ragozható.

Aiše ševa se miškā. /Itt valami mozog./

šineva /valaki/, kareva /valaki/.

T:pā šineva, pā kareva /valakit/

B: a kureva /valakinek a/

R: kureva /valakinek/

Šineva forče mužesče; nu šču, še-i ku iel. /Valaki nagyon kiabál; nem tudom, mi van vele./

A kureva kal l-om duše. /Valakinek a lovát elvisszük./

Spunē kureva! /Mondd meg valakinek!/
La šineva mi-i/e/ kalu. /Valakinél van a lovam./

unu, una, unī, unele /egyik, egyesek/

Unī šagē, alti stā. /Egyesek ülnek, mások állnak./

La unu am dat finu, la hālāla^īit nu-i am dat.

/Az egyiknek adtam szénát, a másiknak nem adtam./

altu, alta, alti, alce /más, mások/

B,R: altu^īa v. altu^īe, altora

/másnak/ a/, /másoknak/ a//

La alti /altora/ o ažutat, ši mie nu m-ažutat.

/Másoknak segített, és nekem nem segített./

Altu^īe /v. la altu /alta// i-am dat. /Másnak adtam./

tot, totā /egész/, tot/i, toče /összes/

Totă zua lukru./Egész nap dolgozom./

Točeno^{pt}ile o žukat. /Minden éjjel táncolt./

Autosta l-o dus lapčile de la toče vaš. /Az autó
elvitte az összes tehén tejét./

niš unu, niš una /egy v. egyetlen....sem/

Niš unu om n-o fost akulo. /Egyetlen ember sem nem
volt ott./

Niš una muⁱere n-o fost akulo. /Egyetlen asszony sem
nem volt ott./

ori ki^t, ore ki^če /néhány/

Ori ki^t kupii s-o žukat aiše. /Néhány fiú játszott itt./

Ore ki^če fe^če s-o žukat aiše./Néhány lány játszott itt./

akaršine /akárki/

Akaršine-l poče faše ahšta lukru. /Bárki megcsinál-
hatja ezt a munkát./

Akar la šine mi-i kalu, da io l-oj afla/le/.

/Akárkinél van a lovam, megtalálom./

A tagadó névmás

nime /senki/, nimik v. nimika /semmi/

A birtokos és részeshatározó esetet viszonzószóval képezik.

N-are pe nime, singur šage./Nincs senkije, egyedül lakik./

Nu do la nime. /Senkinek nem adok./

Astăz nu vine nime. /Ma nem jön senki./

Nu fek nimika, nu lukru nimik, nu mă drag să lukru.

/Nem csinállok semmit, nem dolgozom semmit, nem szeretek
dolgozni./

A s z á m n é v

Megkülönböztetünk határozott és határozatlan számneveket.

A határozott számneveknek több fajtája van:

a/ Tőszámnevek

- 1 = un, unu hn.; o, una nn.
- 2 = doi hn.; dauă nn.
- 3 = tri
- 4 = patru
- 5 = cinci
- 6 = șase
- 7 = șapte
- 8 = opt
- 9 = nouă
- 10 = zece
- 11 = unsprezece v. unspeș
- 12 = douăsprezece v. douăspeș
- 13 = treisprezece v. trispeș
- 14 = patrusprezece v. patrușpeș
- 15 = cincisprezece v. cinspeș
- 16 = șaisprezece v. șaspeș
- 17 = șaptesprezece v. șaptespeș
- 18 = optsprezece v. optospeș
- 19 = nouăsprezece v. nauășpeș
- 20 = douăzeci
- 21 = douăzeci și unu
- 22 = douăzeci și doi

30	= trizeš
31	= trizeš-i-unu v. trizeše-unu
32	= trizeš-i-doi v. trizeše-doi
33	= trizeš-i-tri v. trizeše-tri
40	= patruzeš
50	= šinzeš
60	= šaizeš
70	= šapčezeš
80	= ubzeš
90	= naužezeš
100	= o sutā
101	= o sutā-ši-unu
102	= o sutā-ši-doi
200	= daušuce v. dausuce
300	= trisuce
1000	= o ezere

Az egy és a kettő számnévnek külön hímnemű és külön nőnemű alakja van: un, una; doi, dauā.

A beás román nyelvjárásban a tőszámnevek után - az egy számnév kivételével - a főnév többes számban áll: šase vaš /hat tehén/.

b/ Sorszámnevek

A sorszámneveket a tőszámnevekből képezzük az al vagy a birtokos névelővel. Kivétel az első sorszámnév. ha ĩnenče, ha ĩnenče /nn/ = az első
al doile, al daule /nn/ = a második
al trile = a harmadik

al patrul'e	= a negyedik,
al šinšil'e	= az ötödik,
al šesšal'e	= a hatodik,
al šapčil'e	= a hetedik,
al optäl'e	= a nyolcadik,
al naul'e	= a kilencedik,
al zešil'e	= a tizedik,
al sučil'e	= a századik.

Al trile kal/ului/ äi žubrat pišoru. /A harmadik lónak sebes a lába./

Al trile vaši pišoru äi žubrat. /A harmadik tehénnek a lába sebes./

Il vez pä omul hăl inenče? /Látod az első férfit?/

O vez pä muieru ha inenče? /Látod az első asszonyt?/

c/ Gyűjtőszámnevek

amîndoi, amîndauă /mindkettő/,

kîteştri, kîčeştri /mindhárom, mind a három/,

kîteşpatru, kîčeşpatru /mind a négy/.

Amîndoi kai vizitaşci-le aişe!/Mindkét lovat vezesd ide!/
Amîndau/ă/ vaş vizitaşci-le aişe!/Mindkét tehenet ve-

zesd ide!/
Pă kîteştri kai l-am lot. /Mindhárom lovat megvettem./

d/ Törtszámnevek

žumătače /fele/, al trile risur /harmada/.

Tie ŧ-oī da žumătače bani./Fele pénzt neked fogom adni./

Al trile risur dăi lui! /A harmadát add neki!/

A határozatlan számnevek

mult, multă, mult, mulce /sok/

putin, puțină, puțin, puține /kevés/

Mult o but. /Sokat ivott./

Multă zăpadă o căzut. /Sok hó esett./

Am tîiet lămnă, mulce tănăre ăș paișe. /Fát vágtem,
sok forgács van erre./

Putină-i zamasta. /Kevés a leves./

Putin ăș kukos/i/. ≠ Kevés a kakas./

Putine-s șepileșce. /Kevés a hagyma./

A mult és a putin határozatlan számnevek fokozhatók:

Ișe-i o trepce, ma akulo mai mulce trepce ăș. /Itt egy
lépcső van, de ott több lépcső van./

A határozói számnevek

în tri rîndur /háromszor/,

în patru rîndur /négyyszer/.

În tri rîndur am mîncat. /Háromszor ettem./

În kîce rîndur ai fost în sat? /Hányszor voltál a faluban?/

Ori kîce rîndur am fost în sat. /Néhányszor voltam a
faluban./

A z i g e

A beás román nyelvjárás román eredetű szókincsének
/kb. 1600 - 1700 szó/ csaknem egyharmada ige. kb. 500 szó.

Megkülönböztetünk csekekvő, visszaható és szen-
vedő igéket.

Az ige lehet tárgyas és tárgyatlan.

Az ige ragozása

A beás román nyelvjárásban az igéket - a románhoz hasonlóan - a főnévi igenév végződése alapján négy ragozási csoportba sorolhatjuk. /Főnévi igenévnek tekintjük azt az igealakot, amelyből a jövő időt és a feltételes módot képezzük./ A legtöbb ige az I. és a IV. ragozási csoportba tartozik, összesen több mint 400.

Az I. ragozási csoportba az a végű igék tartoznak, kb. 190-200 ige.

A II. ragozási csoportba a hangsúlyos e-re végződő igék tartoznak. Aránylag kis csoport tíz és egynéhány igével. Ebbe a csoportba tartozó igék:

îmbie /megkinál/, înkuije /bezár/, mîne /éjszakázik/, sǎnie /szánkázik/, skǎge /apađ, fogy/, puće /tud, bír/, sperie /megijeszt/, subtie /vékonyít/, sege /ül, lakik/, tie /vág/, tăse /hallgat/, viđe /lát/.

A III. csoportba a hangsúlytalan e-re végződő igék tartoznak, kb. 55-60 ige.

A IV. ragozási csoportba tartoznak a hangsúlyos i-re végződő igék. Ez a legnagyobb csoport több mint 200 igével. Ebbe a ragozási csoportba tartoznak a magyarból átvett igék is /bamuli = bámul; tagadi = tagad/.

Megkülönböztetünk egyszerű és összetett igealakokat.

Egyszerű igealakok: a jelen idő, az elbeszélő múlt, a felszólító mód és a kötőmód.

Összetett igealakok: az összetett múlt, a jövő idő, a feltételes múlt és a feltételes jelen.

I. igeragozás

mășina, mașin, mășinat /öröl/

Kijelentő mód

Jelen idő

/io/ mașin
/tu/ mașin'
/iel/ mășină
/noi/ mășinam
/voi/ mășinat
/iei/ mășină

Jövő idő

o mășina
vi mășina
o mășina
om mășina
vit mășina
or mășina

Összetett múlt

am mășinat
ai mășinat
o mășinat
an' mășinat
at mășinat
or mășinat

Folyamatos múlt

mășinam
mășinai
mășina
mășinan'
mășinat
mășinau

Feltételes mód

Jelen idő

/io/ aș mășina
/tu/ ai mășina
/iel/ar mășina
/noi/an mășinat
/voi/at mășina
/iei/ar mășina

Múlt idő

aș fi mășinat
ai fi mășinat
ar fi mășinat
an' fi mășinat
at fi mășinat
ar fi mășinat

Kötőmód

să io mașin
să tu mașin'
să iel mașiné
să noi mășinam
să voi mășinat
să iei mașiné

Felszólító mód

mășină!

mășinat!

I. ragozás/-esk-kel bővülő igék/

lákrima, lákrimesk, lákrimat /sír, könnyezik/

Jelen idő

/io/ lákrimesk
/tu/ lákrimesc
/iel/ lákrimesce
/noi/ lákrimem
/voi/ lákrimet
/iei/ lákrimesce

Jövő idő

oi lákrima
vi lákrima
o lákrima
om lákrima
vit lákrima
or lákrima

Összetett múlt

am lákrimat
ai lákrimat
o lákrimat
an lákrimat
at lákrimat
or lákrimat

Folyamatos múlt

/io/ lákrimem
/tu/ lákrimei
/iel/ lákrime
/noi/ lákrimen
/voi/ lákrimet
/iei/ lákrimau v.
lákrime

Feltételes jelen

/io/ as lákrima
/tu/ ai lákrima
/iel/ ar lákrima
/noi/ en lákrima
/voi/ et lákrima
/iei/ er lákrima

Feltételes múlt

as fi lákrimat
ai fi lákrimat
ar fi lákrimat
en fi lákrimat
et fi lákrimat
er fi lákrimat

Kötőmód

sá io lákrimesk
sá tu lákrimesc
sá iel lákrimaská
sá noi lákrimem
sá voi lákrimet
sá iei lákrimaská

Felszólító mód

lákrimesce!

lákrimet!

II. ragozás

vige, vād, vāzut /lāt/

Jelen idő

/io/ vād
/tu/ vez
/iel/ vege
/noi/ vigem
/voi/ viget
/iei/ vege

Jövő idő

oi vige
vi vige
o vige
om vige
vit vige
or vige

Összetett múlt

am vāzut
ai vāzut
o vāzut
an' vāzut
at vāzut
or vāzut

Folyamatos múlt

/io/ vigem
/tu/ vigei
/iel/ vige
/noi/ vigen
/voi/ viget
/iei/ vigau v. vige

Feltételes mód

Jelen idő

/io/ aš vige
/tu/ ai vige
/iel/ ar vige
/noi/ an' vige
/voi/ at vige
/iei/ ar vige

Feltételes mód

Múlt idő

aš fi vāzut
ai fi vāzut
ar fi vāzut
an' fi vāzut
at fi vāzut
ar fi vāzut

Kötőmód

sā io vād
sā tu vez
sā iel vādā
sā noi vigem
sā voi viget
sā iei vādā

Felszólító mód

vege!

viget!

III. ragozás

întorşee, întork, întors /megfordít/

Jelen idő

/io/ întork
/tu/ întors
/iel/ întorşee
/noi/ înturşem
/voi/ înturşet
/iei/ întorşee

Jövő idő

oi întorşee
vi întorşee
o întorşee
om întorşee
viţ întorşee
or întorşee

Összetett múlt

am întors
ai întors
o întors
ar întors
at întors
or întors

Folyamatos múlt

/io/ înturşem
/tu/ înturşei
/iel/ înturşee
/noi/ înturşem
/voi/ înturşet
/iei/ înturşeau v. înturşee

Feltételes mód

Jelen idő

/io/ aş întorşee
/tu/ ai întorşee
/iel/ ar întorşee
/noi/ an' întorşee
/voi/ at întorşee
/iei/ ar întorşee

Feltételes mód

Múlt idő

aş fi întors
ai fi întors
ar fi întors
an' fi întors
at fi întors
ar fi întors

Kötőmód

să io întork
să tu întors
să iel întorkă
să noi înturşem
să voi înturşet
să iei întorkă

Felszólító mód

întorşee!

înturşet!

IV; ragozás

luvi. luvesk. luvit /üt, rácsap/

Jelen idő

/io/ luvesk
/tu/ luvesč
/iel/ luvesče
/noi/ luvem
/voi/ luvet
/iei/ luvesče

Jövő idő

oi luvi
vi luvi
o luvi
om luvi
vit luvi
or luvi

Összetett múlt

am luvit
ai luvit
o luvit
an' luvit
at luvit
or luvit

Folyamatos múlt

/io/ luvem
/tu/ luvei
/iel/ luve
/noi/ luvem
/voi/ luvet
/iei/ luvau v. luve

Feltételes mód

Jelen idő

/io/ aš luvi
/tu/ ai luvi
/iel/ ar luvi
/noi/ an' luvi
/voi/ at luvi
/iei/ ar luvi

Feltételes mód

Múlt idő

aš fi luvit
ai fi luvit
ar fi luvit
an' fi luvit
at fi luvit
ar fi luvit

Kötőmód

sā /io/ luvesk
sā /tu/ luvesč
sā /iel/ luvaskā
sā /noi/ luvem
sā /voi/ luvet
sā /iei/ luvaskā

Felszólító mód

luvesče!

luvet!

A segédigék

fi, mis, fost /van, létezik/

Lehet főige "van, létezik" önálló jelentéssel. Segédigeként a szenvedő ragozás alakjainak képzésére szolgál.

Ragozása:

Jelen idő

/io/ mis
/tu/ iesč
/iel/ iesče
/noi/ sínčem
/voi/ sínčet
/iei/ ăs

Jövő idő

oi fi
vi fi
o fi
om fi
vit, fi
or fi

Összetett múlt

am fost
ai fost
o fost
an' fost
at, fost
or fost

Folyamatos múlt

eram v. ăiram
erai v. ăirai
era v. ăira
eran' v. ăiran'
erat, v. ăirat,
erau v. ăirau v. ăira

Feltételes jelen

/io/ ăs fi
/tu/ ai fi
/iel/ ar fi
/noi/ an' fi
/voi/ at, fi
/iei/ ar fi

Feltételes múlt

ăs fi fost
ai fi fost
ar fi fost
an' fi fost
at, fi fost
ar fi fost

Kötőmód

/io/ să fiu
/tu/ să fii
/iel/ să fie
/noi/ să fiem
/voi/ să fiet
/iei/ să fie

Felszólító mód

fii! v. Fi!

fi!

ave, am, avut / nekem van; a német haben segédige
beás megfelelője/.

Jelen idő

/io/ am
/tu/ ai
/iel/ are
/noi/ avem
/voi/ avet
/iei/ are v. au

Jövő idő

oi ave
vi ave
o ave
om ave
vit ave
or ave

Összetett múlt

am avut
ai avut
o avut
an avut
at avut
or avut

Folyamatos múlt

/io/ avem
/tu/ avei
/iel/ ave
/noi/ aven
/voi/ avet
/iei/ aveau

Feltételes jelen

/io/ as ave
/tu/ ai ave
/iel/ ar ave
/noi/ an ave
/voi/ at ave
/iei/ ar ave

Feltételes múlt

as fi avut
ai fi avut
ar fi avut
an fi avut
at fi avut
ar fi avut

Kötőmód

/io/ sa am
/tu/ sa ai
/iel/ sa aive
/noi/ sa avem
/voi/ sa avet
/iei/ sa aive

Felszólító mód

/sa/ ai!

avet!

Segédigeként az ave ragozott hangsúlytalan
alakjait használjuk: am, ai, o, an, at, or.

Rendhagyó ragozású igék

Néhány ige az egyszerű igealakokban több-kevesebb rendhagyóságot mutat. Rendhagyó ragozásúak a segédigék és az alábbi főigék:

da, do, dat /adni/

<u>Jelen idő</u>	<u>Folyamatos múlt</u>	<u>Kötőmód</u>	<u>Felszólító mód</u>
/io/ do	dăgem	să iel ge	dă! /adj!/ /tu/ dai
	dăgei	/hogy adjon/	
/iel/ dă	dăge		
/noi/ dăgem	dăgem	să iei ge	dăgeț!
/voi/ dăgeț	dăgeț	/hogy	/adhatok!/ /iei/ dă
	dăgeu	adjanak /	
	v. dăge		

be, bio, but /inni/

<u>Jelen idő</u>	<u>Folyamatos m.</u>	<u>Kötőmód</u>	<u>Felszólító mód.</u>
/io/ bio	biem	să iel be	be!
/tu/ bei	biei	/hogy igyék/	/igyál!/ /iel/ be
	bie		
/noi/ biem	biem	să iei be	biet!
/voi/ biet	biet	/hogy igya-	/igyatok!/ /iei/ be
	bieu	nak/	
	v. bie		

lo, iau, lot /venni, fogni/

<u>Jelen idő</u>	<u>Folyamatos</u>	<u>Kötőmód</u>	<u>Felszólító mód</u>
	<u>múlt</u>		
/io/ iau	lom	să iel ie	ie!
/tu/ iei	loi	/hogy vegyen/	/végy! /iel/ ie
	lo		végyél!/ /noi/ lom
	lom	să iei ie	
/voi/ lot	lot	/hogy vegye-	lot!
/iei/ ie	lou v.	nek/	/vegyetek!/ lo
	lo		

minka, mēnink, minkat /enni/

<u>Jelen idő</u>	<u>Folyamatos múlt</u>	<u>Kötőmód</u>	<u>Felszólító mód</u>
/io/ mēnink	minkem	să iel	māninkā!
/tu/ mēnins	minkai	mēninse	/egyél!/ /hogy egyék/
/iel/ mēninkā	minka	să iei	minkat!
/noi/ minkem	minkam	mēninse	/egyetek!/ /hogy egye-
/voi/ minkat	minkat		nek/
/iei/ mēninkā	minkau v. minka		

sta, sto, stat /állni/

<u>Jelen idő</u>	<u>Folyamatos múlt</u>	<u>Kötőmód</u>	<u>Felszólító mód</u>
/io/ sto	stācem	să iel ŝce	stā! /állj!/ /hogy áll-
/tu/ stai	stācei	jon/	
/iel/ stā	stāce		
/noi/ stācem	stācem	să iei ŝce	stācet!
/voi/ stācet	stācet	/hogy áll-	/álljatok!/ janak/
/iei/ stā	stāceu v. stāce		

vinī, viu, vinīt /jönni/

<u>Jelen idő</u>	<u>Folyamatos múlt</u>	<u>Kötőmód</u>	<u>Felszólító mód</u>
/io/ viu	vinem	să iel vie	viī! /jöjj!/ /hogy jöjjön/
/tu/ vii	vinei		
/iel/ vine	vine	să iei vie	vinēt!
/noi/ vinem	vinem	/hogy jöjje-	/jöjjetek!/ nek/
/voi/ vinēt	vinēt		
/iei/ vine	vineu v. vine		

Igemódok és igeidők

A beás román nyelvjárásban négy igemód van:

kijelentő mód,
feltételes és óhajtó mód,
kötőmód,
felszólító mód.

A kijelentő mód igeidői:

jelen idő,
összetett múlt idő,
folyamatos múlt idő,
jövő idő.

A jelen idő egyszerű igealak. Az igeragozási rendhagyóságok legtöbbször a jelen idő ragozásánál található.

A beás román nyelvjárásban két múlt idő van:
az összetett múlt és a folyamatos múlt.

Az összetett múlt a gyakran és általánosan használt múlt idő. Az ave/bírni/ segédige ragozott hangsúlytalan alakjaival /am, ai, o, an', at, or/ és a főige melléknévi igenevével képezzük. Pl. am lukrat /dolgoztam./

A folyamatos múlt egyszerű igealak, inkább csak elbeszélésekben, tehát ritkábban fordul elő. Úgy képezzük, hogy az ige főhöz kapcsoljuk az a, illetve e időjelet és a megfelelő személyragot. A folyamatos múlt alakjai mindig véghangsúlyosak. A többes 1. és 2. személyű alakjai gyakran azonosak a megfelelő jelen idejű alakokkal.

A jövő idő összetett igealak. Képzésénél a beás nyelvjárásban főigeként már nem használt oi, vi, o, om, vit, or segédigei alakokhoz hozzákapsoljuk a főige jelen idejű főnévi igenevét. Pl. oi lukra /dolgozni fogok/.

A feltételes és óhajtó mód

A feltételes és óhajtó módban két igeidő van:

jelen idő /feltételes jelen/ és

múlt idő /feltételes múlt/.

A feltételes jelent az aš, ai, ar, an, at, ar segédigei alakokkal és a főige jelen idejű főnévi ige-nevével képezzük: aš lukra /dolgoznék/. Egyes segéd-igei alakok eredete még a román nyelvben sem teljesen tisztázott.

A feltételes múltban a segédigékhez a főige múlt idejű /befejezett/ főnévi igeneve járul: aš fi lukrat /dolgoztam volna/. Az aš fi, ai fi stb. helyett gyak-ran hallható: aš vi, ai vi stb.

Példamondatok:

Io m-aš zgriti³li, kind aš minka karne grasă. /Meg-undorodnék, ha zsíros húst enném./

Io m-aš fi /vi/ zgriti³lit, kind aš fi /vi/ minkat karne grasă. /Megundorodtam volna, ha zsíros húst et-tem volna./

A kötőmód

A kijelentő mód jelen idejének megfelelő alakjai-tól csak az egyes és többes szám 3. személyében tér el. Ez a 3. személyű alak az egyes és többes számban azonos. Jellemző a kötőmódra a să kötőszó.

Gyakran használt igemód, és igen sok jelentésárnya-lata van. Kifejezhet parancsot, óhajt, kívánságot, ké-telyt /rendszerint trebuie /kell/, puce /lehet/ stb. igék után/. Gyakran használjuk olyan szerkezetben, ahol a magyarban főnévi igenév van.

/Daie o vin¹it kupilu-m, să m-ažuče. = Azért jött a fiam, hogy segítsen.

T-am porun¹it, sa răm¹ii akas. = Megparancsoltam, hogy otthon maradj.

O kizdelit să pikuruzaskă. = Kezdett esni./

A felszólító mód

A felszólító módnak csak egyes és többes 2. személyű alakja van, a többi személyben a kötőmód alakjait használjuk. Az egyes szám 2. személyű felszólító alak végződése az igeragozási csoportok szerint ă, e vagy i: lukră! /dolgozz!/, bače! /üss!/, bukuri-če! /örülj!/. A többes felszólítás a jelen idő többes 2. személyével egyezik: lukrăt! /dolgozzatok!/. Rendhagyó felszólító alakok: ade! /hozz!/, fă! /csinálj!/, zi! /mondj!/.

A tiltást egyes számban a nu tagadószóval és az ige főnévi igenveével, többes számban a felszólító igealak elé tett nu tagadószóval fejezzük ki: nu lukra! /ne dolgozz!/, nu lukrăt! /ne dolgozzatok!/

I g e n e v e k

A román nyelvtanok az igeneveket személytelen igemódoknak tekintik, és az igéknél tárgyalják. A beás román nyelvjárásban az alábbi igenevek találhatók:

főnévi igenév,
melléknévi igenév,
határozói igenév,
szupinum.

A főnévi igenév

A főnévi igenév lehet jelen idejű és múlt idejű.

A jelen idejű főnévi igenév a beás szógyűjteményben /szótárban/ az igék első alakja. Ezzel képezzük az összetett igealakok közül a jövő időt és a feltételes mód jelen idejét: oi lukra /dolgozni fogok/; aš lukra /dolgoznék/.

A múlt idejű főnévi igenevet a fi /lenni/ főnévi igenévi alakból és a főige melléknévi igenevéből képezzük: fi vāzut, fi lukrat. Magyar megfelelője nincs, összetett igealakok /feltételes múlt, szenvedő ragozás/ képzésére szolgál. Pl. Io m-aš fi zgritilit, kind aš fi mīnkat karnē. /Megundorodtam volna, ha zeiros ~~hast~~ ettem volna/. Aš fi vingikat. /Meggyógyítanának. Meg lennék gyógyítva/.

A melléknévi igenév

A beás román nyelvjárásban - az irodalmi román nyelvhez hasonlóan - csak múlt idejű /befejezett/ melléknévi igenév van /vázut/. Leggyakrabban összetett igealakok képzésére szolgál. A tárgyas igék melléknévi ige neve lehet névszói állítmány és melléknévi jelző is. Ilyenkor nemben és számban egyeztetjük a hozzá tartozó főnévvel, sőt fokozható is. Pl. slănină afumată /füstölt szalonna/. Slănină hasta afumată-i. /Ez a szalonna füstölt./ Slănină hasta mai afumată-i. /Ez a szalonna füstöltebb/.

A határozói igenév

A határozói igenevet az igetőhöz járuló -ind /-ind/
képzővel képezzük: kint^{ind} /énekelve/. L^{ak}rim^{ind} kinta.
/Könnyezve énekelt/. Fluir^{ind} /flir^{ind}/ mine va^sile.
/Fütyörészve hajtja a teheneket/.

A szupinum

A latin supinum a neolatin nyelvek közül csak a román nyelvben maradt meg. Megvan a beás román nyelvjárásban is. Alakra nézve olyan melléknévi igenév, amely előtt előljáró /legtöbbször a de/ áll. Előljáró nélkül főnév lett belőle. Pl. apus de sore /napnyugta/.

A szupinum ige mellett célt fejez ki, főnév mellett azt fejezi ki, hogy valami mire való, mire szolgál. Ké-
tőkérdéses mondatban Ezenkívül más szerepet is betölthet a szupinum a mondatban.

Limba de băias ăi greco de învățat. /A beás nyelvet
nehéz tanulni./ - Ade troks mare de forșzit!/Hozd a nagy
forrázó teknőt!/

A visszaható igék ragozása

A beás román nyelvjárásban jóval több a visszaható ige, mint a magyar nyelvben. A visszaható igeragozás abban tér el a cselekvő igék ragozásától, hogy az igealakot megelőzi a megfelelő visszaható névmás.

se spāla, mă spāl, spālat /masakodni/

Jelen idő

/io/ mă spāl
/tu/ țe spāl'
/iel/ se spālă
/noi/ ne spālăm
/voi/ vă spālat
/iei/ se spālă

Jövő idő

m-am spālă
țe vi spāla
s-o spāla
n'-om spāla
vă vit spāla
s-or spāla

Összetett múlt

m-am spālat
c-ai spālat
s-o spālat
n'-an' spālat
v-at spālat
s-or spālat

Folyamatos múlt

/io/ mă spālem
/tu/ țe spālai
/iel/ se spāla
/noi/ ne spālăm
/voi/ vă spālat
/iei/ se spālau v. spāla

Feltételes jelen

m-aș spāla
c-ai spāla
s-ar spāla
n'-an' spāla
v-at spāla
s-ar spāla

Feltételes múlt

m-aș fi spālat
c-ai fi spālat
s-ar fi spālat
n'-an' fi spālat
v-at fi spālat
s-ar fi spālat

Kötőmód

/iel/ să se spele
/iei/ să se spele

Felszólító mód

spālă-țe!
spālăte-vă!

Visszaható igeragozás a visszaható névmás
részeseivel

Ennél a ragozásnál a névmás részeshatározós alakja helyett előfordul a tárgyesetes alak is.

/io/ mi spāl minile vagy: /io/ mā spāl minile
/tu/ ti spel' minile vagy: /tu/ ěe spel' minile
/iel/ se spalā minile
/noi/ né spalām minile
/voi/ vā spalāt minile
/iei/ se spalā minile

Visszaható ige helyett előfordul a személyes névmás részeshatározó esetével alkotott szerkezet:

mā zgritilesk	vagy: mie	mi-i	skīrbā /underodom/
ěe zgritilešč	tie	ti-i	skīrbā /underodol/
se zgritilešče	lui	i-i	skīrbā /underodik/
nē zgritilem	nauā	nī-i	skīrbā /underodunk/
vā zgritileť	vauā	vi-i	skīrbā /underodtok/
se zgritilešče	lor	li-i	skīrbā /underodnak/

Mondatok visszaható igékkel:

M-īmbrāk. /Felöltözöm/ Mā duk in sat. /Megyek a faluba/.

S-īndrāguščē fisorusta ku fatasta. /A fiú szerelmeskedik a lánnyal/.

S-o vingikat bičag. /Meggyógyult a beteg/.

Nu ěe ingēmfa aša de repe! /Ne mérgesedj fel ilyen hamar/.

S-o skumpit pita. /Megdrágult a kenyér/.

Mā zgritilesk de minkare hasta. /Underodom ettől az ételtől/.

A visszaható igealak gyakran szerepel általános alany kifejezésére: Se ziče. /Azt mondják/.

A szenvedő alakú igeragozás

A románban a cselekvő és a visszaható igék ragozása mellett a szenvedő alakú igeragozás alkotja a harmadik ragozási csoportot. A beás nyelvjárásban ennek az igeragozásnak kisebb szerepe van, mint a román irodalmi nyelvben. Főképpen állapot kifejezésére használja /a német Zustandpassiv megfelelője/.

A szenvedő alakú igeragozásnál a fi segédige ragozott alakjához a főige melléknévi igeneve járul. A melléknévi igenév nem és szám szerint változik.

fi blăstămat /-tă, -t, -ce/ = átkozottnak lenni.

Jelen idő

/io/ mis blăstămat, -tă = elátkoztak, átkozott vagyok;
 /tu/ iešč blăstămat, -tă = átkozott vagy;
 /ie/ iel/ iešce blăstămat, -tă = ő átkozott, elátkozták;
 /noi/ sîncem blăstămat, -ce = elátkoztak minket;
 /voi/ sînceţ blăstămat, -ce = elátkoztak titeket;
 /iei/ ăş blăstămat, -ce = elátkozták őket, átkozottak.
 /iele/

Összetett múlt

am fost blăstămat, -tă = el voltam átkozva, elátkoztak.

Folyamatos múlt

eram blăstămat = el voltam átkozva, elátkoztak.

Jövő idő

oi fi blăstămat, -tă = el leszek átkozva, elátkoznak.

Feltételes jelen

aş fi blăstămat, -tă = el lennék átkozva, elátkoznának.

Feltételes múlt

aş fi fost blăstămat, -tă = el lettem volna átkozva.

Kötőmód

iel să fie blăstămat = hogy el legyen átkozva.

Felszólító mód

fi blăstămat, -tă = légy elátkozva!

fiţ blăstămat, -ce = legyetek elátkozva!

Megjegyzések:

Az igei aspektus kifejezése a beás nyelvjárásban.

A cselekvés befejezettségét, folyamatosságát, gyakoriságát stb. a beás román nyelvjárásban nem igekötővel vagy képzővel fejezik ki, mint a magyar nyelvben, hanem igeidővel, határozószóval vagy más módon.

Lukru pǎ ínset. /dolgozgatom.Tkp. lassan dolgozom./

A műveltetés kifejezése:

Nincs műveltető ige vagy képző a beás nyelvjárásban.

A műveltetést cselekvő igealakokkal fejezik ki, esetleg körülírással. Pl.: Am fǎkut masǎ ku astaloşu. /Csináltattam asztalt az asztalossal/. Kírpeşće-t kǎmasǎ ku muierasta!/Varrasd meg az ingedet ezzel az asszonnyal!/
n

Személytelen igék főleg időjárásra és természeti jelenségekre vonatkoznak: plauǎ /esik/; ninze /havazik/; duruieşće /dörög/; skripeşće /villámlik/.

Igei kifejezések a beás román nyelvjárásban.

A beás nyelvjárás kedveli az igei kifejezéseket.

Igék helyett gyakran használt igei kifejezések:
ere de gînd /akar, a román vres beás megfelelője/;
mi ie frig /fázom/; mi ie fome /éhes vagyok/;
faşe fum /füstöl/; umbrǎ faşe /beárnyékol, árnyéket csinál/;
traşe dîn lulǎ /pipázik, szívja a pipát/;
vraşbǎ faşe /rosszalkodik, rosszszaságot csinál/;
se faşe voie /mulat/; se puńe ȝos /lefekszik/;
ie sama! /vigyázz!/ ; loȝ sama! /vigyázzatok!/
n

A h a t á r o z ó s z ó k

Jelentésük szerint megkülönböztetünk helyhatározószókat, időhatározószókat és módhatározószókat. A tulajdonképpeni határozószókon kívül számos mellénév, melléknévi igenév és főnév is használatos határozószóként.

Helyhatározószók

A helyhatározószóknak a magyar nyelvben meglévő irányhármassága - hol, hová, honnan kérdőszóknak megfelelően - a beás román nyelvjárásban nincs meg, a hol? és hová? kérdésekre felelő határozószókat ugyanis alakilag nem különbözteti meg.

Ise, ais/e/ = itt, ide.

Ais ős ore kíce izvorur'./Itt van néhány forrás/.

Heide ais! /Gyere ide!/
Heide ais!

akulo = ott, oda.

Akulo lukra bárbetu-m. /Ott dolgozik a férjem/.

Ma duk akulo. /Odamegyek/.

da-ise = innen.

Da-ise se vege kruse biseriši /de bisetika'./Innen látható a templomtorony/.

lontru = bent, be.

De še iešč in lontru, /ká/ bună-i vreme. /Mért vagy bent, jó az idő?/
De še iešč in lontru,

afară = kint, ki.

Vara mie mi-i drag sã lukru afară. /Nyáron szeretek kint dolgozni./
Vara mie mi-i drag sã lukru afară.

Du-če afară, dăkă ai de gînd sã hiknešč. /Menj ki, há hányni akarsz!/
Du-če afară, dăkă ai de gînd sã hiknešč.

deparče = messze; aprope = közel.

Deparče /aprope/ șad de sat. /Messze /közel/ lakom a falutól./
Deparče /aprope/ șad de sat.

dinlontru = bentről.

Heide dinlontru! /Gyere ki bentről!/
Heide dinlontru!

hunge? = hol? hová?

Hunge ai neskut? /Hol születted?/ Hunge alers? /Hová futsz?/
Hunge ai neskut?

dunge? = honnan?

Dunge o vinit gindakusta? /Honnan jött ez a bogár?/

inkutro? = merre?

Āinkutro ċe dus? /Merre mész?/

dinkutro? = honnan? merről?

Dinkutro vii? /Honnan jössz?/

A magyar igekötőknek megfelelő szavakat a beás román nyelvjárásban a határozószókhoz soroljuk.

īnapoi = vissza

N'-om īntorse īnapoi. /Vissza fogunk fordulni./

T-am dat kušare īnapoi. /Visszaadtam a kosaradat./

sus = fel

Oi muita, skrie sus! /El fogom felejtteni, ird fel!/

īndārāt = félre

Du-ċe īndārāt! /Menj félre!/

Időhatározószók

aku = most.

Aku iāše gīnti. /Most jön a foga. Most jönnek a fogai./

atunš = akkor.

Kīnd akulo am šezut, atunš tārār āiram. /Amikor ott laktam, akkor még fiatal voltam./

astez = ma.

Astez om ferbe līnċe. /Ma lencsét főzünk./

ier' = tegnap.

Š-ai fākut ier'? /Mit csináltál tegnap?/

alaitier, alaitier = tegnapelőtt.

Alaitier am fost aiš. /Tegnapelőtt itt voltam./

mīne = holnap.

Ier' pā hāsta lok n'-an' aflat, ši mīni aiš n'-om aflu.

/Tegnap ezen a helyen találkoztunk, és holnap is itt találkozunk./

poimīni = holnapután.

Poimīni om lukra. /Holnapután dolgozni fogunk./

demult = régen.

Demult am māsīnat gro la muroriškā mikā. /Régen kis malomban őrlöttem /őrlöttem/ búzát./

niškînd = soha.

Niškînd n-am văzut-o pã nevastasta. /Soha nem láttam ezt a menyecskét./

nişudato = soha.

Nişudato n-am fost în satusta. /Soha nem voltam ebben a faluban./

uvik = mindig.

Kupilusta uvik askultã vorba. /Ez a gyerek mindig szót fogad./

totdauna = mindig, örökké.

Totdauna kîntã fatasta. /Ez a lány mindig énekel./

udatã = egyszer, egykor.

Udatã an' şezut aiş. /Egykor itt laktunk./

koran /megyar/ = korán.

Koran m-am skulat astez. /Ma korán keltem./

Módhatározószók

A módhatározószókhoz soroljuk a beás román nyelv-járásban azokat a szavakat is, amelyek a magyar nyelvben állapothatározószóként szerepelnek. Ugyancsak ide vesszük azokat a szavakat is, amelyek a magyarban a módosítószók csoportjába tartoznak.

asă = úgy, így.

Ăsa trebuie să fakã. /Így kell csinálni./

bîne = jól.

Kupilusta bîne învatã. /A fiú jól tanul./

kum? = hogy? hogyan?

Kum ieşć? /Hogy vagy?/ Om sfătui de lukrusta, kum o fi? /Megbeszéljük, hogyan lesz a dolog./

nişkum = semmiképp, semmiképpen.

Nişkum n-am de gînd să rămîi akulo de zînere. /Semmiképp nem akarok vőnek ottmaradni./

orikum, orikumva = valahogy, valahogyan.

Orikumva om kusta. /Valahogyan megélünk./

repe = gyorsan.

Repe l-om însura pã fişorusta. /Gyorsan megházasítjuk a fiút./

- forțe = nagyon.
Forțe ^{mi}s hușcunit. /Nagyon elfáradtam./
tare = erősen, nagyon, hangosan.
Tare vorbesk. /Hangosan beszélek./
una = együtt, /össze/.
Una-s nămu. /Együtt a rokonság./
N-an' aflat una. /Összetalálkoztunk./
nonsitat = szüntelen, szakadatlanul.
Nonsitat ploie. /Szakadatlanul esik./
anume = pontosan.
Anume de doi an' șegem aiș. /Pontosan két éve lakunk itt./
girept = tényleg, valóban.
Girept k-akulo lukră. /Valóban ott dolgozik./
nu = nem.
dabe = alig
Dabe mă duk pă pișoru-m, kă neg ieșce pă iel. /Alig megyek a lábamon, mert tyúkszem van rajta./
totuna = mindegy.
Mie mi-i totuna, o viț vinî, o nu viț vinî. /Nekem mindegy, hogy jöttök vagy nem jöttök./
asa-da = igen, úgy van.

Megjegyzés

Előfordulnak a beás román nyelvjárásban határozószóval egyenértékű szókapcsolatok is, pl.:

- pă înșet = lassan.
Pă înșet lukră, kă-i selos. /Lassan dolgozik, mert lusta./
ku greu = nehezen.
Ku greu lukru, mă dore milăku. /Nehezen dolgozom, fáj a derekam./
în sfîrșit = végül.
În sfîrșit am azuns în sat. /Végül a faluba érkeztem./

A z e l ő l j á r ó k

A magyar névutók és határozóragok helyett a beás román nyelvjárásban rendszerint előljárókat találunk. A legtöbb előljáró tárgyesettel áll, csak néhány áll birtokos esettel. Előljárók után a főnév általában határozatlan alakú.

Alaki szempontból az előljárók lehetnek egyszerűek és összetettek.

Egyszerű előljárók:

de = -ról, -ről.

De čine sfătien. /Rólad beszélünk./

făr/ă = nélkül, /kívül/.

O mers fără noi. /Nélkülünk ment el./

făr de șode /tréfán kívül/.

în = -ban, -ben, -ba, -be, /-ra, -re/.

O lukrat în gard. /A kertben dolgozott./

Kind om așunǎ/e/ în sat? /Mikor érünk a faluba?/

Oi akăța șuba în kui. /A szegre akasztom a kabátot./

între = között, közt.

Între ieǎi lukru și io. /Köztük dolgozom én is./

la = -nál, -nél; -hoz, -hez, -höz; -ra, -re; -ban, -ben.

La noi șage. /Nálunk lakik./

Se fel așandek ai kăpătat la krișun? /Milyen ajándékot kaptál karácsonyra?/

Io mașin la more gro. /Búzát őrlök a malomban./

ku = -val, -vel.

Ku voi o mers. /Veletek ment./

lîngă = mellett.

Lîngă noi șage. /Mellettünk lakik./

pe, pa = -on, -en, -ön; -ra, -re; /a magyar tárgyrag/

Mikă bubă-i pă ubraz. /Kis pattanás van az arcán./

L-am akuperit pă măcăcel. /Betakartam a kicsit./

Nu kălka pă baligă! /Ne lépj a trágyába/ trágyára! /

pentru = -nak, -nek, -ért, számára.

Pentru voi lukru. /Értetek dolgozom./

după v. dăpă = után.

Mă duk dăpă voi. /Utánatok megyek./

din = -ból, -ből.

Oi ekăra gunoi din iştalo. /Kihordom a trágyát az istállóból/ Viu din sat. /A faluból jövök./

sub = alatt, alá.

Sub masă şage mîta. /Asztal alatt ül a cica./

Összetett előljárók

Két vagy több egyszerű előljáróból állnak.

de kătre = felől.

De kătre sat suflă vîntu. /A falu felől fúj a szél./

de la = -tól, -től; -ról, -ről.

De la voi vine. /Töledek jön./

de lîngă = mellett, mellől.

De lîngă şant am astrîns florile. /Az árok mellett szedtem a virágokat./

de sub = alatt, alól.

Işe-i kuibu de sub gang. /Itt a fészek az eresz alatt./
de sub pod /a híd alatt

de pă lîngă = mellől.

Aduna de pă lîngă fal kukuruzusta! /Szedd össze a fal mellől /mellett/ a kukoricát!/
făr/ă/ de = nélkül.

Făr de vorbă o mers. /Szó nélkül elment./

făr de şodă /tréfán kívül./

pîna la = -ig.

Pîna la kasata o vinîit ku noi. /Eddig a házig jött velünk./

Előljáróként szereplő, határozott névelővel ellátott

határozószók

de-desubtu măşi /az asztal alatt/;

dînapoiu kăşi /a ház mögött/;

dinenče v. de-dinenče kăşi /a ház előtt/.

Dînapoiu kăşi lemnu ai. /A ház mögött van a fa. /

A k ö t ő s z ó k

Alakjuk szerint a kötőszók lehetnek egyszerűek és összetettek.

Egyszerű kötőszók: da /de/, daje /ezért/, dakā /ha/, ka /mint/, kā /hogy, mert/, o /vagy/, šā v. šī /és/, tot /mégis/, sā /hogy/.

Összetett és páros kötőszók: dāpā še /miután/, šā...šā v. šī...šī /is...is/, niš...niš /sem... sem/, o...o /vagy...vagy/, nu numa...da šī /nemcsak....hanem...is/.

Mondatok egyszerű kötőszókkal:

Aiš o vinīt, da n-o lukrat. /Idejött, de nem dolgozott./
O ploat, daje n-o vinīt urtaku-m. /Esett, ezért nem jött a barátom./

Dakā o vinī, om lukra. /Ha jön, dolgozni fogunk./
Ala fel de dulše ka mere de stup. /Olyan édes, mint a méz./
N-o vinīt urtaku-m, k-o ploat. /Nem jött a barátom, mert esett./

Astez oi lukra, o m-oi huguni. /Ma dolgozom vagy pihenek./
Bag in ak atā, sā kārpek. /Cérnát fűzök a tübe, hogy varrjak./

S-or speriat, š-or al'ergat. /Megijedtek és elszaladtak./
Skump āi, tot l-o lot. /Drága, mégis megvette./

Mondatok összetett és páros kötőszókkal:

Dāpā še o minkat, o mers, sā lukre. /Miután evett, dolgozni ment./

Akulo /o/ fost šī kupilu, šī tatā-su. /Ott volt a fiú is és az apja is./

Nu numa kupilu o fost akulo, da šī tatā-su. /Nemcsak a fiú volt ott, hanem az apja is./

Kötőszóként állnak a mondatban a kérdő határozók/ kīnd, kum, hunģe/ és a kérdő névmások /še, šine, kare, kīt/, ha vonatkozó értelműek.

Atunš vine, kīnd flāmīnd āi. /Akkor jön, amikor éhes./

Aša-l fak, kum poš. /Ugy csinálom, ahogy tudom./

Akulo om merže, hunģe ier' an' fost. /Oda megyünk, ahol tegnap voltunk./

Kare-i flămînd, kapătă să mănînce. /Aki éhes, kap enni./
Atîta /o/ fost, kît o rătă de kar. /Akkora volt, mint
/amekkora/ egy kocsikerék./

Szerepük szerint a kötőszók lehetnek:

mellérendelők és alárendelők.

A mellérendelő kötőszók mondatrészeket és mellérendelő
összetett mondatokat kapcsolnak, az alárendelő kötőszók
pedig alárendelő mondatösszetételeket.

Pl. mellérendelők:

O vine, o rămîne. /Vagy jön, vagy marad./
Bičag aî, tot lukră. /Beteg, mégis dolgozik./

Alárendelők:

Nu şcu, de se s-o atîtat. /Nem tudom, miért lett ingerült./
/Nem tudom, miért mérgesedett meg./
Ahăla kal mai mîndru /o/ fost, pă kare ier' l-am văzut.
/Az a ló szebb volt, amelyiket tegnap láttam./

A z i n d u l a t s z ó k

Az indulatszó érzelmet, indulatot, biztatást fejez
ki, vagy hangokat utánoz. Nem illeszkedik be mondatrész-
ként szervesen a mondatba, hanem rendszerint tagolatlan
mondatszó, s utána vesszőt vagy felkiáltójelet teszünk.
Kiejtésénél fontos szerepe van a hangsúllynak, de ezt
írásban nem jelölhetjük.

Mondatok indulatszókkal:

Vai, m-am puns pişoru. /Jaj, megszurtam a lábam./
O, de bună kedvă am! /Ah, de jó kedvem van!/
Hei! Se faş? /Hej! Mit csinálsz?/
No, purnem! /Na, induljunk!/
Hai, să purnem! /Gyerünk, induljunk!/
Pst, nu făşet, larmă! /Pszt, ne larmázzatok!/
Heş, puilor, în lontru! /Hess, csibék, befelé!
Haide! /Gyere! Jöjj!/
Hait! v. Haidet! /Gyerte! Jöjjetek!/

M o n d a t t a n

A magyar és a beás román mondatszerkesztés között nincs lényeges eltérés. Mindkét nyelvben vizsgálhatjuk a mondatokat minőség, tartalom és szerkezet szempontjából.

Minőségileg a mondatok vagy állítók, vagy tagadók.

Tartalom szerint a mondat lehet: kijelentő, óhajtó, kérdő, felszólító és felkiáltó.

Szerkezet szerint megkülönböztetünk egyszerű mondatokat és összetett mondatokat.

Mi itt csak szerkezeti szempontból vizsgáljuk részletesebben a mondatokat.

A z e g y s z e r ű m o n d a t

Az egyszerű mondat főrészei az alany és az állítmány, bővítményei a jelzők, a tárgy és a határozók.

A z a l a n y

Az alany az a mondatrész, amelyről az állítmányban valamit állítunk. Kérdései személyre: Őné?/ki? kik?/, nem személyre: Őe? /mi? mik?/

A személyes névmással kifejezett alanyt - miként a magyar nyelvben - a beás román nyelvjárásban is csak akkor tesszük ki, ha nyomatékos, mivel az állítmány személyragjai megjelölik az alanyt.

Mă duk în sat, și tu rămâi akas. /A faluba megyek, és te itthon maradsz./

Io mă duk în sat, tu rămâi akas. /En megyek a faluba, te maradsz itthon./

Az általános alany kifejezhető úgy is, mint a magyar nyelvben, de elég gyakori a visszaható ige 3. személyű alakjával való kifejezése. /A magyarban ez a kifejezési mód nincs meg! / Se zișe.../Azt mondják.../

Alanytalan mondatok. A magyar nyelvhez hasonlóan a beás román nyelvjárásban is hiányzik az alany olyan mondatokból, ahol az állítmány természeti jelenséget kifejező személytelen ige: plauă /esik/, scripeșce /villámlik/, s-însereșce /esteledik/.

Az állítmány

Az állítmány azt fejezi ki, amit az alanyról állítunk. A beás román nyelvjárásban van igei és igei-névszói /összetett/ állítmány, pusztán névszói állítmány - tehát regozott igei rész nélkül - azonban nincs. A magyar nyelvben viszont a névszói állítmány nagyon gyakori.

Lungă-i kaleasta. /Hosszú ez az út./

Az igei-névszói állítmány szerkezete olyan, mint a magyar nyelvben. A magyarban azonban csak a van, lesz, marad igék mellett, tehát jóval ritkábban fordul elő.

Az alany és az állítmány egyeztetése eltér a magyartól. A beás román nyelvjárásban az alanyt és az igei-névszói állítmány névszói részét nemben is egyeztetjük, ha ez az utóbbi melléknév.

Fata sănătosă-i. /A lány egészséges./

A szenvedő szerkezetben is egyeztetjük az alanyt és az igenevet, de a beás nyelvjárásban a szenvedő szerkezetnek csak az állapotot kifejező változata /Zustandpassiv/ fordul elő.

Ușile-s pușe /închișe/. /Az ajtók be vannak csukva./

Iarba-i kusită. /A fű le van kaszálva./

A jelzők

A jelző a jelzett szóval kifejezett élőlény vagy dolog tulajdonságát, számát vagy birtokosát jelöli. Aszerint, hogy milyen szófajjal fejezik ki a jelzót, megkülönböztetünk: melléknévi jelzót, számnévi jelzót, főnévi jelzót, igenevi jelzót és határozószói jelzót.

Melléknévi jelző

Kérdései: é fel de? kare?

A magyartól eltérően a melléknévi jelző, ha nincs kiemelve, a jelzett szó után áll. A magyar nyelv hatására azonban néha előfordul a jelzett szó előtt is.

Bubă mikă-i pă ubraz. /Kis pattanás van az arcon./
Kale bună /v. bună kale/ dușe în sat. /Jó út vezet a faluba./

Számnévi jelző

Kérdései: kî? kîce? al kîcele?

A számnévi jelző a magyarhoz hasonlóan a jelzett szó után áll.

Šinš káš aš la maržinā pāduri./ Öt ház van az erdő szélén.

Főnévi jelző

A főnévi jelző lehet birtokos jelző, előljárós főnévi jelző és értelmező.

A birtokos jelző kérdése: a kurei?

A beás román nyelvjárásban a birtokos szerkezet szórendje eltér a magyar nyelv birtokos szerkezetének a szórendjétől: a magyarral ellentétben a birtokos jelző a birtokszó után áll.

Pă vîrfu lem̃nului šage šora./A fa tetején ül a kánya./

Az előljárós főnévi jelző kérdése: še fel de? kare?

Ez a jelző gyakori a beás román nyelvjárásban. Magyar megfelelője általában tulajdonságjelző vagy összetett szó: rețeșul ku brînză /túrós rétes/; ploie ku gâtă /jégeső/; fața de sobă /a szoba földje/; karne de vakă /marhahús/; koșină de pork /disznóól/; kăluș de lută /húrtartó nyereg a hegedűn/.

Az értelmező az előtte álló főnevet magyarázza, értelmezi.

Akulo /o/ fost kupilusta, unokalu urtakului./ Ott volt a gyerek is, barátom unokája./ - Aișe ligileșce Zemle, vaka-ta. /Itt legel a Zsemle, a te tehened./

A névmási jelző

A magyarban csak a kijelölő jelzőt nevezzük névmási jelzőnek, a beás román nyelvjárásban bármilyen, jelzőként álló névmás lehet névmási jelző.

De kustu lui puține șcu. /Az életéről keveset tudok./
Aiș o fost și muma-ta. /Itt volt az anyád is./

A határozószói jelző

A jelzőként szereplő határozószó előtt rendszerint a de előljáró áll. A határozószói jelzőnek a

magyarban legtöbbször határozószóból képzett melléknév felel meg.

Ploia de ier' forțe bună /o/ fost./A tegnapi eső nagyon jó volt./

Az igenévi jelző

Az igenévi jelzőt a beás román nyelvjárásban rendszerint szupinummal fejezzük ki.

O kumpărat o trocă de forazit./Vett forrázó teknőt./

Ahasta-i apă de but. /Ez ivóvíz./

Hasta brista-i de suplit. /Ez a bicska faragásra való./

Am adus kărboale de mîncat./Ennivaló burgonyát hoztam./

A tárgy

A román nyelvtenban a tárgynak és a határozónak közös neve: complement /bővítmény/. Ezek elsősorban az állítmány bővítményei. A "complement" négy nagy csoportra tagolódik; ezek: complement direct, complement indirect, complement de agent és complement circonstanțial. A "complement direct" a magyar tárgynak, a "complement indirect" a magyar részeshatározónak felel meg, a két másik csoport a különféle határozókat foglalja magában. A csoportokon belüli részletesebb felosztás eléggé hasonlít a magyar nyelvtenéhez, ezért mi gyakorlati megfontolásból mellőzzük a román "complement" szerint történő csoportosítást, és csak a magyarhoz eléggé hasonló részletes felosztást adjuk. Természetesen figyelembe vesszük a beás román nyelvjárás sajátos, a magyartól eltérő szerkezetét.

A tárgy rendszerint tárgyesetben álló főnév vagy főnévként használt más szó. Kérdései: pe sine? še? A beás román nyelvjárásban a tárgy közelebb áll a határozókhoz, mint a magyar nyelvben.

Ha a mondat tárgya személyt jelölő főnév vagy névmás, általában pe /pă/ elöljáróval áll.

Omusta uvik blastămă pă somseău. /Ez az ember mindig átkozza a szomszédját./

Oi sufla bășikasta. /Felfújom a hólyagot/ disznóöléskor//
 Șordașu o mănăstire vașilă în legelo./A csordás kihajtotta
 a teheneket a legelőre/.

Pă șine ai văzut? /Kit láttál?/

Ș-ai văzut? /Mit láttál?/

A beás román nyelvjárásban a pe /pă/ előljáró elő-
 fordulhat ritkán akkor is, ha a mondat tárgya nem sze-
 mélyt jelentő szó.

Nu-l încăina pă falu! /Ne sározd be a falat!/
 Nu-l învrașbi pă kinilasta! /Ne mérgezd a kutyát!/
 Tri zile nu l-am aflat pă cătăl. /Három napig nem ta-
 láltam a kiskutyát./

Mașina dușe pă găzășusta. /Mozdony viszi a vonatot./

A mondatban a tárgy gyakran ismétlődik hangsúlytalan

névmás alakjában.

Zdrănsină-l pă kupilusta! /Rázd fel a gyereket!/
 L-om innegri falusta ku fișto negru. /Befestjük a
 falat fekete festékekkel./

Am bilîit-o birkasta. /Megnyúztam a birkát./
 An' lățit-o kaleasta. /Kiszélesítettük az utat./

Nu l'e kunosk /pe/ heșce kînșise./Nem ismerem ezeket
 a dalokat./

A részeshatározó

A magyar részeshatározónak a beás román nyelvjá-
 rásban vagy részeshatározó esetben álló főnév, illetve
 főnevet helyettesítő más szó, vagy előljárós szerkezet
 - rendszerint la előljáróval - felel meg.

Kérdései: akurei? la șine? la še? pentru șine?

Urtaku-m mult ban' o dat fișorului. /A barátom sok pénzt
 adott a fiának./

Ade skaun goșcului/v. la goșc./Hozz széket a vendégnek!/
 Păsat oi da puilor./Kását fogok adni a csibéknek./
 Dăi tiță kupilustuiel/Adj enni a gyerekeknek! v. Szop-
 tasd meg a gyereket!/
 A "Fázom." "Szomjas vagyok." stb. magyar monda-
 toknak a beás román nyelvjárásban részeshatározós

szerkezetű mondatok felelnek meg:

Mi-i frig. /Fázom./

Mi-i sece./Szomjas vagyok/.Mi-i fame./Éhes vagyok./

Mi-i groză. /Meg vagyok rémülve./

Mi-i skîrbă. /Undorodom./

A tárgyhoz hasonlóan a részeshatározó is ismétlődhet a mondatban hangsúlytalan névmásként.

Nu-i dă să mănînce la vakă. /Nem ad enni a tehénnek./

Tie t-oi da zămătațe bani./Neked adom a pénz felét./

Mie mi-i drag să lukru afară./Szeretek kint dolgozni./

A helyhatározó

Kérdései: hunge/hol? hovă?/; dunge? /honnan?/;
pînă hunge?/meddig?/;înkutro?/merre?/.

A helyhatározót határozószóval vagy előljárós névszóval fejezzük ki.

În baligă o žukat vaka./Trágyába feküdt a tehén./

Du će uţare mai înkulo! /Menj kicsit odébb!/
De sub kasă-i pimiţa./A ház alatt pince van./

A beás román nyelvjárásban a hol? kérdésre felelő helyhatározók alaki szempontból azonosak a hovă? kérdésre felelőkkel:

Mă duk la doktor./ Megyek az orvoshoz./

Am fost la doktor./ Az orvosnál voltam./

O viñit la noi unĉusta./Eljött hozzánk a nagybácsi./

O fost la noi žinĉere-m./Nálunk volt a vőm./

Merg în gard./ Megyek a kertbe./

Totă zua în gard lukrem./Egész nap a kertben dolgoztam./

Képes helyhatározó

De hăsta om an' sfătîit. /Erről az emberről beszéltünk./

Astă nopĉe de taltal bătîrn am învisat. /Éjjel az

őregapámról álmodtam./

Uvik mult mă gîngesk de fatasta. /Mindig sokat gondolok erre a lányra./

Multe rotaĉe ai în kupilusta. /Sok rosszaság van ebben a gyereken./

Az időhatározó

Kérdései: kînd? de kînd? pînă kînd?

Az időhatározót kifejezhetjük puszta főnévvel, elöljárós főnévvel és határozószóval.

Vîner am fost la kupilusta. /Pénteken a fiamnál voltam./

În septemîna ş-o trecut am fost la iel. /Múlt héten voltam nála./

Îer' am astrîns buret, în pădure. /Tegnap gombát szedtem az erdőben./

De astez înence mai mult lukru am. /Mától több a munkám./

Tot /totdeauna/ în gard lukram. /Mindig a kertben dolgoztam./

A számhatározó

A román nyelvten a számhatározót az időhatározóhoz sorolja.

Kérdései: de kîce ori? în kîce rîndur?

În tri rîndur' am mîncat. /Háromszor ettem./

Ori kîce rîndur' am fost în sat. /Néhányszor voltam a faluban./

Az okhatározó

Az okhatározót olyan főnévvel vagy főnevet helyettesítő szóval fejezzük ki, amely előtt de elöljáró áll.

Kérdőszava: de şe?

A de şe n-ai putut vini? /Mért nem tudtál jönni?/

De bičeşug n-am putut vini. /Betegség miatt nem tudtam jönni./

A célhatározó

A célhatározót elöljárós főnévvel vagy elöljárós névmással fejezzük ki.

Kérdése: pentru şe?

Pentru şe ai mers la boltă? /Miért mentél a boltba?/

Pentru sare m-am dus la boltă. /Sóért mentem a boltba./

Du ce de pă babă! /Menj a bábáért!/

Pentru kupilusta am vînit. /A fiúért jöttem./

A módhatározó

A módhatározót kifejezhetjük határozószóval, melléknévvvel, melléknévi vagy határozói igenévvvel.

Kérdőszava: kum?

Ahāsta om forče tare sfātīešče. /Ez az ember nagyon hangosan beszél./

Kupilu fluirind minā vaka. /A fiú fűtyörészve hajtja a teheneket./

A román nyelvtan a módhatározókhoz sorolja a magyar állapothatározót is.

Mā urāsk singur. /Unom magam egyedül./

A hasonlító határozó

A hasonlító határozót általában olyan főnévvvel vagy főnévként álló más szóval fejezzük ki, amely előtt a ka /mint/ hasonlítószó áll.

Kérdőszava: kum?

Alargā ka iepurle. /Nyúlként fut. Fut, mint a nyúl./

Rāžešče ka oroslan. /Ordít, mint az oroszlán./

Ka ku urtaku-m sfātīiesk ku čine. /Barátomként beszélek veled./

L-am ažutat ka pā urtaku, tot m-on šelit. /Ugy segítettem, mint barátomat, mégis megcsalt./

Az eszközhatározó

Az eszközhatározót ku előljárós főnévvvel vagy főnévként álló más szóval fejezzük ki.

Kérdése: kušē?

Ku karu am adus lemne. /Kocsival hoztam a fát./

Astez ku negru /kal/ am vinīt. /Ma a feketével /a fekete lóval/ jöttem./

Kifejezhető az eszközhatározó olyan birtokos esetben levő főnévvvel is, amely előtt ku ažutoru/1/ kifejezés áll.

Ku ažutoru urtakului am sfāršit lukru. /A barátom segítségével befejeztem a munkát./

A társhatározó

A társhatározót ku előljárás főnévvel vagy főnévként álló más szóval fejezzük ki.

Kérdései: ku šine? ku še?

Totā zua am umblat in padure ku haīduku. /Egész nap az erdősszel járkáltam az erdőben./

Ku kinile pázesk vašile. /A kutyaival őrzöm a teheneket./

A z ö s s z e t e t t m o n d a t

Az összetett mondatok lehetnek mellérendelők és alárendelők aszerint, hogy a tagmondatok mellérendelő vagy alárendelő viszonyban állnak egymással.

A mellérendelt mondatok

A mellérendelt mondatok a köztük levő viszony szerint lehetnek kapcsolatosak, ellentétesek, választók, következtetők és magyarázók.

Kapcsolatos mondatok

Kötőszók: ši /v. šā//is, és/; ši...ši /is...is/; nu numa...da ši /nemcsak...hanem...is/; niš...niš/ sem...sem/; niškā...niškā /sem...sem/.

S-or speriat, š-or al'ergat. /Megijedtek és elszaladtak./
~~Mie mi-i drag ai de kine, ai de mita. /Szeretem a kutyát is és a macskát is./~~

Meržem, š-om viđe kalu. /Elmegyünk, és megnézzük a lovat./
Niškā skrie, niškā vine. /Sem nem ír, sem nem jön./
Nu numa o fost aiš, da s-o ažitat. /Nemcsak itt volt, hanem segített is.

Ellentétes mondatok

Kötőszók: da /de/; tot /mégis, de/.

M-oj duše, da repe oj vini innapoi. /Elmegyek, de hamar visszajövök./

Mult l-am ašiptat, da n-o vinit. /Sokat vártam, de nem jött./

Mindrě -i piparkasta, da-/i/ iuče. /Szép a paprika,
de erős./

Bičag aī, tot lukrě. /Beteg, mégis dolgozik./

Čos aī la puišće, tot le duše šora. /Őr van a csibék-
nél, mégis elviszi őket a kánya./

Választó mondatok

Kötőszók: o /vagy/; o...o /vagy...vagy/.

Astез oi lukra, o m-oi huguī. /Ma dolgozom, vagy pihenek./

O vine, o rāmine. /Vagy jön, vagy marad./

O vi plěci kalu, o vi da innapoi. /Vagy kifizeted a lo-
vat, vagy visszaadod./

Következtető mondatok

Kötőszók: daie, da haie /tehát, ezért/.

Mult lukru am, daie nu poš vini. /Sok dolgom van, tehát
nem tudok jönni./

O ploat, daie n-o vinit urtaku-m. /Esett, tehát nem
jött a barátom./

N-o kăpătat levego, daie s-on vinitit. /Nem kapott le-
vegőt, ezért elkékült./

Magyarázó mondatok

Kötőszava: ka /mert, ugyanis/.

Ezeket a mondatokat okhatározói mellékmondatoknak
is tekinthetjük.

Nu s-o spart uiaga, k-am lot sama da ie. /Nem tört el
az üveg, mert /ugyanis/ vigyáztam rá./

Se fel kimeš aī pă cine, kă se vege botul de tiță. /Mi-
lyen ing van rajtad, /ugyanis/ látszik a csecabimbód./

Az alárendelt mondatok

Az alárendelő mondatösszetétel két tagmondata kö-
zül az egyik a másiknak valamelyik mondatrészét mondat
alakjában fejezi ki, tehát a két tagmondat közül az
egyik a főmondat, a másik a mellékmondat.

Alanyi mellékmondat

Legtöbbször az összetett mondat elején áll.

Kötőszók: kare /aki/; hál še /aki, ami/.

Hál še nu lukrá, niš ši máninše. /Aki nem dolgozik, ne is egyék./

Hál š-o fost ier' aiš, ahála m-o dus karté. /Az hozta a levelet, aki tegnap itt volt./

Kare-i flémind, kapátá sá máninše. /Aki éhes, kap enni./

Ahála mai igés ši, kare manti ažunže aiš. /Az az ügyesebb, aki előbb ideér./

Állítmányi mellékmondat

Az állítmányi mellékmondat a főmondat igei-névszói állítmányának névszói részét fejti ki.

Kötőszók: sá /hogya/; ká /hogya/.

A lu tači kivansag ši, sá-l taiš lemusta aferá. /Apám kívánsága az, hogy vágjam ki ezt a fát./

A lu gažgi purunšalá o fost, ká ši dumińiká sá lukru.

/A gazda parancsa volt, hogy vasárnap is dolgozzam./

Jelzői mellékmondat

Sokféle kötőszava lehet a különböző jelzői mellékmondatoknak: ká /hogya/; kare /aki, ami, amelyik/; še /ami, amelyik/; kít /ahány, amennyi/ stb.

Ala fel de mındrá /o/ fost kasasta, ká lungě am bamulit-o.

/Olyan szép volt a ház, hogy sokáig bámultam./

A háluiē kal l-am lot, kare šage aiš. /Annak a lovát vettem meg, aki itt lakik./

A hálora katanē an' fost la mārminče, kare in tabore or kážut. /Azoknak a katonáknak a sírjánál voltunk, akik a háborúban estek el./

Atiče gāin' am, kít ši destul la tot nēmu. /Annyi tyúkom /baromfim/ van, hogy az egész rokonságnak elég./

Florilē a háluiē gard mai mındre-s, hunge an' lukrat.

/Annak a kertnek a virágai szebbek, ahol dolgoztunk./

Tárgyi mellékmondat

Kötőszók: kã /hogý/; sã /hogý/, še/amit/ stb.
Vãd, kã iel lukrã. /Látom, hogý /ô/ dolgozik./
Am zis, kã miné oi viní. /Mondtam, hogý holnap jövök./
Haie t-am lot, še t-am igerit. /Azt vettem neked, amit ígértém./

A tárgyi mellékmondathoz tartoznak a kérdő névmással vagy kérdőszóval kezdett /függő kérdő / mellékmondatok.

Nu šcu, šiné o kírpit-o kamašasta. /Nem tudom, ki varrta meg az inget./

Nu šcu, de še s-o atítat. /Nem tudom, mért mérgesedett meg./

Niskã gíngesce om, kít ban treše. /Nem is gondolja az ember, mennyi pénz fogý./

Részeshatározói mellékmondat

Kötőszók:/a/ kurei /akinek/; hãl še /aki, ami/.
Dã-i, a kurei gíngesce. /Add, akinek akarod /gondolod//
A luje duše, hãl še lukrã akulo. /Annek viszi, aki ott dolgozik./

Helyhatározói mellékmondat

Kötőszók: hunge /ahol, ahová/; dunge /ahonnan/.
Akulo o fi tĩrg, hunge aku anu an lot kalu. /Ott lesz vásár, ahol tavaly a lovat vettük./
Akulo du mĩnkare, hunge merže omĩn! /Oda vidd az ételt, ahová az emberek mennek!/
/In hãsta šat šãd, dunge aku viu. Akulo šãd, dunge aku viu. /Ott lakom, ahonnan most jövök./

Időhatározói mellékmondat

Kötőszók: kĩnd /amikor/; de kĩnd /amióta/; pĩnã kĩnd /amíg, ameddig/; kít /amíg, ameddig/; dãpã še /miután/.

Kĩnd am sfĩrsĩt lukru, m-am hugũnit binẽ. /Amikor be-

fejeztem a munkát, jót pihentem./
Dăpă șe l-am săntălit pămîntu, mingăr ši l-am sămănat.
/Miután megszántottam a földet, rögtön el is vetettem./
Atunș vine, kînd ši flămînd./Akkor jön, amikor éhes./
Atîta oi așcripta aiș, pînă kînd nu vi viîi./Addig vá-
rok itt, amíg nem jössz./
Atît rămîi aiș, kît io oi rămîne./ Addig maradj itt,
amíg én maradok./

Okhatározói mellékmondat

Kötőszava: kă /mert/.

Bălos ši vițelul mik, kă l-o lîns muma-sa./ Nyálas a
kisborjú, mert megnyalta az anyja./
Muțuiesk, kă nu m-am kulkat asta nopće. /Bóbiskolok,
mert nem aludtam az éjjel./
Forțe or alergat kupișce, kă s-or speriat. /Nagyon
szaladtak a gyerekek, mert megijedtek./
Daie nu s-o spart uiaga, k-am lot sama de ie. /Azért
nem tört el az üveg, mert vigyáztam rá./

Célhatározói mellékmondat

Kötőszava: să /hogy/.

Daie o viîit kupilu, să m-ažuće. /Azért jött a gyerek,
hogy segítsen nekem./
Pentru haie ade mătură, să mătur hudveru. /Azért hozz
seprűt, hogy az udvart seperjem./
Bag în ak ată, să kărpesk. /Cérnát fűzők a tûbe, hogy
varrjak./
Puné žos pă kupilusta, să se kulše! /Tedd le a gyereket,
hogy aludjék!./

Módhatározói mellékmondat

Kötőszók: kum /ahogy, ahogyan/; kă /hogy/; ka
/ši/ kînd /mintha/.
Așa pot lukra, kum ai de gînd. /Úgy dolgozhatsz, ahogy
akarsz./

Aša o minkat, ka šī kīnd aštez n-ar fi fost minkat.
/Úgy evett, mintha ma még nem evett volna./
Aša s-o luvit pišoru, kã nu poče merže. /Úgy megütötte
a lábát, hogy nem tud menni./

Eszköz- és társhatározói mellékmondat

Kötőszók: kare /aki, ami/; šã /ami/; ku hãl /aki-
vel, amivel/; ku kare /akivel, amivel/.
K-ahãsta tiritesk patu, ku hãl šī ier' l-am tiritit.
/Azzal terítettem le az ágyat, amivel tegnap is le-
terítettem./
Ku haie am umblat ier', kare aiš šage. /Azzal sétáltam
tegnap, aki itt lakik./
Ku haie umblu, ku kare am de gīnd. /Azzal sétálok,
akivel akarok./

Megengedő mellékmondat

Kötőszók: maga/r/ /bár/; dakã /noha, jöllehet/;
orikum/va/, akarkum /bármennyire/.
N-o minkat, maga/r/ o fost flãmīnd. /Nem evett, bár
éhes volt./
Orikumva /akarkum/ oi fi hušcunīt, tot č-oi kiširi
pã cine. /Bármennyire fáradt leszek is, elkísérlek./

Feltételes mellékmondat

Kötőszók: dakã /ha/; de /ha/; numa dakã/ csak ha/.
Dakã oi ave ban', t-oi da. /Ha lesz pénzem, adok neked./
Poť šage aiš, dakã numa vi lukra aiš. /Csak akkor
/csak úgy/ lakhatsz itt, ha itt dolgozol./
De vi lukra, v-ave ban'. /Ha dolgozol, lesz pénzed./

A szórend

A beás román nyelvjárásban - a magyarhoz és a románhoz hasonlóan - a szórend eléggé kötetlen. A természetes szórendet /alany - jelző - állítmány - tárgy - határozó/ az értelmi és érzelmi hangsúly erősen módosíthatja.

A magyar nyelv hatására a jelző gyakran áll a jelzett szó előtt: kasă bună v. bună kasă /jó ház/.

A szórend változatoságát mutatják az alábbi mondatok:

Șora o dus pui mare. /A kánya nagy csibét vitt el./

Pui mare o dus șora. /Nagy csibét vitt el a kánya./

Mare pui o dus șora. / " " " " " /

Ai but apă reșe? /Ittál hideg vizet?/

Apă reșe ai but? " " "

Reșe apă ai but? " " "

Duminică forțe m-am udat. /Vasárnap nagyon megáztam./

Forțe m-am udat duminică. /Nagyon megáztam vasárnap./

De gîmînăta mînînsă vaka iară bună. /Reggel jó fűvet eszik a tehén./

Bună iară mînînsă vaka de gîmînăta. /Jó fűvet eszik a tehén reggel./

A hangsúly

A magyar nyelvben kötött a szavak hangsúlya: mindig az első szótag hangsúlyos. A beás román nyelvjárásban viszont - a románhoz hasonlóan - szabad hangsúly van: a hangsúly a szó bármelyik szótagjára eshet. A szavak hangsúlya váltokozhat is. Mind a hangsúlyozásban, mind a hangsúlyváltakozásban elég sok a szabályszerűség. Elégé szabályszerű a hangsúlyozás és a hangsúlyváltakozás például az igeragozásban. /Lásd az igeragozási táblázatokat és az igeszótárt!/

A beás román nyelvjárásban a hangsúlynak jelentésmegkülönböztető szerepe lehet, bár ez a szerep csak ritkán érvényesül: Puče /bűdös/; puče /tudni, birni/.

Az igeragozásban is jelentésváltozással járhat a hangsúly változása: *duše* /visz/, *duše* /vitt/; *askunġe* /elrejt/, *askunġe* /elrejtett/.

Általában a román szavak hangsúlyozása érvényes a beás román nyelvjárásra is, de előfordulnak eltérések. Pl.: beás: *akulo* /ott/; román: *akolo* /ott/.

A kevés kivételtől eltekintve a hangsúly a jelentés szempontjából közömbös. Főleg a fiataloknál a magyar hangsúlyozás hatással van a beás szavak hangsúlyozására. Az idősebbeknél fordított a helyzet: a magyar beszédükön érződik a beás hangsúlyozás hatása.

A szóhangsúlyon kívül van a beás román nyelvjárásnak is külön mondathangsúlya. Ez egyrészt a beás nyelvjárás sajátos dallamosságát adja, másrészt kifejezi a beszélő érzelmi állapotát.

B e á s - m a g y a r
m e l l é k n é v - s z ó t á r

Több mint százötven melléknév alapalakjait tartalmazza ez a szótári rész. Tekinthetjük beás - román összehasonlító szótárnak is, mivel a beás nyelvjárási alakokon kívül feltünteti a megfelelő román szó szótári alakjait is.

Megjegyzés a fonetikus jelöléshez:

A beás nyelvjárás ugyanazon szavaiban az e, î, ă hangok váltokozhatnak aszerint, hogy milyen személy kiejtésében halljuk ezeket a szavakat /iskolázott, iskolázatlan, idős, fiatal stb./. Sőt hangsúlytalan helyzetben e - î, ă - î váltokozás /zártabbá válás/ a beszéd gyorsaságától függően is előfordul. Ezek a kiejtési különbségek csak variánsok, és nincs jelentésmegkülönböztető szerepük. A beás román nyelvjárás hangtani variánsainak részletes vizsgálata csak a nyelvjárás átfogó fonetikai és fonológiai vizsgálatának keretében történhet.

Ebben a munkában az azonos szavakban előforduló hangtani variánsokat úgy érzékeltetjük, hogy az azonos fonéma különböző variánsait - az észlelésnek megfelelően - hol ă-vel, hol î-vel, hol e-vel jelöljük. Lásd ugyanezt az észrevételt az igeszótárnál is /99.1./!

M e l l é k n e v e k

Román: adînc, -că, hn, nn tb -ci.
adînk, adînkă, adîns, adînsē = mély.

Román: afumat, -ată, -ați, -ate.
afumat, afumată, afumat, afumače = füstölt, füstös.

Román: alb, albă, albi, albe.
alb, albă, alb', albe = fehér.

Román: albicios, -cioasă, -ciosi, -cioase.
albișos, albișosă, albișoș, albișoșe = fehéres.

Román: alt, altă, alți, alte.
alt, altă, alt, alce = más.

Román: amar, -ră, -ri, -re.
amar, amară, amar' v. amari, amare = keserű.

Román: apătos, -toasă, -toși, -toase.
apătos, apătosă, apătoș, apătoșe = vizes.

Román: ars, arșă, arși, arse.
ars, arșă, arș, arșe = égett, forró.

Román: ațos, -țoasă, -țoși, -țoase.
ațos, ațosă, ațoș, ațoșe = rostos /hús, zöldbab/.

Román: beat, beată, beți, bete.
bat, bată, beț v. beți, beče = részeg, ittas.

Román: bălos, -loasă, -loși, -loase.

bălos, bălosă, băloș, băloșe = nyálas.

Román: bărbos, -boasă, -boși, -boase.

bărbos, bărbosă, bărboș, bărboșe = szakállas.

Román: bătrîn, -nă, -ni, -ne.

bătîrn, bătîrnă, bătîrn', bătîrne = öreg, idős.

Román: bolînd, -ndă, -nzi, -nde.

bolînd, bolîndă, bolîns, bolînsé = bolond.

Román: bolnav, -vă, -vi, -ve.

bolnau, bolnauă, bolnov', bolnove = beteg.

Román: bucuros, -roasă, -roși, -roase.

bucuros, bucurossă, bucuross, bucurossé = boldog, örvendező.

Román: bun, bună, buni, bune.

bun, bună, bun', bune = jó.

Román: băut, -ută, -uți, -ute.

but, bută, buț, buče = ittas, részeg.

Román: deschis, -isă, -isi, -ise.

desčis, desčisă, desčis', desčise = nyitott.

Román: desculț, -ță, -ți, -te.

deskult, deskultă, deskult', deskulče = mezítlábas.

Román: drag, dragă; hn, nn tb dragi.
drag, dragă, drag v. dragi, dragé = édes, kedves.

Román: drăguț, -tă, -ti, -te.
drăguț, drăguță, drăguț, draguțe = kedves.

Román: drăcos, -coasă, -coși, -coase.
drăkos, drăkosă, drăkoș, drăkoșe = ördöngös.

Román: dulce, dulci.
dulce hn, nn, esz, tb = édes.

Román: flămînd, -ndă, -nzi, -nde,
flămînd, flămîndă, flămîns, flămînge = éhes.

Román: fricos, -coasă, -coși, -coase.
frikos, frikosă, frikoș, frikoșe = ijedős.

Román: fript, friptă, fripti, fripte.
fript, friptă, fript, fripće = sült.

Román: galben, -nă, -ni, -ne.
galben, galbenă, galbeni, galbené = sárga.

Román: gol, goală, goi, goale.
gol, golă, goi, gole = csupasz, meztelen.

Román: gras, grasă, grași, grase.
gras, grasă, graș, grașe = kövér, zsíros.

Román: greu, grea, grei, grele.
greo v. gró, gre, grei, grele = nehéz.

Román: gros, groasă, groși, groase.
gros, grosă, groš, groše = vastag, terhes.

Román: grunțuros, -roasă, -roși, -roase.
glunduros, glundurosă, glunduroș, -roše = göröngyös.

Román: gunuios, -ioasă, -ioși, -ioase.
gunuios, gunuiosă, gunuios, gunuios = piszkos, szemetes.

Román: drept, dreaptă, drept, dreapte.
girept, gireptă, girept, girepce = igaz; jobb.

Román: ierbos, -boasă, -boși, -boase.
ierbos, ierbosă, ierboș, ierboše = füves.

Román: înalt, înaltă, înalți, înalte.
înalt, înaltă, înalt, înalce = magas.

Román: ghețos, -țoasă, -țoși, -țoase.
îngițos, îngițosă, îngițos, îngițos = fagyos.

Román: întreg, întreagă, hn, nn tb întregi.
întreg, întragă, întrež, întreže = egész, teljes, ép.

Román: întunecos, -coasă, -coși, -coase.
întunikos, -kosă, -koš, -koše = sötét, komor.

Román: cald, -dă, -zi, -de.
kald, kaldă, kalš, kalge = meleg.

Román: călduros, -roasă, -roși, -roase.
călduros, -rosă, -roš, -roše = meleg.

Román: cărnos, -noasă, -noși, -noase.
kărnos, -nosă, -noș, -noșe = húsos.

Román: crescut, -tă, -ți, -te.
kreskut, kreskută, kreskuț, kreskuțe = megnőtt.

Román: crud, crudă, cruzi, crude.
krud, krudă, kruže = nyers.

Román: cuminte, cuminti.
kuminče, kuminče = okos.

Román: cunoscut, -ută, -uți, -ute.
kunoskut, kunoskută, kunoskuț, kunoskuțe = ismerős.

Román: larg, largă, largi.
larg, largă, larǵ, larǵe = széles.

Román: lat, lată, lați, late.
lat, lată, laț, lațe = széles.

Román: limbut, -ută, -uți, -ute.
l'imbut, l'imbută, l'imbuț, l'imbuțe = bőbeszédű, fecsegő.

Román: lung, lungă, tb. lungi.
lung, lungă, lunǵ, lunǵe = hosszú.

Román: lunecos, -coasă, -coși, -coase.
luńikos, luńikosă, luńikoș, luńikoșe = síkos, csúszos.

Román: mare, tb. mari.

mare, tb. mar' v. mari = nagy.

Román: marghiol, -lă, -li, -le.

margol, margolă, margol', margole = talpraesett, huncut.

Román: mărăcinos, -noasă, -noși, -noase.

mărășunos, șunosă, -șunof, -șunoșe = tövises, bozótos.

Román: mic, mică, tb. mici.

mik, mikă, tb. miș = kicsi, kis.

Román: mincinos, -noasă, -noși, -noase.

minșunos, -nosă, -noș, -noșe = hazug.

Román: mîndru, -dră, -dri, -dre = büszke, szép.

mîndru, mîndră, mîndri, mîndre = szép, gyönyörű.

Román: mînios, -ioasă, -ioși, -ioase.

mînios, mîniosă, mînioș, mînioșe = dühös, haragos.

Román: mole, moi.

mole, tb. moi = puha, lágy.

Román: mort, moartă, mortî, moarte.

mort, mortă, mortî, morče = halott.

Román: murat, -ată, -ați, -ate.

/în/ murat, -ată, -ați, -ațe = savanyított.

Román: muced, -edă, -ezi, -ede.

mușid, mușidă, tb. mușigē = penészes.

Román: mucos, -coasă, -coşi, -coase.
muşos, muşosă, muşoş, muşoşe = taknyos.

Román: mut, mută, muţi, mute.
mut, mută, muţ, muče = néma, szótlan.

Román: năsos, -soasă, -soşi, -soase.
năsos, năsosă, năsoş, năsoşe = nagy orrú.

Román: noduros, -roasă, -roşi, -roase.
noduros, -roşă, -roş, -roşe = bütykös, csomós.

Román: nou, nouă, tb. noi.
nou, nouă, noi, noue = új.

Román: neîngrijit, -ită, -iţi, -ite.
nuîngrižit, -ită, -iţ, -iče = gondozatlan, elhanyagolt.

Román: nepieptănat, -ată, -aţi, -ate.
néciptenat, -ată, -aţ, -ače = fésületlen.

Román: nefript, -ptă, -pţi, -pte.
néfript, néfriptă, néfript, néfripče = sületlen, nyers.

Román: neşgru, neagră, negri, negre.
négru, nágră, négri, négre = fekete.

Román: necunoscut, -ută, -uţi, -ute.
nekunoskut, -ută, -uţ, -uče = ismeretlen.

Román: nemîscat, -ată, -aţi, -ate.
nemîşkat, -ată, -aţ, -ače = mozdulatlan.

Román: neplăcut, -ută, -uți, -ute.
neplăcut, -ută, -ut, -uce = nem tetsző, kellemetlen.

Román: nepotolit, -ită, -iți, -ite.
neputulit, -ită, -it, -ice = féktelen, vad.

Román: neras, -rasă, -rași, -rase.
neras, -rasă, -raș, -rase = borotvátalan.

Román: nerușinat, -ată, -ați, -ate.
nerușinat, -ată, -at, -ăce = szemtelen, arcátlan.

Román: nesărat, -ată, -ați, -ate.
nesărat, -ată, -at, -ăce = sótlan.

Román: nespălat, -ată, -ați, -ate.
nespălat, -ată, -at, -ăce = mosdatlan.

Román: neumblat, -ată, -ați, -ate.
neumblat, -ată, -at, -ăce = járatlan.

Román: nevăzut, -ută, -uți, -ute.
nevăzut, -ută, -ut, -uce = látatlan, láthatatlan.

Román: orb, oarbă, orbi, oarbe.
orb, orbă, orb', orbe = vak.

Román: păros, -oasă, -oși, -oase.
păros, -oasă, -oș, -oșe = szőrös.

Román: plin, plină, plini, pline.
plin, plină, plin', pline' = tele, teli.

Román: preabun, -nă, -ni, -ne.

prebun, -bună, -bun, -bune = nagyon jó, kiváló.

Román: priceput, -ută, -uți, -ute.
prișeput, -ută, -uț, -uțe = értelmes, eszes.

Román: prost, proastă, prosti, proaste.
prost, prostă, proșc, proșce = ostoba, goromba, paraszt.

Román: putred, -dă, -zi, -de.
putred, putredă, -ge = rothadt, bűdös.

Román: puțin, -nă, -ni, -ne.
puțin, puțină, puțin, puținé = kevés, kis.

Román: rar, rară, rari, rare.
rar, rară, rar, rare = ritka, gyér, ritkás.

Román: răgușit, -ită, -iți, -ite.
răgușit, -ită, -iț, -ițe = rekedt.

Román: răcoros, -roasă, -roși, -roase.
răkuros, -rosă, -roș, -roșe = hűs, hűvös.

Román: răsucit, -ită, -iți, -ite.
rușușit, -ită, -iț, -ițe = pödrött, sodort, csavart.

Román: rătund, -ndă, -nzi, -nde.
rătund, rătundă, rătunș, rătunge = kerek.

Román: rece, reci.
reșe, răș = hideg.

Román: reavăn, reavănă, reveni, revene.
revin', revine v. reven', revene = nyirkos.

Román: rînced, -edă, -ezi, -ede.
rînsed, rînsedă, rînsége = avas, áporodott.

Román: rău, rea, răi, rele.
ro, re, rei, rele = rossz.

Román: roșu, roșie, roșii.
roșu, roșuie = piros, vörös.

Román: rupt, ruptă, rupti, rupte.
rupt, ruptă, rupt, rupce = szakadt, törött.

Román: sălbatic, -că, -ci, -ce.
sălbačik, sălbačikă, sălbačiș, sălbačișe = vad.

Román: sănătos, -oasă, -oși, -oase.
sănătos, sănătosă, sănătoș, sănătoșe = egészséges.

Román: sărac, -că, -ci, -ce.
sărak, sărakă, săraș, sărașe = szegény.

Román: sătul, -lă, -li, -le.
sătul, sătulă, sătul', sătule = jóllakott.

Román: searbăd, -bădă, -bezi, -bede.
serbid, serbidă, serbiț, serbigé = sápadt.

Román: sfînt, -tă, -ți, -te.
sfînt, sfîntă, sfînt, sfînțe = szent.

Román: singur, -ră, -ri, -re.

singur, singură, singur', singure = egyedüli, magányos.

Román: sîngerat, -tă, -ți, -te.

sînțerat, sînțerată, sînțerat, sînțerațe = véres.

Román: scortos, -oasă, -oși, -oase.

skortos, skortosă, skortoš, skortošē = kérges.

Román: scump, -pă, -pi, -pe.

skump, skumpă, skump', skumpe = drága.

Román: scurt, -tă, -ți, -te.

skurt, skurtă, skurt, skurče = rövid.

Román: slab, -bă, -bi, -be.

slab, slabă, slab', slabe = gyenge, /sovány/.

Román: sleit, -tă, -ți, -te.

sleit, sleită, sleit, sleițe = megkeményedett /zsír/.

Román: slobod, -dă, -zi, de.

slobod, slobodă, sloboš, slobogē = szabad.

Román: somnoros, -oasă, -oși, -oase.

somnuros, -osă, -oš, -ošē = álmos.

Román: spumat, -tă, -ți, -te.

spumat, spumată, spumat, spumače = habzó.

Román: stănut, -tă, -ți, -te.

stănut, stănută, stănut, stănuțe = öreg, vén, /állott/.

Román: strain, -nă, -ni, -ne.

strîn v. străin, -n', -né = idegen.

Román: stricat, -tă, -ți, -te.

strikat, -ată, -at, -ăce = elromlott, elrontott.

Román: strîmt, -tă, -ți, -te.

strîmt, strîmtă, strîmt, strîmce = szűk, keskeny.

Román: subțire, subțiri.

subțire, subțir' = vékony, hig.

Román: sur, sură, suri, sure.

sur, sură, sur', sure = ősz, /szürke/.

Román: surd, -dă, -zi, -de.

surd, surdă, surž, surg'e = süket.

Román: ciung, -gă, -gi, -ge.

șonk, șonkă, șonk', șonke = csonka.

Román: știrb, -bă, -bi, -be.

știrb, știrbă, știrb', știrbe = csorba.

Román: ciudos, -doasă, -doși, -doase.

șudos, șudosă, șudoș, șudoșe = mérges.

Román: ciuturos, -roasă, -roși, -roase.

șuturos, -rosă, -roș, -roșe = csomós, görcsös, bűtykös.

Román: tare, tari.

tare, tar' = kemény, erős.

Román: táios, -oasă, -oși, -oase.

táios, táiosă, táioș, táioșe = éles.

Román: tãrcat, -tă, -ți, -te.

tãrcat, tãrcată, tãrcat, tãrkaçe = tarka.

Román: tînr, -ră, -ri, -re.

tînr, tînră, tîner, tînere = fiatal.

Román: tufos, -oasă, -oși, -oase.

tufos, tufosă, tufoš, tufoše = bokros, bozótos.

Román: tulbure, -ri.

tulbure = zavaros.

Román: tîtos, -oasă, -oși, -oase.

tîtos, tîtosă, tîtoș, tîtoșe = csücsös, nagymellű.

Román: ud, udă, uzi, ude.

ud, udă, uș, uge = vizes, nedves.

Román: urduros, -oasă, -oși, -ose.

urduros, urdurosă, urduroș, urduroșe = csipás.

Román: umflat, -tă, -ți, -te.

umflat, umflată, umflat, umflaçe = megdagadt, dagadt.

Román: umed, -dă, -zi, -de.

umed, umedă, umige = nedves, nyirkos.

Román: uns, unsă, unși, unse.

uns, unsă, unși, unșe = megkent, bekent.

Román: unturos, -oasă, -oși, -oase.

unturos, -oasă, -oș, -oșe = zsíros, mocskos.

Román: urecheat, -cheată, -cheați, -cheate.

urecat, urecată, urecat, urecațe = nagyfüldű, füles.

Román: urît, -tă, -ți, -te.

urît, urîtă, urît, urîce = csúnya, csúf.

Román: uscat, -tă, -ți, -te.

uskat, uskată, uskat, uskațe = száraz.

Román: ușor, ușoară, ușori, ușoare.

ușur, ușură, ușur, ușure = könnyű.

Román: văduv, -vă, -vi, -ve.

vădoi, vădoiă, vădoi, vădoie = özvegy.

Román: vîndut, -ută, -uți, -ute.

vândut, -ută, -ut, -uțe = el van adva, eladott.

Román: vărsat, -tă, -ți, -te.

vărsat, vărsată, vărsat, vărsațe = kiöntött, szétszórt.

Román: văzut, -tă, -ți, -te.

văzut, văzută, văzut, văzuțe = látható.

Román: verde, verzi.

verge, verș v. vărș = zöld, nyers.

Román: vinăt, -tă, vineț, vinete.
vinăt, vinătă, vineț, vinițe = kék.

Román: viermănos, -noasă, -noși, -noase.
virminos, -nosă, -noș, -noșe = férgek, kukacos.

Román: viu, vie; vii.
viu, vie, vii, vie = élő, eleven.

Román: voios, -oasă, -oși, -oase.
vuios, vuiosă, vuios, vuiose = vidám, jókedvű.

Román: zdravăn, -ănă, -eni, -ene.
zdravăn, zdravănă, zdravîn, zdravîne = egészséges.

Román: zgîrcit, -tă, -ți, -te.
zgîrșit, zgîrșită, zgîrșit, zgîrșice = fősvény, fukar.

Román: zgrunțuros, -oasă, -oși, -oase.
/z/glunduros, -osă, -oș, -oșe = göröngyös, rögös.

Román: jîmbat, -ată, -ați, -ate.
jîmbat, -ată, -aț, -ațe = ferdeszájú, vigyori.

B e á s - m a g y a r

i g e s z ó t á r

Csaknem ötszáz igének szótári szempontból fontos alakjait paradigmászerű részletességgel tartalmazza ez az igeszótár. Egyben beás - román összehasonlító jellegű is, mivel közli a megfelelő román ige szótári alakját.

A szavak hagyományos szótári alakjain kívül közölt alakokat számok jelzik:

1. jelen idő,
2. folyamatos múlt,
3. felszólító mód,
4. kötőmód.

Megjegyzések a fonetikus jelöléshez:

A beás nyelvjárás szavaiban az e, î, ă hangok váltakozhatnak aszerint, hogy milyen személy kiejtésében halljuk ezeket a szavakat /idős, fiatal, iskolázott, iskolázatlan stb./. Sőt hangsúlytalan helyzetben e - î, ă - î váltakozás a beszéd gyorsaságától is függhet. Ezek a kiejtési különbségek csak variánsok, jelentésmegkülönböztető szerepük nincs. A különböző hangtani változatok és váltakozások vizsgálata és a részletes fonológiai vizsgálatok is külön tanulmányt igényelnek.

Ez a munka úgy tükrözi a különböző kiejtési változatokat, hogy ugyanaz a szó - a különböző észleléseknek megfelelően - hol e, hol î, illetve ă lejegyzéssel szerepelhet.

/Román: adapa, adap v.adap, adapat/
adapa, adap, adapat = itat.

1.adap, adap', adapa, adapam, adapat, adapa.

2.adapam. 3. adapa! 4. să adape.

/Román: adinci, -cesc, -cit./
adinsi, adinsesk, adinsit = mélyít.

1. adinsesk, adinsesc, adinsesce, adinsem, adinset,
adinsesce. 2. adinsem. 3. adinsesce! 4.să adinseska.

/Román: aduna, adun, adunat./
aduna, adun, adunat = összegyűjt, szed.

1.adun, adun', adună, adunam, adunat, adună.

2.adunam. 3. adună! 4. s/ă/ adune.

/Román: aduce, aduc, adus./
aduse, aduk, adus = hoz, visz.

1. aduk, adus, aduse, adusem, aduset, aduse.

2. adusem. 3. ade! 4. s/ă/- adukă.

/Román: afla, aflu, aflat./
afla, aflu, aflat. = talál.

1. aflu, afli, află, aflam, aflat, află.

2. aflam. 3. află! 4. să afle.

/Román: afuma, afum, afumat./
afuma, afum, afumat = füstöl.

1. afum, afum', afumă, afumam, afumat, afumă.

2. afumam. 3. afumă! 4. să afume.

/Román: afunda, afund, afundat./
afunda, afund, afundat = süllyeszt, alámerít.

1. afund, afuns, afundă, afundam, afundat, afundă.

2. afundam. 3. afundă! 4. să afunge.

/Román: cara, car, carat./
akara, akar, akarat = visz, hord.

1. akar, akar', akara, akaram, akarat, akara.

2. akaram. 3. akara! 4. să akare /akere/.

/Román: acăta, acăt, acătat./

akăta, akăt, akătat = akaszt, felakaszt.

1. akăt, akăt, akătă, akătăm, akătăt, akătă.

2. akătăm. 3. akătă-/l/! 4. sǎ/akăte.

/Román: acri, acresc, acrit./

akri, akresk, akrit = savanyít.

1. akrăsk, akrăšč, akrăšce, akrăm, akrăt, akrăšce,

2. akrăm. 3. akrăšce! 4. sǎ/akrăskă.

/Román: acoperi, acopăr, acoperit./

akupiri, akopir, akupirit v. akuperit = befed, betakar.

1. akopir, akopir, akopiră, akupirem, akupiret,

akopiră. 2. akupirem. 3. akopiră! 4. sǎ/akopire.

/Román: alerga, alerg, alergat./

alergă, alerg, alergăt = fut, szalad.

1. alerg, alers, alărgă, alărgăm, alărgăt, alărgă.

2. alărgăm. 3. alărgă! 4. sǎ/alărze /v. alărgă/.

/Román: amăgi, amăgesc, amăgit./

amăgi, amigesk, amigit = ámit, becsap.

amigesk, amigăšč, amigăšce, amigēm, amiget, amigăšce.

2. amigēm. 3. amigăšce! 4. sǎ/amigăskă.

/Román: ameti, ametesc, ametit./

ameti, amitesk, ametit = szédít.

1. amităsk, emitešč, amitešce, amităm, amităt, -tešce.

2. amitēm. 3. amitešce! 4. sǎ/amităskă.

/Román: amorti, -tesc, -tit./

amurti, amurtesk, amurtit = zsibbad, elzsibbad.

1. amurtăsk, amurtešč, amurtešce, -tăm, -tăt, -tešce.

2. amurtem. 3. amurtešce! 4. sǎ/amurtăskă.

/Román: amuți, amuțesc, amuțit./

amuți, amuțesk, amuțit = megnémul.

1. amuțesk, amuțešč, amuțešce, -tăm, -tăt, -tešce.

2. amuțem. 3. amuțešce! 4. sǎ/amuțăskă.

/Román: apăra, apăř, apărat./

apăra, apăř, apărat = védelmez, megvéd.

1. apăř, apăř, apăřă, apăřăm, apăřăt, apăřă.

2. apăřăm. 3. apăřă! 4. să apăre.

/Román: apuca, apuc, apucat./

apuka, apuk, apukat = fog, megfog.

1. apuk, apuş, apukă, apukăm, apukat, apukă.

2. apukăm. 3. apukă/-l/! 4. să apuşe.

/Román: arde, ard, ars./

arge, ard, ars = ég, éget.

1. ard, ars, arge, argem, arget, arge.

2. argem. 3. arge! 4. să ardă.

/Román: asculta, ascult, ascultat./

askulta, askult, askultat = hallgat, szót fogad.

1. askult, askult, askultă, askultăm, -tăt, askultă.

2. askultăm. 3. askultă /vorba/! 4. să askulce.

/Román: askunde, askund, askuns./

askunge, askund, askuns = elrejt.

1. askund, askuns, askunge, askungem, -get, askunge.

2. askungem. 3. askunge! 4. să askundă.

/Román: ascuți, ascut, ascuțit./

askuti, askut, askutit = hegyez, élesít.

1. askut, askut, askută, askutăm, askutat, askută.

2. askutem. 3. askută! 4. să askute.

/Román: astupa, astup, astupat./

astupa, astup, astupat = letakar.

1. astup, astup, astupă, astupăm, astupăt, astupă.

2. astupăm. 3. astupă! 4. să astupe.

/Román: aşterne, aştern, aşternut./

aşcerne, aşcern, aşcernut = leterít, ágyaz /a földre/.

1. aşcern, aşcern, aşcerne, aşcernem, -net, aşcerne.

2. aşcernem. 3. aşcerne! 4. să aşcerne. -nă

/Román: aştepta, aştept, aşteptat./
aşcîpta, aşcîpt, aşcîptat = vár.

1. aşcîpt, aşcîpt, aşcîptă, aşcîptăm, -tăt, aşcîptă.
2. aşcîptăm. 2. aşcîptă! 4. să/ aşcîpte

/Román: aşeza, aşez, aşezat = tesz, helyez./
aşeza, aşez, aşezat = nyom, nyomogat.

1. aşez, aşez, aşază, aşezăm, aşezat, aşază.
2. aşezăm. 3. aşază! 4. să/ aşeze.

/Román: atîta, atît, atîtat./
atîta, atît, atîtat = gyűjt.

1. atît, atît, atîta, atîtam, atîtat, atîta.
2. atîtam. 3. atîta! 4. să/ atîte.

/Román: ajunge, ajung, ajuns./
ajunge, ajung, ajuns = elér, eljut.

1. ajung, ajunş, ajunge v. ajunze, ajunzem, ajunzet,
ajunze /-ge/. 2. ajunzem. 3. ajunze! 4. să/ ajungă.

/Román: ajuta, ajut, ajutat./
ajuta, ajut, ajutat = segít.

1. ajut, ajut, ajută, ajutam, ajutat, ajută.
2. ajutam. 3. ajută! 4. să/ ajute.

/Román: bea, beau, baut./
be, bio, but = iszik.

1. bio, bei, be, biem, biet, be.
2. biem /iei biiau v. bie/. 3. be! 4. să be.

/Román: beli, -lesc, -lit./
beli v. bili, bileşk, belit v. bilit = nyúz, megnyúz.

1. bileşk, bileşc, bileşce, bilem, bilet, bileşce.
2. bilem /iei bilieau v. bile/. 3. bileşce! 4. să bilaskă.

/Román: birui, biruiesc, biruit./
birii, biruiesk, biriit = bír, győz /vmit/.

1. biruiesk, biruiesc, biruiesce, biriiem, -iet, -iesce.
2. biriiem. 3. biruiesce! 4. să biriiască.

/Román: bate, bat, bătut./

băce, bat, bătut ver, üt.

1. bat, bať, băce, băcem, băcet, băce.

2. băcem. 3. băce! 4. să bătă.

/Román: băga, bag, băgat./

băga, bag, băgat = dug, bedug, tesz.

1. bag, baş, băgă, băgam, băgat, băgă.

2. băgam. 3. băgă! 4. să başe v. băge.

/Román: băliga, balig, băligat./

băliga, balig, băligat /se/ = trágázik, rondít, piszkít.

1. balig, baliş, băligă, băligam, băligat, băligă.

2. băligam. 3. băligă-ce! 4. să balişe.

/Román: balmăji, -jesc, -jit./

balmăji, balmăžesk, balmăžit = összezavar, sokat beszél.

1. balmăžask, -žesć, -žesće, -žam, -žat, balmăžesće.

2. balmăžem. 3. balmăžesće! 4. să balmăžaskă.

/Román: bănuî, -nuiesc, -nuit./

bănuî, bănuiesk, bănuît /se/ = bán.

bănuiesk, bănuiesć, -iesće, bănuîem, -îet, bănuiesće, /se/

2. bănuîem. 3. bănuiesći-ce! 4. să nbănuiască.

/Román: blestema, blestem, blestemat./

blestăma, blăstăm, blăstămat = átkoz, átkozódik.

1. blăstăm, blăščem, blăstămă, -tămam, -tămat, blăstămă.

2. blăstămam. 3. blăstămă! 4. să blăščimă.

/Román: bucura, bucur, bucurat /se//.

bukurá, bukur, bucurat /se/ = örül, örvend.

1. mbukur, mbukur, mbukură, mbukuram, -rat, mbukură.

2. mbukuram. 3. bukuri-ce! 4. să se mbukură.

/Román: borî, borăsc, borît./

burî, burăsk, burît = okád, hány.

1. burăsk, bureşć, bureşće, buram, burat, bureşće.

2. burem. 3. bureşće! 4. să burăskă.

/Román: cheltui, -uiesc, -uit./

čilti¹i, čilti¹iesk, čilti¹it = költ, elkölt /pénzt/.

1. čilti¹iesk, -ies¹č, ies¹če, -iem, -iet, -ies¹če.

2. čilti¹iem. 3. čilti¹iesče! 4. să čilti¹iască.

/Román: chinui, -uiesc, -uit./

čini¹i, čini¹iesk, čini¹it = kinez.

čini¹iesk, -ies¹č, -ies¹če, čini¹iem, -iet, -ies¹če.

2. čini¹iem. 3. čini¹iesče! 4. să čini¹iască.

/Román: ciripi, ciripesc, ciripit./

čiripli¹, čiripl¹iesk, čiripli¹t = csiripel.

1. čiripl¹iesk, -ies¹č, -ies¹če, -lem, -let, -ies¹če.

2. čiripl¹em. 3. čiripl¹iesče! 4. să čiripl¹iască.

/Román: da, dau, dat./

da, do, dat = ad.

1. do, dai, dă, degem, deg¹et, dă.

2. dăgem, /dei/ dăgeu v. dăge. 3. dă! 4. să ge.

/Román: depărta, -ez, -at./

depărta¹, depart, depărta¹t = elúz, eltávolít.

1. depart, depert¹, depărta¹, departam, -tăt, departa¹.

2. departam. 3. dăpărta! 4. să deperce.

/Román: deschide, -chid, -chis./

desci¹ze, descik, descis./v. desc¹ize/ = kinyit.

1. descik, descis¹, desc¹ize, descizem, -zet, desc¹ize.

2. descizem. 3. desc¹ize! 4. să descigă.

/Román: desface, desfac, desfăcut./

desfăse¹, desfak, desfăkut = kinyit, szétszed.

1. desfak, desfăș¹, desfăse¹, desfășem, desfăset¹, desfăse¹,

2. desfășem. /iei/ desfășau/. 3. desfăse! 4. să desfakă.

/Román: desfăsa, desfăș, desfășat./

desfăsa¹, desfăș¹, desfășat¹ = kipólyáz, pólyából kivesz.

1. desfăș¹, desfăș¹, desfășă¹, desfășam -fășăt¹, desfășă¹.

2. desfășam./ke/ -sau v. sa/. 3. desfășă! 4. desfăse.

/Román: desclista, -ez, -at./
deskli¹šta, deskle¹št, deskli¹štāt = szétfeszít, -nyit.
1. deskle¹št, deskle¹šč, deskle¹ščē, deskli¹štem, -tēt.
2. deskli¹štam. 3. deskle¹ščē! 4. sã deskle¹ščē.

/Román: descreti, -esc, -it./
deskri¹ti, deskri¹tesk, deskri¹tit=cérnát kihúz, kisimít.
1. deskri¹tesk, -tesč, -tesče, -tem, tēt, tesče.
2. deskri¹štem. 3. deskri¹tesče! 4. sã deskri¹teskã.

/Román: descãlta, -cãlt, -cãltat./
deskul¹ta, deskul¹t, deskul¹tāt = lehúz, levet.
1. deskul¹t, deskul¹t, deskul¹tã, deskul¹tem, -tēt, deskul¹tã.
2. deskul¹štam. 3. deskul¹tã! 4. sã deskul¹te.v

/Román: descuia, descui, descuiat./
desku¹ia v. desku¹ie, desku¹i, desku¹iat v.-iēt = kinyit.
1. desku¹i, desku¹i, desku¹ie, desku¹iem, desku¹iēt, -ku¹ie.
2. desku¹iem. 3. desku¹ie! 4. sã desku¹ie.

/Román: descoperi, -copãr, -coperit./
deskupir¹i, deskopãr v. deskopir, deskupirit = kitakar.
1. deskopir, deskopir, deskopere, kupirēm, kupirēt, kopere.
2. deskupirēm. 3. deskopere! 4. sã deskupirãkã.

/Román: descurca, descurc, -curcat./
deskur¹kã, deskur¹k, deskur¹kāt = kibont /hajāt/. /vissz./
1. deskur¹k, deskur¹š, deskur¹kã, -kãm, -kãt, deskur¹kã. /se/
2. deskur¹kãm. 3. deskur¹kã-/če/! 4. sã /se/ deskur¹še.

/Román: despãrti, -part, -pãrtit./
despãrt¹i, despãrtesk, despãrtit = elválaszt, szétválaszt.
1. despãrtesk, -tesč, -tesče, -tem, -tēt, -tesče.
2. despãrtēm. 3. despãrtēšče! 4. sã desperče.

/Román: despleti, -tesc, -tit./
desple¹ci, desple¹česk, desple¹cit = kibont /hajfonatot/. /vissz.
1. desple¹česk, -čēšč, -čēšče, -čem, -čet, -čēšče. /se/
2. desple¹čem. 3. desple¹čēšče-/če/! 4. sã desple¹čãkã.

/Román: destupa, destup, destupat./

destupa, destup, destupat = /a pipát/ kitisztítja, -piszkálja.

1. destup, destup', destupă, -pam, -pă, destupă.

2. destupam. 3. destupă! 4. să destupe.

/Román: deșela, deșel, deșelat./

deșela, deșel, deșelat /v. deșălaș = letőri a derekát/vkinek/

1. deșal, deșal', deșală, deșălem, deșălet, deșală.

2. deșălam. 3. deșală! 4. să deșele.

/Román: deșerta, deșert, deșertat./

deșerta, deșert, deșertat = űrit, ráhúz /űvegből/.

1. deșart, deșart', deșartă, deșartam, -tăt, deșartă.

2. deșartam. 3. deșartă! 4. să deșerce.

/Román: dezbaiera, -baier, -baierat./

dezbaiera, dezbaier, dezbaierat = leold, megold /kötőt/.

1. dezbaier, dezbaier', -baieră, -baieram, -baierat, -baieră.

2. dezbaieram. 3. dezbaiera! 4. să dezbaire.

/Román: dezbrăca, -brac, -brăcat./

dezbrăca, dezbrăc, dezbrăcat /se/= levetkőztet, levetkőzik.

1. dezbrăc, dezbrăc', dezbrăcă, dezbrăcam, -kăt, -brăcă./se/

2./mă/ dezbrăcam. 3. dezbrăcă/-če/. 4. să /se/ dezbrăse.

/Román: dezbumba, -bumb, -bumbat./

dezbumba, dezbomb, dezbumbat = kigombol, /-gombolkozik/.

1. dezbomb, dezbomb', -bombă, -bumbam, bumbat, -bombă.

2. dezbumbam. 3. dezbombă /-če/. 4. să dezbombe.

/Román: dezgoli, -lesc, -lit./

dezgoli, dezgulesk, dezgulit = levetkőztet, /levetlőzik/.

1. dezgulesk, -lesc, -lesc', dezgulem, -lăt, -lesc'. /se/

2. dezgulem. 3. dezgulesc/-če/! 4. să dezgulesk.

/Román: dezgropa, -grop, -gropat./

dezgropa, dezgrop, dezgropat = kitakar, kihantol, feltár.

2. dezgrop, -grop', -gropă, -grupam, -grupat, -gropă.

2. dezgrupam. 3. dezgropă! 4. să dezgrope.

/Román: dezlipi, -pesc, -pit./
dezlipi, dezlipesk, dezlipit = szétnyit, felbont /levelet/.
1. dezlipesk, -pěšč, -pěšče, dezlipem, -pět, dezlipěšče.
2. dezlipem. 3. dezlipěšče! 4. să dezlipaskă.

/Román: dezvâta, dezvât, dezvâtat./
dezvâta, dezvât, dezvâtat = leszoktat.
1. dezvât, dezvêt, dezvâta, dezvâtem, -têt, dezvâta.
2. dezvâtam. 3. dezvâta! 4. să dezvête.

/Román: duborî, dubor, duborit./
duborî v. duburî, dubor, duborit v. duburit = kidönt.
1. dubor, dubor', duboră, duboram, duborât, duboră.
2. duborem. 3. duboră! 4. să dubore.

/Román: indulci, -cesc, -cit./
dulşi, dulşesk, dulşit = édesít.
1. dulşesk, dulşěšč, dulşěšče, dulšem, -šet, -šesce.
2. dulšem. 3. dulşěšče! 4. să dulşaskă.

/Román: durea, doare, durut./
dure, /mă/ dore, durut = fáj.
1. mă dore,
2. dure
4. să mă dore

/Román: durdui, durduie, durduit./
durui, duruiěšče, duruit = zeng, durran; v. durduiěšče = doroglóroz
1. duruiěšče.
2. duruiem. 3. - 4. să duruiaskă.

/Román: duce, duc, dus./
duşe, duk, dus = visz.
1. duk, duş, duşe, dušem, dušet, duşe.
dušem. 3. duşe! 4. să dukă.

/Román: face, fac, făcut./

făse, fak, făkut = tesz, csinál.

1. fak, faš, făse, făšem, făset, făse.

2. făšem. 3. fă! 4. să fakă.

/Román: făcălui, -uiesc, -uit./

făcăli, făcălesk, făcălit = áttör, passziroz.

1. făcălesk, -leşc, -leşce, făcălēm, -lēt, -leşce.

2. făcălēm. 3. făcăleşce! 4. să făcălaskă.

/Román: fătă, fată, fătut./

făta, fată, fătut = ellik, kölkedzik.

1. fată. 2. 3. 4.

/Román: fierbe, fierb, fiert./

ferbe, ferb, fert = főz, forral; fő.

1. ferb, ferb, ferbe, firbem, firbet, ferbe.

2. firbem./iei firbiau v. firbe/. 3. ferbe! 4. să ferbă.

/Román: fi, sint, fost./

fi, mis, fost = van.

1. mis, iešč, iešce, sīncēm, sīncet, sint v. ăș.

2. ăiram v. eram. 3. fii! 4. să fie.

/Román: fluiera, fluier, fluierat./

fluira, fluir v. flir, fluirat = fűtyül, fűtyűrész.

1. flir, flir, fliră, flirem, fliret, fliră.

fliram. 3. fliră! 4. să flire.

/Román: freca, frec, frecat./

frika, frek, frikat = dörzsöl.

1. frek, freš, frakă, frikem, friket, frakă.

2. frikam. 3. frakă! 4. să freše.

/Román: frige, frig, fript./

friže v. frige, frig, fript = süt.

frig, friž, friže v.-ge, frižēm v.-gem, frižet v. get.

2. frižēm v. frigem. 3. friže! v. frige! 4. să frigă.

/Román: fura, fur, furat./

fură, fur, furat = lop, ellop.

1. fur, fur, fură, furām, furāt, fură.

2. furām, 2. fură! 4. să fure.

/Román: furiša, -sez, -sat./

furiša, furišesk, furišat /se/ = lopakodik.

1. furišesk, -šesč, -šesče, -šem, -šet, -šesče. /se/.

2. furišem /mä/. 2. furišesči-ce! 4. sã se furišaskã.

/Román: fugi, fug, fugit =fut, szalad./

fuži v. fugi, fug, fužit v. fugit =elmegy, elhordja magát.

1. fug, fuž, fuže, fužem, fužet, fuže.

2. fužem v. fugem. 3. fuž! 4. sã fugã.

/Román: gídilã, gídil, gídilat./

gãdãli, gãdãlesk, gãdãlit = csiklandoz.

1. gãdãlesk, -lẽšč, -lẽšče, -lẽm, -lẽt, -lẽšče.

2. gãdãlẽm. 3. gãdãlẽšče! 4. sã gãdãlaskã.

/Román: gifii, gifii, gifiiit./

gifii v. gãfãi, gãfãiesk, gãfãit = zihál, szuszog.

1. gãfãiesk, -iẽšč, -iẽšče, -iẽm, -iẽt, -iẽšče.

2. gãfãiẽm. 3. gãfãiẽšče! 4. sã gãfãiaskã.

/Román: girii, girii, giriiit. /károg./

girii v. gãrãi, gãrãiesk, giriiit v. gãrãit = böfög.

1. gãrãiesk, -iẽšč, -iẽšče, -iẽm, -iẽt, -iẽšče.

2. gãrãiẽm. 3. gãrãiẽšče/ giriiẽšče! 4. sã gãrãiaskã.

/Román: gãngãvi, gãngãvesc, gãngãvit./

gãngãi, gãngãiesk, gãngãit = dadog.

1. gãngãiesk, -iẽšč, -iẽšče, -iẽm, -iẽt, -iẽšče.

2. gãngãiẽm. 3. gãngãiẽšče! 4. sã gãngãiaskã.

/Román: gindi, -desc, -dit=gondol, vél./

gãngi, gãngesk, gãngit /se/ = gondolkodik, gondol.

1. gãngesk, -gẽšč, -gẽšče, -gẽm, -gẽt, -gẽšče /se/.

2. gãngẽm /mä/. 3. gãngẽšči-ce! 4. sã /se/ gãngaskã.

/Román: ingretãsa, -sez, -sat /se/.

/z/ gritili, /z/ gritilesk, /z/ gritilit /se/ = undorodik.

1. /z/ gritilesk, -lẽšč, -lẽšče, -lẽm, lẽt, -lẽšče. /se/

2. /z/ gritilẽm /mä/. 3. gritilẽšči-ce! 4. sã gritilaskã.

/Román: griji, -jesc, -jit./
griži, grižesk, grižit = gondoz.

1. grižesk, -žěšč, -žěšče, -žem, -žet, -žěšče.
2. grižem. 3. grižěšče! 4. sã grižaskã.

/Román: grohãi, grohãi, grohãit./
grunî, gruněsk, grunît = rőfög.

1. gruněsk, -něšč, -něšče, -nem, -net, -něšče.
2. grunem. 3. gruněšče! 4. sã grunaskã.

/Román: gusta, gust, gustat. /
gusta, gust, gustat = kóstol, izlel.

1. gust, gušč, gustã, gustam, gustat, gustã.
2. gustam. 3. gustã! 4. sã gušče.

/Román: gãsi, gãsesc, gãsitvãlãl, vël./
guși, gušesk, gușit = kitalál, rájön.

1. gušesk, -šěšč, -šěšče, gušem, -šet, gušěšče.
2. gušem. 3. gušěšče! 4. sã gušaskã.

=====

/Román: ghemãi, -muiesc, -muit./
gemui, gemuiesk, gemuit = összenyom, gyömöszöl,

1. gemuiesk v. gemuiesk, -iešč, -iešče, -iem, -iet, -iešče.
2. gemuiem. 3. gemuiešče! 4. sã gemuiaskã /gemuiaskãž.

/Román: hãpãi, hãpãiesc, hãpãit./
hãpãci, hãpãcesk, hãpãcit = habzsol, kapkodva eszik.

1. hãpãcesk, -čěšč, -čěšče, -čem, -čet, -čěšče.
2. hãpãcem. 3. hãpãčěšče! 4. sã hãpãčaskã.

/Román: hîrcãi v. hîrcii, hîrcii, -ciit./
hãrkãi v. hîrkii, hãrkãiesk, hãrkãit = hörög,

1. hãrkãiesk, -iešč, -iešče, -iem, -iet, -iešče.
2. hãrkãiem. 3. hãrkãiešče! 4. sã hãrkãiascã.

/Román: icni, -nesc, -nit./
hikni, hiknėsk, hiknit = öklendezik, hány, okád.

1. hiknėsk, -něšč, -něšče, -nem, -net, hiknėšče.
  2. hiknem. 3. hiknėšče! 4. sã hiknėscã.
-

 /Román: hrăni v. hărăni, -nesc, -nit./
 /hrăni¹/v. hărăni¹, -nesk¹, -nit¹ = etet.
 1. /hrănesk¹/v. hărănesk¹, -nesč¹, -nesče¹, -nem¹, -net¹, -nesče¹.
 2. hărănem¹. 3. hărănesče¹! 4. să h/ă/rănăskă.

 /Román: hohoti, -tesc, -tit./
 huhuči¹, huhuček¹, huhuči¹t = hahotázik.
 1. huhuček¹, -česč¹, -česče¹, -čem¹, -čet¹, -česče¹.
 2. huhučem¹. 3. huhuček¹! 4. să huhuček¹skă.

 /Román: osteni, ostenesc, ostenit./
 huščuni¹, huščunesk¹, huščuni¹t = kifárad, kimerül.
 1. huščunesk¹, -nesč¹, -nesče¹, -nem¹, -net¹, huščunesče¹.
 2. huščunem¹. 3. huščunesče¹! 4. să huščunăskă.

 /Román: huțai, huțai, huțait./
 huțui¹, huțuiesk¹, huțuit¹ = babusgat, hintázgat.
 1. huțuiesk¹, -iesč¹, -iesče¹, -iēm¹, -iet¹, -iesče¹.
 2. huțuiēm¹. 3. huțuiesk¹! 4. să huțuiăskă.

=====

/Román: ierta, iert, iertať./
 iertă¹, iert¹, iertă¹t = megbocsát.
 1. iert¹, iert¹, iertă¹, iertă¹m, iertă¹t, iertă¹.
 2. iertă¹m. 3. iertă¹/-m/! 4. să/-m/ ierče¹.

 /Román: ierna, -nez, -nat./
 ierna¹, iernes¹k, iernă¹t = telet.
 1. iernes¹k, -nesč¹, -nesče¹, -nem¹, -net¹, -nesče¹.
 2. iernem¹. 3. iernesče¹! 4. să iernă¹skă.

 /Román: ieși, ieș, ieșit./
 ieși¹, ieș¹, ieși¹t = kimegy.
 1. ieș¹, ieș¹, ieș¹e, ieș¹em, ieș¹et, ieș¹e.
 2. ieș¹em v. ieș¹em. 3. ieș¹e! 4. să ieș¹e.

 /Román: îmbăiera, -baier, -băierat./
 îmbăira¹, îmbair¹, îmbairă¹t = összeköt, megköt.
 1. /i/mbair¹, -bair¹, -bairă¹, -băirem¹, -băiret¹, -bairă¹.
 2. /i/mbăirem¹. 3. îmbăiră¹! 4. să /i/mbăire¹.

/Román: ¹îmbăta, ¹îmbăt, ¹îmbătat./

¹îmbăta, ¹îmbăt, ¹îmbătat = leitat.

1. ¹îmbăt, ¹îmbet, ¹îmbătă, ¹îmbătam, ¹îmbătat, ¹îmbătă.

2. ¹îmbătam. 3. ¹îmbătă/-l/! 4. să /l/-îmbече.

/Román: ¹îmbătrîni, -nesc, -nit./

/i/mbătărnî, /i/mbătărnesc, /i/mbătărnit = megöregszik.

/i/mbătărnesc, -nesc, -nescе, -nem, -net, -nescе.

2. /i/mbătărnem. 3. /i/mbătărnescе! 4. să /i/mbătărnescă.

/Román: ¹îmbia, ¹îmbie, ¹îmbiat./

¹îmbie /¹îmbia/, ¹îmbii, ¹îmbiet /¹îmbiat/ = /meg/kínál.

1. ¹îmbii, ¹îmbii, ¹îmbie, ¹îmbiem, ¹îmbiet, ¹îmbie.

2. ¹îmbiem, 3. ¹îmbie/-l/! 4. să /l/-îmbie.

/Román: ¹îmblînzi, -zesc, -zit./

¹îmblînzi, ¹îmblînzesk, ¹îmblînzit = megszelidít.

1. ¹îmblînzesk, -zesc, zescе, zem, -zet, -zescе.

2. ¹îmblînzem. 3. ¹îmblînzescе! 4. să /i/îmblînzescă.

/Román: ¹îmbrăca, ¹îmbrac, ¹îmbrăkat./

¹îmbrăka, ¹îmbrăk, ¹îmbrăkat = felöltöztet, felöltözik.

1. ¹îmbrăk, ¹îmbres, ¹îmbrăcă, ¹îmbrăkam, -kăt, -brăcă.

2. ¹îmbrăkam. 3. ¹îmbrăcă! 4. să /l/-îmbreсе.

/Román: ¹îmbrătuşa, -sez, -şat./

¹îmbrătuşa, ¹îmbrătuşesk, ¹îmbrătuşat = megölel.

1. ¹îmbrătuşesk, -şesc, -şescе, -şem, şet, -şescе.

2. ¹îmbrătuşem. 3. ¹îmbrătuşescе! 4. să /i/îmbrătuşescă.

/Román: ¹îmbrubodi, -desc, -dit./

¹îmbrubugi, ¹îmbrubugesk, ¹îmbrubugit = betakar, -burkol.

1. ¹îmbrubugesk, -gesc, -gescе, -gem, -get, -gescе.

2. ¹îmbrubugem. 3. ¹îmbrubugescе, 4. să /i/îmbrubugescă.

/Román: ¹împăca, ¹împac, ¹împăcat./

¹împăka, ¹împăk, ¹împăkat /se/ = kibékít, kibékül.

1. ¹împăk, ¹împes, ¹împăcă, ¹împăkam, -kăt, ¹împăcă.

2. ¹împăkam. 3. ¹împăcă/-ce/! 4. să /s/-împese.

/Román: împărți, -part, -părtit./
împărți, împărtesk, împărtit = oszt, feloszt, megoszt.
1. împărț, împert, împartă, împărtēm, -tēt, -părtă.
v. împărtesk, -teșc, -teșce, -tēm, -tēt, -teșce.
2. împărtēm. 3. împartă! v. împărtēșce! 4. să împerte
v. împărtășcă. -----

/Román: împătură, -rez v. împătur, -at./
împătură, împătur, împăturat = összehajt, -túr /ruhát/.
1. împătur, împatur, -pătură, -păturām, -rāt, -pătură.
2. împăturām. 3. împătură! 4. să împature. -----

/Román: implēti, -tesc, -tit./
implăci, implăcesk, implăcit = befon, fon.
1. implăcesk, -ceșc, -ceșce, -čem, -čet, -ceșce.
2. implăcem. 3. implăceșce! 4. să implăcă. -----

/Román: împunge, -pung, -puns./
/îm/punže, /îm/pung, /îm/puns = szúr, megszúr.
1. /îm/pung, -punž, -punže, -punžēm, -žet, -punže.
2. /îm/punžēm. 3. împunže! 4. să /îm/pungă. -----

/Román: împuti, împut v. împutesc, împutit./
împuti, împutesk, împutit = /BE/bűdösít.
1. împutesk, -teșc, -teșce, -tēm, -tēt, -teșce.
2. împutēm. 3. împutēșci-ce! 4. să s-împută. -----

/Román: înăcri, -cresc, -crit./
înăcri, înăkresk, înăkrit = savanyít.
1. înăkresk, -reșc, -reșce, rēm, -ret, -reșce.
2. înăkrēm. 3. înăkreșce! 4. să înăkră. -----

/Román: întina, întin v. întinez, întinat./
încina, încin, încinat = besároz.
1. încin, încin, încină, încinām, încinat, încină.
2. încinām. 3. încină/-l/! 4. să/-l/ încine. -----

/Román: închide, închid, închis./
înciže, încik, încis = zár, bezár, becsuk.
1. încik, încis, înciže, încižēm, încižet, înciže,
2. încižēm. 3. înciže! 4. să încigă. -----

- /Román: îndrăgosti, -tesc, -tit./
 /î/ndregu¹şci, /î/ndregu¹şcesk, /î/ndregu¹şcit=szerelmeskedik.
 1.ndregu¹şcesk, -¹cesc, -¹cesce, -¹cem, -¹čet, -¹cesce /se/.
 2.mă /î/ndregu¹şcem. 3.ndregu¹şcesci-ce! 4.să s-îndregu¹ş-
 caskă. -----
- /Román: înfrumosa, -sez, sat./táj. /
 /în/frumu¹şa, frumu¹şesk, frumu¹şat /se/=szépít, szépíti magát.
 1.frumu¹şesk, -¹şesc, -¹şesce, -¹sem, -¹şet, -¹şesce /se/.
 2./mă/ frumu¹šem. 3.frumu¹şesci/-ce/! să /se/frumu¹şaskă. -----
- /Román: îngălbeni, -nesc, -nit./
 /în/gălbeni¹, /în/gălben¹esk, /în/gălbeni¹t= sárgít; sárgul.
 1./în/gălben¹esk, -¹nesc, -¹nesce, -¹nem, -¹net, -¹nesce /se/.
 2. /în/gălbinem. 3.gălbin¹esci/-ce/. 4.să /s-/îngălbin¹askă -----
- /Román: îngimfa, îngimf, îngimfat./
 /în/gimfa, gimf v. gămf, gimfat /se/=felfuvalkodik, mérges.
 1. gimf, gimf, gimfă, gimfăm, gimfăt, gimfă./se/.
 2./mă/ gimfăm. 3.gimfă-ce! 4. să se gimfe. -----
- /Román: ingramădi, -desc, -dit./
 ingramăgi, ingramăgesk, ingramăgit =összerak, -gyűjt.
 1.ingramăgesk, -¹gesc, -¹gesce, -¹gem, -¹get, -¹gesce.
 2.ingramăgem. 3. ingramăgesce! 4. să/ingramăgeskă. -----
- /Román: ingrăşa, -gras, -grăsat./
 ingrăşa, ingrăş, ingrăşat = hizlal, meghizlal.
 1.ingrăş, ingrăş, ingrăşă, -grăşăm, -şat, ingrăşă.
 2. ingrăşăm. 3. ingrăşă! 4. să/-l/ ingrăşe. -----
- /Román: îngriji, -jesc, -jit./
 /în/grizi¹, /în/griz¹esk, /în/grizi¹t = gondoskodik /vkiől/.
 1./în/griz¹esk, -¹žesc, -¹žesce, -¹žem, -¹žet, -¹žesce.
 2. /în/grizem. 3. /în/griz¹esce-l! 4. să-l îngrižaskă. -----
- /Román: ingropa, ingrop, ingropat./
 ingrupă, ingrop, ingrupat = eltemet, betemet, betakar.
 1. ingrop, ingrop, ingropă, ingrupăm, -păt, -gropă.
 2. ingrupăm. 3. ingropă-l! 4. să-l ingrope. -----

/Román: îngroşa, îngroş, îngroşat./
îngruşă, îngroş, îngruşat /se/ = megvastagít, megvastagodik.

1. îngroş, îngroş, îngroşă, -gruşem, -şet, îngroşă.
2. îngruşam. 3. îngroşă! 4. să/ îngroşe.

/Román: gauri, -resc, -rit./
înguri, înguresc, îngurit = kifúr, átlukaszt.
1. înguresc, -reşc, -reşce, -rem, -ret, -reşce.
2. îngurem. 3. îngureşce! 4. să/ înguraskă.

/Román: îndesa, îndes, îndesat./
îngesă, înges, îngesat = teletöm, megtöm.
1. înges, înges, îngasă, îngisem, -set, îngasă.
2. îngisam. 3. îngasă! 4. să/ îngese.

/Román: îngheţa, -ghet, -ghetat./
îngeta, înget, îngetat = megfagy.
înget, înget, îngată, îngitem, îngitet, îngată.
2. îngitam. 3. îngată! 4. s/ă/ îngete.

/Román: înghiţi, -ghit, -ghitit./
îngiţi, îngit, îngitit = nyel, lenyel.
1. îngit, îngit, îngită, îngitem, îngitet, îngită.
2. îngitem. 3. îngită! 4. s/ă/ îngite.

/Román: ingenunches, -chez, -cheat./
îngenută v. îngenută, îngenut, îngenutat = /le/térdel.
1. îngenut v. îngenut, îngenut, -nută, -tem, -tet, -nută.
2. îngenutam. v. îngenutam. 3. îngenută! 4. s/ă/ îngenute.

/Román: încălta, încalt, încaltat./
înkălta, inkalt, inkaltat = húz, felhúz /lábbelit/
1. inkalt, inkalt, inkaltă, inkaltem, -tet, inkaltă.
2. inkaltem. 3. inkaltă/-ce/! 4. s/ă/s-/inkalce.

/Román: încăpea, încap, încăpat./
înkăpă, inkap, inkăpat = fér, befér. /înkipe/
1. inkap, inkap, inkăpă, inkipem, inkipet, inkăpă.
2. inkipem. 3. inkăpă! 4. s/ă/ inkepe.

/Román: încrede, încred, încrezut./
înkrege, înkred, înkrezut = hisz, elhisz.

1. înkred, înkres, înkrege, înkrigem, -get, înkrege.
2. înkrigem. 3. înkrege! 4. s/ înkredă.

/Román: încremeni, -nesc, -nit./
înkremeni, înkremineş, înkremenit = megdermed, -keményedik,

1. înkremineş, -neşć, -neşće, -nem, -net, -neşće.
2. înkreminem. 3. înkremineşće! 4. s/ înkremineşkă.

/Román: încuia, încui, încuiat./
încuia v. încuie, încui, încuiet = bezár /kulccsal/.

1. încui, încui, încuie, încuiem, încuiet, încuie.
2. încuiem. 3. încui/e/-o! 4. s/ încuie.

/Román: încorda, încordez, încordat./
înkurda, înkord, înkurdăt = megfeszít /húrt/.

1. înkord, înkors, înkordă, înkurdăm, -dăt, înkordă.
2. înkurdăm. 3. înkordă! 4. s/ înkordă.

/Román: înlămni, -nesc, -nit./
/înlămni, înlămneş, înlămnit = megdermed

1. înlămneş, -neşć, -neşće, -nem, net, -neşće.
2. înlămnem. 3. înlămneşće! 4. s/ înlămneşkă.

/Román: îlumina, -nez, -nat./
/î/nlumină, /î/nluminăşće, /î/nluminăt /se/ = kivilágosodik.

1. s-/î/nluminăşće.
2. s-înlămneş.
4. s-înluminăşkă.

/Román: înnăbuşi v. înnăbuşi, înnăbuş, -it./
înnăbuşi, înnăbuşesk, înnăbuşit = izzad a hőségtől./fullaszt/

1. înnăbuşesk, -şć, -şće, şem, -şet, -şće /se/.
- 2, m-înnăbuşem. 3. înnăbuşći-će! 4. s s-înnăbuşkă.

/Román: înnegri, -gresc, -grit./
/înnegri v. /înnigri, -gresk, /înnigrit = befeketít.

1. /înnigriş, gresć, -gresće, -grem, -gret, -gresće.
  2. /înnigrem. 3. /înnigresće-l! 4. s-l /înnigrişkă.
-

/Román: înrăi, -răiesc, -răit./

/în/răi, răiesc, răit = elvadit, elront /állatot/.

1. /în/răiesc, -i^ésc, -i^ésc^e, -i^{em}, -i^{et}, -i^ésc^e.

2. /în/răi^{em}. 3. răi^ésc^e-l! 4. să-l răi^ésc^ă.

/Román: însura, însor, însurat./

însur^ă, însor^ă, însur^{at} = megházasát.

1. însor^ă, însor^ă, însor^ă, însur^{em}, însur^{et}, însor^ă.

2. însur^{am}. 3. însor^ă-l! 4. să-î însur^{em}.

/Román: însuri, -resc, -rit./

însurⁱ, însur^{esc}, însur^{it} /se/ = megőszül.

1. însur^{esc}, însur^ésc, însur^ésc^e, -r^{em}, -r^{et}, -r^ésc^e.

2. însur^{em}. 3. însur^éscⁱ-c^e! /însur^ă-c^e!/.
-----

4. să s-însur^ésc^ă.

/Román: însela, însel, înselat./

înselⁱ, însel^{iesc}, însel^{it} = csal, becsap.

1. însel^{iesc}, -li^ésc, -li^ésc^e, -li^{em}, -li^{et}, -li^ésc^e.

2. însel^{iem}. 3. însel^ésc^e-l! 4. să însel^ésc^ă-l.

/Román: încerca, încerc, încercat./

înc^{er}kă, înc^{er}k, înc^{er}kă^t = megpróbál, kéret /lányt/

1. înc^{er}k, înc^{er}é, înc^{er}kă, înc^{er}kem, -k^{et}, înc^{er}kă.

2. înc^{er}kam. 3. înc^{er}kă! 4. să/ înc^{er}é.

/Román: înceta, -tez, -tat./

înc^{it}ă, înc^{et}, înc^{it}ă^t = abbahagy, leállít.

1. înc^{et}, înc^{et}, înc^{et}ă, înc^{it}ă^m /înc^{it}ă^m/, -t^{et}.

2. înc^{it}ă^m. 3. înc^{et}ă! 4. să/ înc^{et}ă.

/Román: însira, însir, însirat./

însur^ă, însur^ă, însur^{at} = felfűz /gyöngyöt/.

1. însur^ă, însur^ă, însur^ă, însur^{am}, -r^{at}, însur^ă.

2. însur^{am}. 3. însur^ă! 4. să/ însur^{em}.

/Román: întorace, -torc, -tors./

întor^{se}, întor^k, întor^s = visszafordít, megfordít.

1. întor^k, întor^s, întor^{se}, întor^{sem}, -s^{et}, întor^{se}.

2. întor^{sem}. 3. întor^{se}-l! 4. să/ întor^kă.

/Román: întreba, întreb, întrebat./
întreba, întreb, întribat = megkérdez, kérdez.

1. întreb, întreb', -trabă, -tribăm, -băt, intrabă.
2. întribăm. 3. intrabă-l! 4. să l-întrebe.

/Román: întrema, -mez, -mat./
întrema, întrem, intrimat /se/ = megerősít; meggyógyul.

1. întrem, întrem', intramă, -trimăm, -măt, -tramă.
2. intrimăm. 3. intramă/-če/! 4. să /s-/întreme.

/Román: intrista, -tez, -tat./
/in/trista, /in/trist, /in/tristat = megszomorít, elkeserít.

1. intrist, intrișc, intristă, -tăm, -tăt, intristă.
2. intristăm. 3. intristă/-l/! 4. să l-intrișce.

/Román: întuneca, -tunec, -tunecat./
întunika, întunik, întunikat /se/ = elkomorul.

1. întunik, întuniș, întunikă, -kăm, -kăt, întunikă./se/.
2. m-întunikăm. 3. întunikă-če! 4. să s-întunișe.

/Román: înota, înot, înotat./
înuta, înot, înutat = úszik.

1. înot, înot', înotă, înutam, înutat, înotă.
2. înutam. 3. înotă! 4. să/ înoče.

/Román: învălui, -vălui v. văluiesc, -it./
învălui v. învălăi, învăluiesc v. învălăiesc, învăluit v.
învălăit. = beburkol, betakar.

1. învălăiesc, -ieșc, -ieșce, -iem, -iet, -ieșce.
2. învălăiem, 3. învălăieșce! 4. să/ învălăiaskă.

/Román: învăța, învăț, învățat./
învăța, învăț, învățat = tanul.

1. învăț, învăț', învăță, învățem, -tăt, învăță.
2. învățăm. 3. învăță! 4. să/ învete.

/Román: învia, învii, înviat./
învia, învii, înviat = feltámad, feltámaszt.

1. învii, învii, învie, înviem, înviet, învie./se/
  2. înviem. 3. învie-če! 4. să /s-/învie.
-

/Román: *învineṭi*, -*ṭesc*, -*ṭit*./

învineṭi, *învineṭesk*, *învineṭit* /se/ = *kékül*.

1. *învineṭesk*, -*ṭešč*, -*ṭešče*, -*ṭem*, -*ṭet*, -*ṭešče*. /se/.

2. m-*învineṭem*. 3. *învineṭešči-ce*! 4. *să s-învineṭaskă*.

/Román: *învîrti*, -*vîrt* v. -*vîrtesc*, -*vîrtit*./

învîrči v. *învârči*, *învârčesk*, *învârčit* = *forgat*, *csavar*.

1. *învârčesk*, -*češč*, -*češče*, -*čem*, -*čet*, -*češče*.

2. *învârčem*. 3. *învârčešče*! 4. *să/ învârčaskă*.

/Román: *învărăjbi*, -*besc*, -*bit*./

învărăjbi, *învărăžbesc*, *învărăžbit* = *úszít*, *kötekedik*.

1. *învărăžbesc*, -*bešč*, -*bešče*, -*bem*, *beṭ*, -*bešče*.

2. *învărăžbem*. 3. *învărăžbešče*! 4. *să/ învărăžbaskă*.

/Román: *înzura*, *înjur*, *înjurat*./

înzura, *înzur*, *înzurat* = *átkoz*, *szidalmaz*.

1. *înzur*, *înzur*, *înzură*, *înzurăm*, *înzurăt*, *înzură*.

2. *înzurăm*. 3. *înzură-l*! 4. *să l-înzure*.

/Román: *ivi*, *ivesc*, *ivit* /se/.

ivi, *ivesc*, *ivit* /se/ = *mutatkozik*, *megjelenik*, *feltűnik*.

1. *ivesc*, *ivešč*, *ivešče*, *ivem*, *ivet*, *ivešče* /se/.

2. m-*ivem*. 3. *ivešči-ce*! 4. *să s/e/ ivaskă*.

/Román: *izbi*, *izbesc*, *izbit*./

izbi, *izbesc*, *izbit* = *csap*, *út*, *földhöz vág*.

1. *izbesc*, *izbešč*, *izbešče*, *izbem*, *izbeṭ*, *izbešče*.

2. *izbem*. 3. *izbešče-l*! 4. *să-l izbaskă*.

/Román: *izvorí*, *izvorăște*, *izvorít*./

izvurí, *izvureșce*, *izvurit* = *fakad*, *ered* /*forrás*/

1. *izvureșce*.

2. *izvure*.

4. *să/ izvuraskă*.

K

/Román: cadea, cad, căzut./

kăg^é, kad, kăz^{ut} = esik, leesik.

1. kad, kaz^é, kăg^é, kăg^{em}, kăg^{et}, kăg^é.

2. kăg^{em}. 3. kăg^é! 4. să kadă.

/Román: călări, -resc, -rit./

kălă^{ri}, kălă^{resk}, kălă^{rit} = lovagol.

1. kălă^{resk}, -r^{es}č, -r^{es}č^{ce}, -r^{em}, -r^{et}, -r^{es}č^{ce}.

2. kălă^{rem}. 3. kălă^{res}č^{ce}! 4. să kălă^{rask}ă.

/Román: căli, -lesc, -lit./

kălⁱ, kăl^{esk}, kăl^{it} = edz, acéloz.

1. kăl^{esk}, -l^{es}č, -l^{es}č^{ce}, -l^{em}, -l^{et}, -l^{es}č^{ce}.

2. kăl^{em}. 3. kăl^{es}č^{ce}! 4. să kăl^{ask}ă.

/Román: călca, calc, călcat./

kăl^kă, kalk, kăl^{kat} = lép, jár.

1. kalk, kal^š, kăl^kă, kăl^kă^m, kăl^kă^m, kăl^kă.

2. kăl^kă^m. 3. kăl^kă! 4. să kal^{še}.

/Román: căpăta, capăt, căpătat./

kăpă^tă, kăpă^t, kăpă^tă^t = kap, megkap.

1. kăpă^t, kăpă^t, kăpă^tă, kăpă^tă^m, kăpă^tă^t, kăpă^tă.

2. kăpă^tă^m. 3. kăpă^tă-1! 4. să kăpă^{ice}.

/Román: capta, -tez, -tat./

kăptă^{li}, kăptă^{lesk}, kăptă^{lit} = elkap, elcsip.

1. kăptă^{lesk}, -l^{es}č, -l^{es}č^{ce}, -l^{em}, -l^{et}, -l^{es}č^{ce}.

2. kăptă^{lem}. 3. kăptă^{les}č^{ce}! 4. kăptă^{lask}ă.

/Román: căsca, casc, căscat./

kăskă, kask, kăskă^t = kinyit.

1. kask, kaš^č, kăskă, kăskă^m, kăskă^t, kăskă.

2. kăskă^m. 3. kăskă! 4. să kaš^č.

/Román: cînta, cînt, cîntat./

kîntă, kînt, kîntă^t = énekel, dalol.

1. kînt, kînt, kîntă, kîntă^m, kîntă^t, kîntă.

2. kîntă^m. 3. kîntă! 4. să kînt^{ce}.

/Román: cîrîi, cîrîi, cîrîit./

kîrîi, kîrîiesk, kîrîit = károg. /kărai, kăraiesk, -it/.

1. kîrîiesk v. kăraiesk, -iěšč, -iěšce, -iēm, -iēt, -iěšce.
2. kîrîiem v. kăraiem. 3. kăraiesce! 4. să kăraiască.

/Román: cîrpi, -pesk, -pit./

kîrpi v. kărpi, kîrpesk v. kărpask, -pit. = foltoz, varr.

1. kîrpask, v. kărpask, -pešč, -pešce, -pēm, -pēt, -pešce.
2. kărpem. 3. kîrpešce v. kărpesce! 4. să kărpască.

/Román: clipi, -pesc, -pit./

klipi, klipesk, klipit = pislog, pillant.

1. klipesk, -pešč, -pešce, -pēm, -pēt, -pešce.
2. klipiēm. 3. klipiesce! 4. klipiască.

/Román: cloci, -cesc, -cit./

kluși, klušesk, klușit = kotlik, /lustálkodik/ ért. is./

- klušesk, -šešč, -šešce, -šem, -šet, -šešce.
2. klušem. 3. klušesce! 4. să klușască.

/Román: coace, coc, copt./

kōse, kok, kopt = sūt.

1. kok, kōš, kōse, kušem, kušet, kōse.
2. kušem. 3. kōse! 4. să kokă.

/Román: crăcăna, -nez, -nat./

kraskăna, kraskăn, kraskănat = szétterpeszt.

1. kraskăn, krăcîn, kraskăna, kraskănam, -năt, kraskăna.
2. kraskănam. 3. kraskăna! 4. să krăcîne.

/Román: crede, cred, crezut./

/in/krege, /in/kred, /in/krezut = hisz, elhiz.

1. /in/kred, -kreš, -krege, -kregēm, -kreget, -krege.
2. /in/kregēm. 3. inkrege/-m! 4. să /m-/inkredă.

/Román: creste, cresc, crescut./

krešce, kresk, kreskut = felnő, nő.

1. kresk, krešč, krešce, kreščēm, kreščet, krešce.
  2. kriščēm. 3. krešce! 4. să krască.
-

/Román: crânteni, -nesc, -nit./

kruntunî, kruntunesk, kruntunît = vacog, csattogtat /fogat/.

1. kruntunesk, -neshc, -neshce, -nem, -nêt, -neshce.

2. kruntunem. 3. kruntuneshce! 4. sã kruntunaskã.

/Román: culca, culc, culcat./

kulkã, kulk, kulkat /se/ = lefektat, elalat, /alszik/.

1. kulk, kulš, kulkã, kulkãm, kulkat, kulkã./se/

2./mã/ kulkãm. 3. kulkã-l v.kulkã-çe! 4.sã /se/kulše.

/Román: cumpãra, cumpãr, cumpãrat./

kumpãrã, kumpãr, kumpãrat = vásárol, vesz.

1.kumpãr, kumper, kumpãrã, kumpãram, -rát, kumpãrã.

2.kumpãram. 3. kumpãrã! 4. sã kumpere.

/Román: cunoaște, cunosc, cunoscut./

kunošce, kunosk, kunoskut = ismer, megismer.

1.kunosk, kunošc, kunošce, kunušcem, -čet, kunošce.

2. kunušcem. 3. kunošce! 4. sã-l kunoskã.

/Román: cununa, cunun, cununat./

kununã, kunun, kununat /se/= esket, megházasít; házasodik.

1.kunun, kunun, kununã, kununãm, kununat, kununã.

2.kununãm. 3. kununã/-çe/! 4. sã /se/ kununẽ.

/Román: curãta, curãt, curãtat./

kurãta, kurãt, kurãtat = hámoz, tisztít.

1.kurãt, kurit, kurãtã, kurãtãm, kurãtat, kurãtã.

2.kurãtãm. 3. kurãtã! 4. sã kurite.

/Román: cosi, cosesc, cosit./

kusi, kusesk, kusit = kaszál.

1.kusesk, kusešc, kusešce, kusem, kuset, kusešce,

2.kusẽm. 3. kusešce! 4. sã kusaskã.

/Román: căuta, caut, căutat./

kutã, kot, kutat = keres, kutat.

1. kot, kot, kote, kutem, kutet, kote.

2. kutãm. 3. kote! 4. sã kote.

L

/Román: lăcrima, -mez, -mat./

lăcrima, lăcrimesk, lăcrimat = könnyezik, sír.

1. lăcrimesk, -mešč, -meščce, -mem, -met, -meščce.

2. lăcrimem. 3. lăcrimesče! 4. să lăcrimaskă.

/Román: lărġi, lărġesc, lărġit./

lărġi, lărġesk, lărġit = szélesít.

1. lărġesk, -žešč, -žeščce, -žem, -žet, -žeščce.

2. lărġem. 3. lărġeščce! 4. să lărġaskă.

/Román: lărmui, lărmuiesc, lărmuit./

lărmăzi, lărmăzesk, lărmăzit = lărmázik.

1. lărmăzesk, -zešč, -zeščce, -zem, -zet, -zeščce.

2. lărmăzem. 3. lărmăzeščce! 4. să lărmăzaskă.

/Román: lăsa, las, lăsat./

lăsa, las, lăsat = hagy, enged.

1. las, laș, lăsa, lăsem v. lăsăm, lăset, v. -săt, lăsa.

2. lăsăm, 3. lăsa! 4. să lăse.

/Román: lătra, latru, lătrat./

/a/lătra, /a/lătră, /a/lătrat = ugat.

1. alătră.

2. alătră. 3. alătră! 4. s-alătre.

/Román: lăti, lătesc, lătit./

lăti, lătesk, lătit = kiszélesít.

1. lătesk, -tešč, -teščce, -tem, -tet, -teščce.

2. lătem. 3. lăteščce! 4. să lătaskă.

/Román: leăġna, leagăn, leăġnat./

leăġna, leăġn, leăġnat = ringat.

1. leăġn, leăġăn, leăġănă, leăġănăm, -năt, leăġănă.

2. leăġănăm. 3. leăġănă! 4. să leăġine.

/Román: leșia, -șiez, -șiat = kilúgoz./

leșie, v. lășie, leși v. lăși, leșiet v. lășiet /se/ =
lúggal hajat mos.

1. lăși, lășii, lășie, lășiem, lășiet, lășie /se/.

2. mă lășiem. 3. lășie-ce! 4. să se lășie.

/Román: lega, leg, legat./

l¹iga, l¹eg, l¹igat = köt.

1. l¹eg, l¹ěž, l¹agă, l¹igem, l¹iget, l¹agă.

2. l¹igam. 3. l¹agă! 4. să l¹áže.

/Román: linguși, -șesc, -șit. /

l¹inguși, l¹ingușesk, l¹ingușit = hizeleg, hizelegedik.

1. l¹ingușesk, -șeșc, -șeșce, -šem, -šet, -șeșce./se/.

2. l¹ingušem. 3. l¹ingușeșce/-če/! 4. să /se/l¹ingușaskă.

/Román: linge, ling, lins./

l¹inže, l¹ing, l¹ins = nyalogat, hizeleg.

1. l¹ing, l¹inž, l¹inže, l¹inžem, l¹inžet, l¹inže.

2. l¹inžem. 3. l¹inže! 4. să l¹ingă.

/Román: lipi, -pesc, -pit./

l¹ipi, l¹ipesk, l¹ipit = ragaszt, sároz.

1. l¹ipesk, -pešč, -pešce, -pem, -pet, -pešce.

2. l¹ipem. 3. l¹ipešce! 4. să l¹ipaskă.

/Román: lua, iau, luat./

l¹o, i¹au, l¹ot = vesz.

i¹au, i¹ei, i¹e, lom, lo¹, i¹e.

2. lom, lo¹i, l¹o, lom, lo¹, lou v. l¹o.

3. i¹e/-l/! 4. să-l i¹e.

/Román: lucra, -crez, -crat./

lukră, lukru, lukrat = dolgozik.

1. lukru, lukri, lukră, lukrem, lukret, lukră.

2. lukram. 3. lukră! 4. să lukre.

/Román: lungi, -gesc, -git./

lungi v. lunži, lungesk v. -žesk, -git v. -žit =/meg/nyújt,
/meg/hosszabbít.

1. lungesk v. lunžesk, -ešč, ešce, -em, -et, -ešce.

2. lungem v. -žem. 3. lungešce v. -žešce! 4. lunžaskă.

/Román: luneca, lunec, lunecat./

lunika, lunik, lunikat = csúszik.

1. lunik, luniš, lunikă, lunikam, lunikat, lunikă.

2. lunikam. 3. lunikă! 4. să luníše.

L M

 /Román: lupta, lupt, luptat./
 /în/luptă, /în/lupt, /în/luptat = birkózik. /vissz./
 1.înľupt, înľupt, înľuptă, -tem, -tę, înľuptă /se/.
 2.înľuptam. 3.înľuptă-će! 4. să s-înľuptće.

/Román: lovi, -vesc, -vit./
 luvi, luvesk, luvit = üt, rácsap.
 1.luvesk, -vešč, -veščę, -vem, -veť, -veščę.
 2. luvem. 3. luveščę! 4. să luvăskă.
 =====

/Román: mărita, mărit, măritat./
 mărită, mărit, măritat = férjhez ad.
 1.mărit, mărit, mărită, mărităm, -tăt, mărită /în-mărit/.
 2./în/măritam. 3./în/mărit-o! 4. s-o /în/meriće.

/Román: mărunți, -țesc, -țit./
 mărunte, mărunț, mărunțat = apróz, aprít.
 1.mărunț, mărunț, mărunță, -tăm, -tăt, mărunță.
 2.mărunțam. 3. mărunță! 4. să mărunće.

/Román: mășura, mășur v.măsur, -at./
 mășură, măsur, măsurat = megmér, mér.
 1. măsur, măsur, măsură, măsurăm, -răt, măsură.
 2. măsurăm. 3. măsură! 4. să măsure.

/Román: măcina, macin, măcinat./
 mășina, mășin, mășinat = óröl.
 1.mășin, mășin, mășină, mășinăm, mășinăt, mășină.
 2. mășinăm. 3. mășină! 4. să mășine.

/Román: mătura, mătur, măturat./
 mătura, mătur, măturat = seper.
 1.mătur, mătur, mătură, măturăm, măturăt, mătură.
 2. măturăm, 3. mătură! 4. să măture.

/Román: merge, merg, mers./
 merže, merg, mers = megy.
 1. kmerg, meřš, merže, meržem, meržet, merže.
 2. meržem. 3. merže! 4. să mergă.

 /Román: mesteca, mestec, mestecat./
 meščika, meščik, meščikat = rág, rágogat, majszol.
 1.meščák, meščiš, meščiká, meščikám, -kát, meščiká.
 2.meščikám. 3. meščiká-l! 4. sá meščise.

/Román: minciuni, -nesc, -nit. /
 minšuni, minšunesk, minšunít = hazdik.
 1.minšunesk, -néšč, -néšče, -ném, -net, -néšče.
 1. minšuném. 3. minšunéšče! 4. sá minšunaská.

/Román: mira, mir, mirat./se/.
 mira, mir, mirat /se/ = csodálkozík.
 1. mir, mir, mirá, mirám, mirát, mirá./se/
 2. má mirám. 3. /n/mirá-če! 4. sá se mire.

/Román: mirosi, miros, mirosit./
 mirusá, miros, mirusát = szagol.
 1.miros, miros, mirosá, mirusám, mirusát, mirosá.
 2.mirusám. 3. mirosá! 4. sá mirosé.

/Román: mišca, mišc, mišcat./
 miška, mišk, miškát /se/ = mozgat, mozog.
 1.mišk, mišč, mišká, miškám, miškát, mišká /se/.
 2./má/ miškám. 3. mišká/-če/! 4. sá /se/ mišče.

/Román: mîna, mîn, mînat./
 mîna, mîn, mînat = hajt.
 1.mîn, mîi, mîná, mînám, mînát, mîná.
 2. mînám. 3. mîná! 4. sá-l mîie.

/Román: mîndri, -dresc, -drit./se/=
 büszkélkedik, kevéskedik./
 mîndri, mîndresk, mîndrit /se/= szépítkezík, szépíti magát.
 1.mîndresk, -drešč, -drešče, -drem, -drét, -drešče/ se/.
 2. má mîndrem. 3. mîndrešči-če! 4. sá se mîndraská.

/Román: mînea, mîn és mîi, mas./
 mîne, mîi, mas = éjszakázík, meghál.
 1. mîi, mîi, mîne, mîném, mînet, mîne.
 2. mîném. 3. mîi! 4. sá mîie.

/Román: mîncă, mîncînc, mîncat./

mîncă, mîncînc, mîncat = eszik.

1. mîncînc, mîncînc, mîncîncă, mîncînc, mîncînc, mîncîncă.
  2. mîncînc. 3. mîncîncă! 4. să mîncînc.
-

/Román: mîntui, mîntui és mîntuiesc, -tuit./

CH: mîntii v. mîntii, mîntiesc, mîntiit = megment.

1. mîntiesc, -eşc, -eşce, mîntiem, -tiēt, mîntieşce.
  - mîntiem. 3. mîntieşce-l! 4. să-l mîntiaskă.
-

/Román: mînji, mînjesc, mînjit./

mînji, mînjesc, mînjit = bemázol, bepiszkit, bemaszatol.

1. mînjesc, -žesc, -žesce, mînzem, -žet, mînjeşce.
  - mînzem. 3. mînjeşce! 4. să mînzaskă.
-

/Román: mîrii, mîrii, mîriit./

mîrii, mîrii v. mîriiesc, mîriit = morog.

1. mîrii, mîrii, mîriie, mîriiem, -iet, mîriie v.
  - mîriiesc, -iesc, -iesce, -iem, -iet, -iesce.
  2. mîriiem. 3. mîriie v. mîriiesce! 4. să mîriiaskă.
-

/Román: mîzgăli, -lesc, -lit./

mîzgăli, mîzgălesc, mîzgălit = bepiszkit, befröcsöl.

1. mîzgălesc, -leşc, -leşce, -lēm, -lēt, -leşce.
  2. mîzgălēm. 3. mîzgăleşce! 4. să mîzgălaskă.
-

/Román: muia, moi, muiať./

/în/muia, v. înmuie, /în/moi v. /în/muiesc, înmuiať v.

/în/muiať = beáztat, meglágyít.

1. /în/moi, /în/moi, /în/moie, /în/muie, /în/muiať.
  - v. /în/muiesc, -iesc, -iesce, /în/muie, -iet, -iesce.
  2. /în/muie. 3. înmoi v. înmuieşce! 4. să moie v. muiaşcă.
-

/Román: morfoli, -lesc, -lit./

morfoli v. mulfuli, -fulesc, -fulit = majszol.

1. mulfulesc v. mulfulesc, -leşc, -leşce, -lēm, -lēt, -leşce.
  2. mulfulēm. 3. mulfulleşce! 4. mulfulaskă.
-

/Román: momi, momesc, momit./

mumi, mumesc, mumit = csábít, csalogat, édesget.

1. mumesc, mumeşc, mumeşce, mumēm, mumet, mameşce.
  2. mumēm. 3. mumeşce! 4. să mumaskă.
-

/Román: mura, murez, murat./

murá, muresk, murát = savanyít. v. /in/muresk, inmura/-

1. muresk, murešč, murešče, murem, mureť, murešče.

2. /in/muram. 3. /in/muresce! 4. sá /in/muraská.

/Román: muri, mor, murit./

muri, mor, murit = meghal.

1. mor, mor', more, murem, mureť, more.

2. murem. 3. mor! 4. sá morá.

/Román: murmăi, murmăi, murmăit=morog./

murmui, murmoje v. mumuiěšče, murmuít ≠se/=marakodik.

1. se murmoje v. mumuiěšče.

2. se murmoje. 3. murmoji-će! 4. sá se murmoje.

/Román: mucezi, -zesc, -zit./

muzezi, muzezešče, muzezit = /meg/penészedik.

1. muzezešče.

2. muzezem, muzezau. 3. muzezešče! 4. sá muzezaská.

/Román: muștra, muștru, muștrat./

muștrá, muștru, muștrat = szid, korhol,

1. muștru, muștri, muștră, muștrem, muștret, muștră.

2. muștram. 3. muștră-l! 4. sá-l muștre.

/Román: mușca, mușc, mușcat./

mușká, mušk, muškát = harap, megharap.

1. mušk, mušč, mušká, muškám, muškát, mušká.

2. muškám. 3. mušká! 4. sá mušče.

/Román: muțai, muțai, muțait./

muțui, muțuiěsk, muțuit = bóbiskol, szunlikál.

1. muțuiěsk, -iešč, -iešče, -iem, -iet, -iešče.

2. muțuiem. 3. muțuiěšče! 4. sá muțuiaská.

/Román: mugi, muges, mugit./

muži, mužesk, mužit = kiabál, ordit, bög.

1. mužesk, -žešč, -žešče, -žem, -žet, -žešče.

2. mužem. 3. mužešče! 4. sá mužaská.

/Román: năște, nasc, născuț/se//
nășće, nask, năskut szül, sületik.

1. nask, našč, nășće, nășčem, nășcēt, nășće.
2. - 3. nășće /un kupil/! 4. să nășkă.

/Román: năbuși, -șesc, -șit=fojt, fullaszt./
năbuși, năbușesk, năbușit = megizzad.

1. năbușesk, -șeșč, -șeșće, -šem, -šet, -șeșće./se/
2. năbušem. 3. năbușeșči-če! 4. să se năbușaskă.

/Román: năpădi, -desc, -dit= ellep, előnt./
/in/năpăgi, -gేశč, -git = eleredt/ a vére.

1. /mă, pă čine, pa iel/ năpăgేశće.
4. să năpăgaskă.

/Román: necăji, -jesc, -jit = kesereg, bűszent/
năkăži, năkăžesk, năkăžit = kesreg, sírni kezd.

1. năkăžesk, -žేశč, -žేశće, -žēm, -žēt, -žేశće /se/.
2. năkăžēm. 3. năkăžeșči-če! 4. să se năkăžaskă.

/Román: înota, înot, înotat./
/in/nută, /in/nót, /in/nutat = úszik.

1. /in/nót, nót, nôtă, nutăm, nutăt, nôtă.
2. /in/nutam. 3. /in/nôtă! 4. să /in/nóče.

/Román: /in/nebuni, -nesc, -nit./
nébuși, nébușesk, nébușit = bolondul /vmiért, vkiért/.

1. nébușesk, -nేశč, -nేశće, -ném, -nēt, -nేశće.
2. nébušem. 3. nébunేశće! 4. nébunaskă./

/Román: nimeri, -resc, -rit./
nimeri, nimeresk, nimerit = eltalál /labdával/

1. nimerask, -reșč, -reșće, -rēm, -rēt, -reșće.
2. nimerēm. 3. nimerేశće! 4. să nimeraskă.

Román: ocări, -răsc, -rît./
okări, okărask, okărit = szid, gyaláz.

1. okărask, -rășč, -reșće, -rām, -răt, -reșće.
  2. okărēm. 3. okăreșće-l! 4. s-okăraskă.
-

P

 /Román: păgubi, -besc, -bit./
 păgubi, păgubesk, păgubit = veszít, károsodik, károsít.
 1. păgubesk, -bešč, -bešče, -bem, -bet, -bešče.
 2. păgubem. 3. păgubeščé-1! 4. să păgubaskă.

 /Román: pălmu, pălmuiesc, pălmuít./
 pălmăzi, pălmăzesk, pălmăzít = felpofoz, pofoz.
 1. pălmăzesk, -zešč, -zešče, -zem, -zet, -zešče.
 2. pălmăzem. 3. pălmăzeščé-1! 4. să-1 pălmăzaskă.

 /Román: pîrli, -lesc, -lit=éget, perzsel./
 pîrli, pîrlesk, pîrlít = perzsel, megperzsel.
 1. pîrlesk, -leşč, -leşče, -lem, -let, -leşče.
 2. pîrlem. 3. pîrleşče! 4. să pîrlaskă.

 /Román: împărti, împart, împărtít./
 împărti, împart v. împărtesk, împărtít = oszt, feloszt.
 1. împărt, împărt', împărtă, împărtem, étet, împărtă.
 v. împărtesk, -tešč, -tešče, împărtem, -tet, -tešče.
 2. împărtem. 3. împărtă v. împărtéščé! 4. să împărtaskă.

 /Román: păşi, păşesc, păşít./
 păşi, păşesk, păşít = lép, lépked.
 1. păşesk, păşéšč, păşéšče, păšem, păšet, păşéšče.
 2. păšem. 3. păşéšče! 4. să păşaskă.

 /Román: pătrunde, -trund, -truns./
 2. pătrunđe v. pătrunđe, pătrund, -truns=átszúr /fület
 1. pătrund, -trunž, -trunđe, -žem, -žet, -že./fülbevalóhoz./
 2. patrundem. 3. patrunđe! 4. să/pătrungă.

 /Román: pătura v. împătura, -tur, -tural.
 v. pături, v. împături, -resc, -rit./
 /im/pătura, împatur v. împăturesk, împaturat=összehajt.
 1. /im/pătur, -pătur', -pătură, -păturém, -ret, -pătură-
 v. /im/păturesk, -rešč, -rešče, -rem, -ret, -rešče.
 2. /im/păturám. 3. /im/pătură v. împăturesché! 4. să /im/-

 /pătura v. împăturaskă./
 /Román: păzi, păzesc, păzít/

păzi, păzesk, păzít = őriz.
 1. păzesk, -zešč, -zešče, -zem, -zet, -zešče.
 2. păzem. 3. păzeščé! 4. să păzaskă.

/Román: pierde, pierd, pierdut./
perge, perd, perdut = elveszít.

1. perd, pers, perge, pirgem, pirget, perge.
2. pirgem. 3. perge-l! 4. să-l perde.

/Román: pieri, pier, pierit./
peri, per, perit = elvesz, elveszik.

1. per, per', pere, pirem, piret, pere.
2. pirem. 3. per! v. pere! 4. să peie.

/Román: piti, -tesc, -tit /se/./
pići, pićesk, pićit /se/ = elrejtőzik, lapul, elbújik.

1. pićesk, -ćešč, -ćešće, -čem, -čet, -ćešće.
2. /mă/ pičem. 3. pićešći-če! 4. să se pićaskă.

/Román: petici, -cesc, -cit./
pićişi, pićişesk, pićişit = foltoz, megfoltoz.

1. pićişesk, -şesć, -şesće, -šem, -šet, -şesće.
2. pićăšem. 3. pićişesće! 4. să pićişaskă.

/Román: piguli, -lesc, -lit./
piguli, pigul'esk, pigul'it = csipeget.

1. pigul'esk, -leşć, -leşće, -l'em, -l'et, -leşće.
2. pigul'em. 3. pigul'esće! 4. să pigul'askă.

/Román: pica, pic, picat =esik, csepeg./
pika, pikă, pikat = csepeg, esik.

1. pikă. = csepeg
2. pika. = csepegelt

/Román: picura, picur, picurat=csepeg,esik./
pikuruza, pikurază, pikuruzat = szemerkél, esnik kezd.

pikuruzi, -zeşće, pikuruzit. = szemerkél, esni kezd.

1. pikurază v. pikuruzeşće.
2. pikuruza v. pikuruze

/Román: pili, pilesc, pilit./
pili, pil'esk, pil'it = reszel.

1. pil'esk, -leşć, -leşće, -l'em, -l'et, -leşće.
  2. pil'em. 3. pil'esće! 4. să pil'askă.
-

/Román: pipăi, pipăi, pipăit. /

pipii, pipii v. pipiiesk, pipiit = tapogat.

1. pipii, pipii, pipiie, pipiēm, pipiēt, pipiie.

v. pipiiesk, -iesč, -iesče, -iem, -iet, -iesče.

2. pipiēm. 3. pipiie! v. pipiiesče! 4. sã pipiie v. -iaskã.

/Román: pișca, pișc, pișcat. /

pișkã, pișk, pișkat = csíp, megcsíp.

1. pișk, pișc, pișkã, pișkãm, pișkat, pișkã.

2. pișkãm. 3. pișkã-l! 4. sã-l pișče.

/Román: petrece, petrec, petrecut

pitreșe, pitrek, pitrekut = kísér, elkísér.

1. pitrek, pitreș, pitreșe, pitrišem, pitrišet, pitreșe.

2. pitrišem. 3. pitreșe-l! 4. sã-l pitrakã.

/Román: pîrîi, pîrîie v. pîrîiește, pîrîit. /

pîrîi v. pãpăi, pîrîieșce v. pãpăieșce, -it = ropog, pattog.

1. pîrîieșce v. pãrăieșce.

2. pîrîiēm v. pãrăiēm.

/Román: plăti, plătesc, plătit. /

plăci, plăčesk, plăcit = fizet.

1. plăčesk, -česč, -česče, -čem, -čet, -česče.

2. plăčem. 3. plăčesče! 4. sã plăčaskã.

/Román: plăcea, plac, plăcut. /

plășe, plak, plăkut = tetszik.

1. plak, plaș, plășe, plășēm, plăšet, plășe.

2. plășēm.

/Román: plînge, plîng, plîns. /

plîze, plîng, plîns = sir (ige)

1. plîng, plîns, plînzē, plînzēm, plînzēt, plînzē.

2. plînzēm. 3. plînzē! 4. sã plîngã.

/Román: ploua, plouă, plouat. /

ploa, plauă, ploat = esik.

1. plauă.

2. 4. sã plōve.

/Román: pomeni, -nesc, -nit./

pomeni v. pumeni, -něsk, -nit = emlit, emleget.

1. pumeněsk, -něšč, -něšče, -něm, -nět, -něšče.

2. puminēm. 3. puminěšče-l! 4. sǎ-l puminǎškǎ.

/Román: porunci, -cesc, -cit./

porunši v. purunši, -šesk, -šit = parancsol.

1. porunšesk v. purunšesk, -šešč, -šešče, -šem, -šet,

2. purunšem. 3. puruněšče! 4. sǎ purunšǎškǎ.

/Román: prǎji, -jesc, -jit./

prǎži, prǎžesk, prǎžit = pörköl, pirit.

1. prǎžesk, -žěšč, -žěšče, -žēm, -žēt, -žěšče.

2. prǎžēm. 3. prǎžěšče! 4. sǎ prǎžǎškǎ.

/Román: pricepe, -cep, -ceput./

pricepe, prišep, prišeput = ért, megért.

1. prišep, prišep', prišepǎ, prišipēm, -pēt, -šepǎ.

2. prišipēm. 3. prišepǎ! 4. sǎ pricepe.

/Román: putea, pot, putut./

pučē, poš, putut = tud, bír.

ph. poš, pot, počē, pučem, pučēt, počē.

2. pučem /iei pučau v. pučē./ 3. počē! 4. sǎ potǎ.

/Román: pocni, pocnesc, pocnit./

pukni, pukněsk, puknit = durran, pukkan, pattan, csap.

1. pukněsk, -něšč, -něšče, -něm, -nět, -něšče.

2. pukněm. 3. pukněšče! 4. sǎ puknǎškǎ.

/pumni, -nesc, -nit./

pumni, pumněsk, pumnit = öklöz, ököllel ver.

1. pumněsk, -něšč, -něšče, -něm, -nět, -něšče.

2. pumnēm. 3. pumněšče-l! 4. sǎ-l pumnǎškǎ.

/Román: pune, pun, pus./

puē, pun v. pui, pus = tesz, helyez.

1. pun v. pui, pui, puē, puēm, puēt, puē.

2. puēm, 3. puē! 4. sǎ puiē.

/Román: purica, puric, puricat./
puríši, puríšesk, puríšit /se/ = bolház, bolhászcodik.

1. puríšesk, -šěšč, -šěšče, -šem, -šet, -šěšče.
2. puríšem. 3. puríšěšče-l! /puríšěšči-ce!/
4. sǎ-l puríšaskǎ /sǎ se puríšaskǎ/.

/Román: porni, -nesc, -nit./
purní, purněsk, purnít = elindul.

1. purněsk, -něšč, -něšče, -něm, -nět, -něšče.
2. purněm. 3. purněšče! 4. sǎ purnaskǎ.

/Román: purta, port, purtat /se./
purta, port, purtat /se/ = hord, visz; vissz.:öltözködik.

1. /mǎ/ port, port, portǎ, purtem, purtet, portǎ.
2. /mǎ/ purtam. 3. portǎ/-če/! 4. sǎ /se/ porče.

/Román: posti, -tesc, -tit./
pušči, puščesk, puščit = bőjtöl, éhezik.

1. puščesk, -čěšč, -čěšče, -čem, -čet, -čěšče.
2. puščem. 3. puščěšče! 4. sǎ puščaskǎ.

/Román: potcovi, -vesc, -vit./
putkovi, putkovesk, putkovit = patkol, megpatkol./putkuvi/

1. putkovesk, -věšč, -věšče, -vēm, -vēt, -věšče.
2. putkuvesk, -věšč, -věšče, -vēm, -vēt, -věšče.
2. putkuvēm. 3. putkuvěšče! 4. sǎ putkuvaskǎ.

/Román: putrezi, -zesc, -zit./
putrezi, putrezesk v. putrizesk, putrezit = rohad,
rothad,/korhad/

1. putrezesk v. putrizesk, -zešč, -zešče, -zem, -zet.
2. putrizem. 3. putrizešče! 4. sǎ putrizaskǎ.

/Román: potoli, -lesc, -lit./
putulí, putulěsk, putulít = csendesít, ényhít.

1. putulěsk, -lēšč, -lēšče, -lēm, -lēt, -lēšče.
2. putulēm. 3. putulěšče! 4. sǎ putulěskǎ.

/Román: puṭi, puṭ, puṭit./
puṭi, puṭ, puṭit = búzlik.

- puṭ, puṭ, puṭe, puṭem, puṭet, puṭe.
  2. puṭem. 3. puṭe! 4. sǎ puṭǎ. ?
-

P R

/Román: povešⁱ, -tesc, -tit./
puvišⁱci, puvišⁱčesk, puvišⁱcit = elmond, mesél.

1. puvišⁱčesk, -čⁱšⁱc, -čⁱšⁱce, -čⁱem, -čⁱet, -čⁱšⁱce.

2. puvišⁱcem. 3. puvišⁱčesⁱce! 4. s^a puvišⁱčask^a.

/Román: rade, rad, ras./

r^age, rad, ras /se/ = borotvál; borotválkozik.

1./m^a/ rad, ras, r^age, r^agem, r^ag^et, r^age. /se/

2. /m^a/ r^agem. 3. r^agi/-č^e/! 4.s^a /se/ rad^a.

/Román: răbda, răbd, răbdat./

r^abda, răbd, răbdat = elvisel, eltár.

1. răbd, răb^t, răbd^a, răbdam, răbd^at, răbd^a.

2. răbdam. 3. răbd^a! 4. s^a răbge.

/Román: răguși, -șesc, -șit./

r^agušⁱ, răgušⁱesk, răgušⁱit = bereked.

1. răgušⁱesk, -šⁱšⁱc, -šⁱšⁱce, -šⁱem, -šⁱet, -šⁱšⁱce.

2. răgušⁱem. 3. răgušⁱesⁱce! 4. s^a răgušⁱask^a.

/Román: răcori, -resc, -rit./

r^akuri, răkureš^k, răkurit /se/= lehát, hűsít,/hűsöl/.

1.r^akureš^k, -rešⁱc, -rešⁱce, -re^m, -re^t, -rešⁱce. /se/

2./m^a/ răkure^m. 3.r^akurešⁱci/-č^e/! 4. s^a /se/ răkureš^k.

/Román: rămine, rămîn, rămas./

r^amine, rămⁱi, rămas = marad.

1. rămⁱi, rămⁱi, rămine, rămin^em, rămin^et, rămine.

2. rămin^em. 3. rămⁱi /mai/! 4. s^a rămⁱie.

/Román: răpăi, răpăi, răpăit=kopog, kattog./

r^apăi, răpăies^k, răpăit = elver, elpáhol.

1. răpăies^k, -i^ešⁱc, -i^ešⁱce, -i^em, -i^et, -i^ešⁱce.

2. răpăiem. 3. răpăiesⁱce! 4. s^a răpăias^k.

/Román: răsări, răsar, răsărit=felkel, sarjad./

r^asari, r^asare, r^asarit = felkel a nap.

1. r^asare.

2. r^asare. 3. r^asai v. r^asaresⁱce!

/Román: răsfringe, -frîng, -frînt./
răsfrînge, răsfrîng, răsfrîns /se/ = feltúr,
1. răsfrîng, -frîns, -frînge, -frîngem, -frînget, -frînge./se/.
2. răsfrîngem. 3. răsfrînge-ce! 4. să se răsfrîngă.

/Román: răscoli, -lesc, -lit./
răscoli, răscolesk, răscolit = felforgat.
1. răscolesk, -lesc, -lesce, -lēm, -lēt, -lesce.
2. răscolēm. 3. răscolēce! 4. să/-l/ răscolăskă.

/Román: răsufli, răsufli, răsufliat./
răsufli, răsufli, răsufliat = lélegzik, szellőzik/ pipa/
1. răsufli, -sufli, -sufli, -sufliēm, -sufliēt, -sufliă.
2. răsufliēm. 3. răsufliă! 4. să răsufle.

/Román: răsuna, răsună, răsunat./
răsuna, răsună, răsunat = felcsendül, felzeng.
1. răsună.
2. răsună. 3. răsună! 4. să răsună.

/Román: răci, răcesc, răcit./
răci, răcesk, răcit /se/ = hűt, lehűt; megfázik, meghűl.
1. răcesk, -sesc, -sesce, -sēm, -set, -sesce./se/
2. răsēm. 3. răsēce! 4. să răsăskă.

/Román: răsuci, -cesc, -cit./
răsuci v. rusuci, răsusesk v. rususesk, răsusit v.
rususit = összesofoz, csavar, teker.
1. răsusesk v. rususesk, -sesc, -sesce, -sēm, -set, -sesce.
2. rususēm. 3. rususēce! 4. să rususăskă.

/Román: rătăci, -cesc, -cit./
rătăci, rătăsesk, rătăsit = eltéved, tévelyeg.
1. rătăsesk, -sesc, -sesce, -sēm, -set, -sesce.
2. rătăsēm. 3. rătăsēce! 4. rătăsăskă.

/Román: rătunji, -jesc, -jit./
rătunji, rătunžesk, rătunžit = lekerekít,
1. rătunžesk, -žesc, -žesce, -žēm, -žēt, -žesce.
2. rătunžēm. 3. rătunže-l! 4. să rătunžăskă.

/Román: rezema, reazen, rezenat./

rázama, rázem, rázenat = támaszt, nekitámaszt.

1. rázem, rázem, rázema, rázema, rázenat, rázema.
2. rázama. 3. rázema! 4. sa rázeme.

/Román: rázbi, -besc, -bit./

rázbi, rázbesk, rázbit = odaér, eljut /vhova/.

1. rázbesk, rázbesc, -besce, -bem, -bet, -besce.
2. rázbem. 3. rázbesce! 4. sa rázbaská.

/Román: rázgila, -gii, -giiat./

rágila, rázgilesk, rázgiiat = elkényeztet.

1. rázgilesk, -iesc, -iesce, -iem, -iet, -iesce.
2. rázgilem. 3. rázgilesce! 4. rázgiiaská.

/Román: rugi, -gesc, -git./

rági v. rugi, -zesk, -zit = bög, ordít.

1. rázesk v. ružesk, -zesc, -zesce, -zem, -zet, -zesce.
2. rázem v. ružem. 3. rázesce! 4. sa rázaská.

/Román: reteza, retez, retezat./

rečeza, rečez, rečezat = levág.

1. rečez, rečes, rečaza, rečezem, rečezet, rečaza.
2. rečezem. 3. rečaza! 4. sa rečaze.

/Román: risipi, -pesc, -pit./

resipi v. resepi, resip, resipit = szór, pazarol.

1. resip, resip, resipa, resipem, resipet, resipa.
2. resipem. 3. resipa! 4. sa resipe.

/Román: reveni, reveneste, revenit/csak 3.sz./

revini, revine v. revinesce, revinit = nyirkododik,.

1. revine v. revinesce.
2. revine.

/Román: ridica, ridic, ridicat./

rigika, rágik, rigikat = emel, felvesz.

rigik v. rágik, rágis, rágika, rigikam v. rágikam,
rigikat v. rágikat, rágika.

1. rigikam v. rágikam. 3. rigika-l! v. rágika-l!
4. sa rigise v. sa rágise.

/Román: repara, repar, reparat = javít./
ripuruzi, ripuruzesk, ripuruzit = javít.

1. ripuruzesk, -zešč, -zeščce, -zem, -zet, -zeščce.

2. ripuruzem. 3. ripuruzesce! 4. sa ripuruzaska.

/Román: ride, rid, ris./
rige, rid, ifs. = nevet.

1. rid, ris, rige, rigem, riget, rige.

2. rigem. 3. rige! 4. sa rida.

/Román: ricii, ricii, riciiit./
rikii v. rakai, rikiiesk v. rakaiesk, rikiiit v. rakaiit =
kapar, kapargál.

1. rikiiesk v. rakaiesk, -iesc, -iesce, -iem, -iet, -iesce.

2. rikiiem v. rakaiem. 3. rikiiesce! v. rakaiesce!

4. rikiiaska v. rakaiaska.

/Román: rincheza, rincheaza, rinchezat/ 3. sz./
rincheza, rinchez, rinchezat = nyerit.

1. rincaza.

2. rincheza. 3. rincaza! 4. sa rincheze.

/Román: rinji, -jesc, -jit./
rinzi, rinzesk, rinzit = vicsorit.

1. rinzesk, -zesc, -zesce, -zem, -zet, -zesce.

2. rinzem. 3. rinzesce! 4. sa rinzaska.

/Román: roboti, -tesc, -tit./
rubuti, rubutesk, rubutit = robotol.

1. rubutesk, -tesc, -tesce, -tem, -tet, -tesce.

2. rubutem. 3. rubutesce! 4. sa rubutaska.

/Román: roade, rod, ros./
roge, rod, ros = rág, rágsál.

rod, ros, roge, rogem, roget, roge.

2. rogem. 3. roge! 4. sa roda.

/Román: robi, -besc, -bit = rabul ejt, kizsákmányol./
rubi, rubesk, rubit = rabol.

1. rubesk, -besc, -besce, -bem, -bet, -besce.

2. rubem. 3. rubesce! 4. sa rubaska.

R

S

/Román: ruga, rog, rugat./

rugă, rog, rugat = kér; vissz.: imádkozik, könyörög.

1. /a/rog, /a/roş, /a/rogă, /a/rugăm, /a/rugăt, /a/rogă./se/
2. /m/-arugăm. 3. /a/rogă! 4. să /se/ aroze.

/Román: rumega, rumeg, rumegat./

rumigă, rumig, rumigat = rágcsál, lassan eszik.

1. rumig, rumiş, rumigă, rumigăm, rumigăt, rumigă.
2. rumigăm. 3. rumigă! 4. să rumiže.

/Román: rupe, rup, rupt./

rupe, rup, rupt = eltör.

1. rup, rup', rupe, rupem, rupet, rupe.
2. rupem. 3. rupe! 4. să rupă.

/Román: roşi, roşesc, roşit./

ruşi, ruşesk, ruşit = pirosít.

1. ruşesk, -şesc, -şesc, -şem, -şet, -şesc.
2. ruşem. 3. ruşesc! 4. să ruşaskă.

/Román: rugini, -nesc, -nit./

ružini, ružinesc, ružinit = rozsdásodik.

1. ružinesc.
2. ružine. 4. sa ružinaskă.

/Román: sãnie, sãniez, sãniat /se./

sãnie, sãni, sãniat /se/ = szánkázik.

1. sãni, sãnin, sãnie, sãniem, sãniat, sãnie /se/.
2. sãniem. 3. sãni-ce! 4. să se sãnie.

/Román: sãpa, sap, sãpat./

sãpa, sãp, sãpat = ás.

1. sãp, sep', sãpă, sãpăm, sãpat, sãpă.
2. sãpăm. 3. sãpă! 4. să sepe.

/Román: sãpunî, -esc, -it./

sãpunî, sãpunesk, sãpunît = szappanoz.

1. sãpunesk, -nesc, -nesc, -nem, -nêt, -nesc.
2. sãpunem. 3. sãpunesc! 4. să sãpunaskă.

/Román: sára, -ez v. sar, sárat./

sára, sar, sárat = sóz, megsóz.

1. sár, ser, sára, sáram, sárat, sará,
  2. sáram. 3. sará! 4. sá sare.
-

/Román: sáraci, -cesc, -cit./

sáraci, sáracesk, sáracit = elszegényedik.

1. sáracesk, -sesc, -sesce, -sem, -set, -sesce.
  2. sáracsem. 3. sáracese! 4. sá sáracaska.
-

/Román: sárbători, -resc, -rit./

sárbători, sárbăturesk, sárbăturit = ünnepel.

1. sárbăturesk, -resc, -resce, -rem, -ret, -resce.
  2. sárbătorem. 3. sárbăturesce! 4. sá sárbăturaska.
-

/Román: sári, sar, sárit./

sári, sar, sárit = ugrál, ugrik.

1. sár, sár, sára, sárem, sáret, sará.
  2. sárem. 3. sára! 4. sá sere.
-

/Román: sáruta, sárut, sárutat./

sáruta, sárut, sárutat = csókol, megcsókol.

1. sárut, sárut, sáruta, sárutam, sárutat, sáruta.
  2. sárutam. 3. sáruta! 4. sá-l sáruce.
-

/Román: sătura, satur, săturat /se/./

sătura, satur, săturat /se/ = jóllakat, jóllakik.

1. satur, satur, sătura, săturam, săturat, sătura /se/.
  2. /mă/ săturam. 3. sătura/-ce/! 4. sá /se/ sature.
-

/Román: semăna, semăn, semănat./

semăna, semăn, semănat v. sămănat = vet, ültet.

1. sămăn, samin, v. sămăn, semăna, sămănam, -nat, sămăna.
  2. sămănam. 3. sămăna! 4. sá sămăne.
-

/Román: stinge, sting, stins./

/a/sćinze, /a/sćing, /a/sćins = olt, elolt.

1. /a/sćing, /a/sćins, /a/sćinze, /a/sćinžem, /a/sćinžet, /a/sćinze.
  2. /a/sćinžem. 3. /a/sćinze-l! 4. sá-l asćingă.
-

/Román: sfădi, sfădesc, sfădit./se/.
sfăgi, sfăgesk, sfăgit /se/ = szid; veszekedik.

1. sfăgesk, -gesc, -gesce, -gem, -get, -gesce /se/.
2. /mă/ sfăgem. 3. sfăgesci/-ce/! 4. să/se/ sfăgaskă.

/Román: sfărîma, sfărîm, sfărîmat./
sfărîma, sfărîm, sfărîmat = tör, összetör.

1. sfărîm, sfărîm, sfărîmă, sfărîmam, -mă, sfărîma.
2. sfărîmam. 3. sfărîmă! 4. să sfărîme.

/Román: sfătuî, -uiesc, -uit./
sfătuî, sfătuiesk, sfătuît = beszél, beszélget.

1. sfătuiesk, -iesc, -iesce, -iem, -iet, -iesce.
2. sfătuîem v. sfătuîem. 3. sfătuîiesce!
4. să sfătuîaska v. sfătuîaskă.

/Román: sfîrîsi, -şesc, -şit./
sfîrîsi, sfîrîsek, sfîrîsit = befejez, bevégez.

1. sfîrîsek, -şesc, -şesc, -şem, -şet, -şesc.
2. sfîrîsem. 3. sfîrîşesc! 4. să sfîrîaskă.

/Román: sflegeli, -lesc, -lit./
sflegeri, sflegeresk, sflegerit = fúr, átfúr.

1. sflegeresk v. sfligieresk, -resc, -resce, -rem, -ret,....
2. sfligierem. 3. sfligieresc! 4. să sfligiraskă.

/Román: sfurîi, sfurîi, sfurîit./
sfurnui, sfurnuiesk, sfurnuit = horkol.

1. sfurnuiesk, -iesc, -iesce, -iem, -iet, -iesce.
2. sfurnuîem. 3. sfurnuiesce! 4. sfurnuîaskă.

/Román: simti, simt, simtit./
simti, simt, simtit = érez.

1. simt, simt, simtă, simtem, simtēt, simtă.
2. simtēm. 3. simtă! 4. să simte.

/Román: sîngera, -rez, -rat./
sînzera, sînzēr, sînzērāt /se/ = vérzik.

1. sînzēr, sînzēr, sînzere, sînzērem, -rēt, sînzere, /se/
  2. sînzērem. 3. sînzere! 4. să sînzere.
-

/Román: scădea, scad, scăzut./
skăgê, skad, skăzut = csökken, fogy, apad.

1. skad, skaš, skăgê, skăgem, skăgêt, skăgê.
2. skăgem. 3. skăgê! 4. sã skadã.

/Román: scălda, scald, scăldat./
skălda, skăd, skăldat /se/ = fürdet, fürdik
1. skăld, skăls, skăldã, skăldam, skăldat, skăldã./se/.
2. /mã/ skăldam. 3. skăldã/-če/! 4. sã /se/ skălgê

/Román: scăpa, scap, scăpat./
skăpa, skăp, skăpat = elszökik, megmenekül.

1. skăp, skép, skăpã, skăpam, skăpât, skăpã.
2. skăpam. 3. skăpã! 4. sã skêpe.

/Román: scărpina, scarpin, scărpinat./
skărpina, skărpín, skărpínat = vakar.
1. skărpín, skărpín, skărpínã, skărpínãm, skărpínat,
skărpínã.

2. skărpínãm. 3. skărpínã! 4. sã skărpíne.

/Román: scîrbi, scîrbesc, scîrbit./se//
skîrbi, skîrbesc, skîrbit /se/ = undorít; undorodik.
1. skîrb, skîrb, skîrbã, skîrbãm, skîrbât, skîrbã/se/.
2. /mã/ skîrbem.

/Román: scîrții, scîrții, scîrțiiit./
skîrții v. skîrtãi, skîrtãiesçe, skîrtãit = nyikorog.
1. skîrtãiesçe.
2. skîrtãie. 4. sã skîrtãiască.

/Román: clăti, -tesc, -tit./
sklăcina, sklăčen, sklăcinat = öblít, kiöblít.
1. sklăčen, sklăčen, sklăčenã, sklăčinem, -nêt,
sklăčenã. 2. sklăčinãm. 3. sklăcinã! 4. sã sklăcíne.

/Román: scoate, scot, scos./
skoçe, skot, skos = kivesz, kihúz.

1. skot, skot, skoçe, skučem, skuçet, skoçe.
  2. skučem. 3. skoçe! 4. sã skotã.
-

/Román: srie, scriu, scris,/
skri, skri, skris =ír.

1. skri , skrii, skrie, skriem, skriet, skrie.
2. skriem. 3. skrie! 4. să skrie.

/Román: scrumi, -mesc, -mit = elhamvaszt./
skrumi, skrumesk, skrumit /se/ = elkormosodik, kormos lesz.

1. skrumesk, -mešč, -mešče, -mem, -met, -mešče /se/.
2. /mä/ skrumem. 3. skrumేశči-če! 4. să se skrumaskă.

/Román: scobi, -besc, -bit=váj, vés, turkál./
skubi, skubesk, skubit = váj /teknőt/.

1. skubesk, -bešč, -bešče, -bem, -bet, -bešče.
2. skubem. 3. skubešče! 4. să skubaskă.

/Román: scufundă, -fund, -fundat./
skufundă, skufund, skufundat /se/=elsüillyeszt;elsüillyed.

1. skufund, skufunš, skufundă, -dam, -dă, skufundă /se/.
2. skufundam. 3. skufundă! 4. ~~iram~~ să skufunge.

/Román: scula, scol, sculat /se/ = felkelt, -ébreszt; felkel.
skulă, skol, skulat /se/ = felkelt, -ébreszt; felkel.

1. skol, skol', skolă, skulăm, skulat, skolă. /se/
2. /mä/ skulam. 3. skolă/-če/! 4. să/se/ skole.

/Román: scumpi, -pesc, -pit./
skumpi, skumpesk, skumpit /se/ =megdrágít; megdrágul.

1. skumpesk, -pešč, -pešče, -pem, -pet, -pešče. /se/.
2. skumpem. 2. skumpešče! 4. să /se/ skumpaskă.

/Román: scurta, -tez, -tat./
skurtă, skurt, skurtat = megrövidít.

1. skurt, skurt, skurtă, skurtăm, skurtăt, skurtă,
2. skurtăm. 3. skurtă! 4. să skurče.

/Román: scutura, scutur, scuturat./
skutura, skutur, skuturat = ráz, kiráz.

1. skutur, skutur', skutură, skuturăm, -răt, skutură.
  2. skuturăm. 3. skutură! 4. să skuture.
-

/Román: slăbi, -besc, -bit./

slăbi, slăbesc, slăbit = lefogy, csökken

1. slăbesc, -beșc, -beșce, -bēm, -bēt, -beșce.

2. slăbēm. 3. slăbeșce! 4. să slăbaskă.

/Román: slei, sleiesc, sleit./

sloi, sloiesc, sloit = megfagyaszt /zsírt/

1. sloiesc, -ieșc, -ieșce, -iēm, -iēt, -ieșce.

2. sloiēm. 3. sloieșce! 4. să sloiaskă.

/Román: slobozi, -zesc, -zit./

slobuzi, /slobuzesc/ slobod, slobuzit = kiszabadít, kienged.

1. slobod, sloboš, slubogē, slubugēm, slubuzēt, slubogē.

2. slubuzēm. 3. slubogē. 4. să slubodă.

/Román: slugări, slugăresc, slugărit./

sluguri, sluguresc, slugurit = szolgál.

1. sluguresc, -reșc, -reșce, -rēm, -rēt, -reșce.

2. slugurēm. 3. slugureșce! 4. să sluguraskă.

/Román: smulge, smulg, smuls./

smulge v. smulže, smulg, smuls = kitép, tép, kiránt.

1. smulg, smulž, smulže, smulžēm, smulžēt, smulže.

2. smulžēm. 3. smulže! 4. să smulga.

/Román: sorbi, sorb, sorbit./

sorbi, sorb, sorbit = szürcsöl, kóstol, hörpint.

1. sorb, sorb, sorbă, sorbēm, sorbēt, sorbă.

2. surbēm. 3. sorbă! 4. să sorbe.

/Román: sparge, sparg, spart./

sparge v. sparže, sparg, spart = hasogat, repít, széttör.

1. sparg, sparž, sparže v. sparže, spăržēm, spăržēt, sparže v. sparže.

2. spăržēm. 3. sparže. 4. să spargă.

/Román: spăla, spăl, spălat./

spăla, spăl, spălat = mos.

1. spăl, spel, spălă, spălām, spălat, spălă.

2. spălām. 3. spălă! 4. să spele.

/Román: speria, sperii, speriat./

spărie, spării, spăriet /se/ = megijeszt; megijed.

1. spării, spării, spărie, spăriem, spăriet, spărie./se/.

2. /mă/ spăriem. 3. spării/-ce/! 4. să /se/ spărie.

/Román: spoi, spoiesc, spoit=kimeszel, beken./

spui, spui¹esk, spuit = felmos /sárgafölddel szobát stb./

1. spui¹esk, -iešć, -iešće, -iem, -iet, -iešće.

2. spuiem. 3. spui¹esce! 4. să spui¹eskă.

/Román: spulbera, spulber, spulberat./

spulbură, spulbură, spulburat=felkavar, széthord /szél/.

1. spulbură.

2. spulbură. 3. spulbură! 4. să spulbure.

/Román: spune, spun, spus./

spune, spui, spus = mond, beszél.

1. spui, spui, spune, spunem, spunet, spune.

2. spunem. 3. spune! 4. să spui.

/Román: stăa, stau, stat./

sta, sto, stat = áll.

1. sto, stai, stă, stăcem, stăcet, stă.

2. stăcem. 3. stă! 4. să sće.

/Román: stîrni, -nesc, -nit./

stîrni v. stărnî, stîrnesk v. stărnesk, stîrnit v.

stărnit /se/ =felébreszt, felver;vissz.:felébred.

1. stîrnesk, -nešć, -nešće, -nem, -net, -nešće./se/

2. /mă/ stîrnem. 3. stîrnesći/-ce/! 4. să /se/ stîrneskă.

/Román: stoarce, storc, stors=facsar, présel./

storşe, stork, stors = fej.

1. stork, storş, storşe, sturşem, sturşet, storşe.

2. sturşem. 3. storşe! 4. să storkă.

/Román: strica, stric, stricat./

strika, strik, strikat = olront, tögkretesz, elbont.

1. strik, stris, strikă, strikam, strikat, strikă.

2. strikam. 3. strikă! 4. să strisze.

/Román: strecura, strecor, strecurat./
strikurá, strikur, strikurat = szűr, megszűr.

1. strikur, strikur', strikurá, strkurám, -rát, strikurá,
2. strikurám. 3. strikurá! 4. să strikure.

/Román: strîmba, strîmb, strîmbat./
strîmbá, strîmb, strîmbat /se/ =meggörbít, meggörbül.

1. strîmb, strîmb', strîmbá, strîmbám, strîmbát, strîmbá.
2. strîmbám. 3. strîmbá! 4. să strîmbe.

/Román: strîmtora, -rez, -rat. ≠ szorít./
strîmturá, strîmtur, strîmturat =beszorít, közelít/ állatot/.

1. strîmtur, strîmtur', strîmturá, strîmturám, strîmtu-
rát, strîmturá.
2. strîmturám. 3. strîmturá! 4. să strîmture.

/Román: strînge, strîng, strîns./
/a/strînze, /a/string, /a/strîns = szorít, megszorít.

1. /a/string, -strîns, -strînze, -strînzem, -strînzet,
strînze. 2. /a/strînzem. 3. /a/strînze! 4. s-/a/stringá.

/Román: stropi, -pesc, -pit. /
strupi, strupesk, strupit = befőröcsköl.

1. strupesk, -pěšč, -pěšče, -pēm, -pēt, -pěšče.
2. strupem. 3. strupešče! 4. să strupeskă.

/Román: subția, subțiez, subțiat./
subție, subții v. subțiesk, subțiet = elvékonyít.

1. subții, subții, subție, subtiem, subțiet, subție.
v. subțiesk, -ěšč, -ěšče, -em, -et, -ěšče. 2. subtiem.
3. subție! v. subțiešče! 4. să subție v. subțiaskă.

/Román: suferi, sufăr, suferit./
sufera, sufăr, suferat = tűr, szenved.

1. sufăr, sufăr', sufără, sufărám, sufărát, sufără.
2. sufărám. 3. sufără! 4. să sufăre.

/Román: sufla, suflu, suflat./
suflá, suflu, suflat = fúj, lélegzik.

1. suflu, sufli, suflá, suflám, suflat, suflá.
  2. suflám. 3. suflá! 4. să sufle.
-

/Román: sughi¹ta, sughi¹t, sughi¹ta¹t./
sugi¹ta v. sāgi¹ta, sāgi¹t, sāgi¹ta¹t = csuklik.
1. sāgi¹t, sāgi¹t', sāgi¹ta¹, sigi¹tem, sigi¹te¹t, sāgi¹ta¹.
2. sigi¹tem. 3. sāgi¹ta¹! 4. sā sāgi¹te.

/Román: sugru¹ma, sugru¹m, sugru¹ma¹t./
sugru¹ma, sugru¹m, sugru¹ma¹t = fojt, megfojt.
1. sugru¹m, sugru¹m', sugru¹ma¹, sugru¹ma¹m, sugru¹ma¹t, sugru¹ma¹.
2. sugru¹ma¹m, 3. sugru¹ma¹! 4. sā sugru¹me.

/Román: sugu¹sa, sugu¹s, sugu¹sa¹t./
sugu¹sa, sugu¹s, sugu¹sa¹t = fojt, fojtogat.
1. sugu¹s, sugu¹s', sugu¹sa¹, sugu¹šem, sugu¹še¹t, sugu¹sa¹.
2. sugu¹šam. 3. sugu¹sa¹! 4. sā sugu¹še.

/Román: suri¹, suresc¹, suri¹t./
suri¹, suresc¹, suri¹t = őszül, megőszül, szürkül.
1. suresc¹, -rešć', -rešće', -rem, -re¹t, -rešće'.
2. surem. 3. surešće! 4. sā suraskā.

/Román: surpa¹, surp, surpa¹t./
surpa¹, surp, surpa¹t = aláás, gödröt csinál, túr.
1. surp, surp', surpā, surpām, surpa¹t, surpā.
2. surpām. 3. surpā! 4. sā surpe.

/Román: surzi¹, surzesc¹, surzi¹t./
surzi¹, surzesc¹, surzi¹t = megsüketít, megsüketül.
1. surzesc¹, -zešć', -zešće', -zem, -ze¹t, -zešće'.
2. surzem. 3. surzešće! 4. sā surzaskā.

/Román: suspina¹, suspin, suspina¹t=zokog, sóhajt./
suspina¹, suspin, suspina¹t = sír, zokog.
1. suspin, suspin', suspinā, suspinēm, suspinē¹t,
suspina¹. 2. suspinēm. 3. suspinā! 4. sā suspinē.

/Román: suge¹, sug, supt./
suže¹, sug, supt = szopik, szív.
1. sug, suž, suže, sužem, sužet, suže.
2. sužem. 3. suže! 4. sā sugā.

Š

/Román: ștergea, șterg, șters./
șcerze, șcerg, șcers = töröl, letöröl.

- 1./a/șcerg,/a/șcerz,/a/șcerze, -zem,-zet,/a/șcerze.
- 2./a/șcirzem. 3. /a/șcerze! 4. să așcergă.

/Román: ști, știu, știut./
ști, șcu, /a/șcut = tud, ért.

- 1.șcu, șcii, șcie, șciem, șciet, șcie.
2. șciem. 3. șcii! 4. să șcie.

/Román: schimba, schimb, schimbat./
șcimba, șcimb, șcimbă = cserél, elcserél.

1. șcimb, șcimb', șcimă, șcimam, șcimbat, șcimă.
2. șcimam. 3. șcimă! 4. să șcimbe.

/Román: șchiopa,-pez, -pat./
șcupa, școp, șcupat = sántít, megsántul.

1. școp, școp' v. școpiș, școpă, șcupam, -păț, școpă.
2. șcupam. 3. școpă! 4. să șcope.

/Román: ședea, sed, șezut./
șege, șad, șezut = ül, lakik.

1. șad, șaz, șage, șagem, șaget, șage,
2. șagem. 3. șage! 4. să șadă.

/Román: cerne, cern, cernut./
șerne, șern, șernut = szítál.

1. șern, șern', șerne, șernem, șernet, șerne.
2. șernem, șerne! 4. să șerne.

/Román: șpritu, -diesc, -uit./
șpriti, șpritișk, șpritișlit = befröcsköl.

- 1.șpritișk, -leşc, -leşce, -lēm, -et, -leşce.
2. șpritișem. 3. șpritișeșce! 4. să șpritișaskă.

/Román: știrbi, -besc, -bit./
știrbi, știrbesc, știrbit = csorbít, elcsorbít.

- 1.știrbesc,-beșc, -beșce,-bem, -bet,-beșce.
  - v.știrb, știrb', știrbă, știrbem, știrbet, știrbă.
  2. știrbem. 2.știrbă! v. știrbeșce! 4. să știrbe v. să știrbaskă.
-

/Román: ciufuli, -lesc, -lit./

šufuli, šufuleš, šufulit = csúfol, összekócol.

1. šufuleš, -lešč, -lešče, -lēm, -lēt, -lešče.

2. šufulem. 3. šufulešče! 4. sã šufulaskã.

/Román: ciuguli, -lesc, -lit./

šuguli, šuguleš, šugulit = szedeget, csipeget.

1. šuguleš, -lešč, -lešče, -lēm, -lēt, -lešče.

2. šugulem. 3. šugulešče! 4. sã šugulaskã.

/Román: ciocani, -nesc, -nit./

šukani, šukaněš, šukanit v. šukuní, -něš, -nit = üt,

kalapál. 2. šukanēm v. šukunēm. 3. šukaněšče! v.

šukuněšče! 4. sã šukaněškã v. šukuněškã.

/Román: ciuli, -lesc, -lit./

šuli, šuleš, šulit = fülét hegyzi /kutya/.

1. šuleš, -lešč, -lešče, -lēm, -lēt, -lešče.

2. šulem. 3. šulešče! 4. sã šulaskã.

/Román: ciopli, -plešc, -plit./

šupli, šupleş, šuplit = farag.

1. šupleş, -lešč, -lešče, -lēm, -lēt, -lešče.

2. šuplem. 3. šupleşče! 4. sã šuplaskã.

/Román: sugui, -iesc, -it./

šuzi, šuzes, šuzit = tréfál.

1. šuzes, -zešč, -zešče, -zem, -zet, -zešče.

2. šuzem. 3. šuzesče! 4. sã šuzaskã.

/Román: tăgăđui, -uiesc, -uit./

tăgăđi, tăgăđes, tăgăđit = tagad.

1. tăgăđes, -dešč, -dešče, tăgăđim, tăgăđit, tăgăđesče.

2. tăgăđem. 3. tăgăđesče! 4. sã tăgăđaskã.

/Román: terfeli, -lesc, -lit = bemocskol./

tărfăli, tărfăleş, tărfălit /se/ = bemocskol, bemocskolódik.

1. tărfăleş, -lešč, -lešče, -lēm, -lēt, -lešče /se/.

2. /mã/tărfălem. 3. tărfăleşci/-če!/ 4. sã se tărfălaskã.

/Román: tăcea, tac, tăcut./

tăse, tak, tăkut = hallgat, elhallgat.

1. tak, taş, tăse, tăsem, tăset, tăse,
  2. tăsem. 3. tăse! 4. să takă.
-

/Román: tăia, tai, tăiat./

tie, tai, tiet = vág, elvág.

1. tai, tai, tăie, tiem, tiet, tăie.
  2. tiem. 3. tăie! 4. să tăie.
-

/Román: tîrgui, -uiesc, -uit./

tîrgui, tîrguiesk, tîrguit = vásárol.

1. tîrguiesk, -ieşc, -ieşce, -iem, -iet, -ieşce.
  2. tîrguiem. 3. tîrguiేశce! 4. tîrguiaskă.
-

/Román: tîrîi, tîrîi, tîrîit./

tîrîi v. tărăi, tîrîi v. tărăi, tîrîit v. tărăit = vonszol.

1. tîrîi, tîrîi, tîrîie, tîrîiem, tîrîiet, tîrîie.
  - v. tărăi, tărăi, tărăie, tărăiem, tărăiet, tărăie.
  2. tărăiem. 3. tîrîie! v. tărăie! 4. să tărăie.
-

/Román: trage, trag, tras./

traşe, trag, tras = húz, szív /cigaretát/.

1. trag, traş, traşe, trăzem, trăzet, traşe.
  2. trăzem. 3. traşe! 4. să tragă.
-

/Román: trebui, trebuie./

trebui, trebuie, trebuit = kell.

1. mie-m trebuie, tiet trebuie, lui îi trebuie,
  - nauă ne trebuie, vauă vă trebuie, laŕ le trebuie.
-

/Román: tremura, tremur, tremurat./

tremură, tremur, tremurat = remeg, reszket.

1. tremur, tremur, tremură, tremurăm, tremurat, tremură.
  2. tremurem. 3. tremură! 4. să tremure.
-

/Román: trece, trec, trecut = megy, halad./

treşe, trek, trekut = fogy, megy.

1. trek, treş, treşe, trišem, trişet, treşe,
  2. trišem. 3. treşe! 4. să trakă.
-

/Román: tocmi, -mesc, -mit./se/.

tukmí, tukm^éesk, tukmít /se/ = alkuszik.

1. tukm^éesk, -m^éesc, -m^éesc^é, -m^ém, -m^ét, -m^éesc^é /se/.

2. /m^é/ tukm^ém. 3. tukm^éesci-^éce! 4. s^á se tukm^éask^á.

/Román: tulbura, tulbur, tulburat./

tulbura /v. t^ílbura/, tulbur, tulburat = felzavar, felkavar.

1. tulbur, tulbur^í, tulbur^á, tulburem, tulbur^ét, tulbur^á.

2. tulburem. 3. tulbur^á! 4. s^á tulbure.

/Román: tuna, tun, tunat = beront /táj.//.

tun^á, tun, tunat = bemegey.

1. tun, tun^í, tun^á, tun^ám, tunat^í, tun^á.

2. tunem. 3. tun^á! 4. s^á tun^é.

/Román: tunde, tund, tuns./

tun^éze, tunk, tuns = nyír, lenyír.

1. tunk, tun^és, tun^éze, tun^ézem, tun^ézet^í, tun^éze.

2. tun^ézem. 3. tun^éze! 4. s^á tun^ég^á.

/Román: topi, topesc, topit./

tupí, tup^éesk, tupít = megolvaszt, zsírt süt.

1. tup^éesk, -p^éesc, -p^éesc^é, -p^ém, -p^ét, -p^éesc^é.

2. tup^ém. 3. tup^éesc^é! 4. s^á tup^éask^á.

/Román: turba, turbez, turbat./

turba, turb, turbat = megvész, dühöng.

1. turb, turb^í, turb^á, turb^ám, turbat^í, turb^á.

2. turb^ám. 3. turb^á! 4. s^á turbe.

/Román: turti, turtesc, turtit./

turcí, tur^éesk, tur^éit = behorpaszt, összelapít.

1. tur^éesk, -^éesc, -^éesc^é, -^ém, -^ét, -^éesc^é.

2. tur^ém. 3. tur^éesc^é! 4. s^á tur^éask^á.

/Román: turna, torn, turnat = betölt, ömlik./

/in/turn^á, /in/torn^í, /in/turnat = tölt, betölt.

1. /in/torn^í, /in/torn^í, /in/torn^á, /in/turn^ám,
/in/turnat^í, /in/torn^á.

2. /in/turn^ám. 3. /in/torn^á! 4. s^á /in/torn^é.

T - T

/Román: tuși, tușesc, tușit./
tuși, tușesk, tușit = köhög.

1. tușesk, -șeșc, -șeșce, -šem, -šet, -șeșce.
2. tușem. 3. tușeșce! 4. să tușaskă.

/Román: țândări, -resc, -rit./
țândări, țândăresk, țândărit = szétforgácsol, hasogat.

1. țândăresk, -rășc, -rășce, -răm, -rát, -rășce.
2. țândărem. 3. țândăreșce! 4. să țândărescă.

/Román: țeli, -lesc, -lit./țelui./
țeluși, țeluzesk, țeluzit = céloz.

1. țeluzesk, -zeșc, -zeșce, -zēm, -zet, -zeșce.
2. țeluzem. 3. țeluzeșce! 4. să țeluzaskă.

/Román: țese, țes, țesut = szó./
țesi, țesesk, țesit = szó.

1. țesesk, țeseșc, țeseșce, țesem, țeset, țeseșce.
2. țesem. 3. țeseșce! 4. să țesaskă.

/Román: țigăni, țigănesc, țigănit. /se//.
țigăni, țigănesk, țigănit /se/ = cigánykodik.

1. țigănesk, -něșc, -něșce, -něm, -nět, -něșce /se/.
2. mă țigănem. 3. țigăneșci-ce! 4. să se țigănescă.

/Román: ține, țin, ținut./
ține, tu, țenut = tart.

1. tu, ții, ține, ținēm, ținēt, ține,
2. ținēm. 3. ține! 4. să ție.

/Román: țipa, țip, țipat./
țipa, țip, țipat = visít, sikolt.

1. țip, țip, țipă, țipām, țipāt, țipă.
2. țipām. 3. țipă! 4. să țipe.

/Román: țepeni, -nesc, -nit./
țipini, țipinesk, țipinīt = bever, megékel.

1. țipinesk, -něșc, -něșce, -něm, -nět, -něșce.
  2. țipinēm. 3. țipineșce! 4. să țipinască.
-

2. umbrem. 3. umbrește! 4. să umbrască.

/Román: umfla, umflu, umflat./

umfla, umflu, umflat = felfúj.

1. umflu, umfli, umflă, umflam, umflat, umflă.
2. umflēm. 3. umflă! 4. să umfle.

/Román: omeni, -nesc, -nit./

umini, uminesk, uminit = megtisztel.

1. uminesk, -něšč, -něšče, -něm, -nět, -něšče.
2. uminēm. 3. uminėšče! 4. umināškā.

/Román: umple, umplu, umplut./

umple, umplu, umplut = tölt, megtölt.

1. umplu, umpli, umple, umplēm, umplēt, umple.
2. umplēm. 3. umple! 4. să umple.

/Román: unge, ung, uns./

unže, ung, uns = beken, megken.

1. ung, unš, unže, unžēm, unžēt, unže.
2. unžēm. 3. unže! 4. să ungă.

/Román: opări, opăresc, opărit./

upări, upărăsk, upărit = leforráz.

1. upărăsk, -rășč, -rășče, upărem, upăret, upăresče.
2. upărem. 3. upăresče! 4. să upărăškā.

/Román: orbi, orbesc, orbit./

urbi, urbesc, urbit = megvakít, megvakul.

1. urbesc, -bešč, -bešče, -bēm, -bēt, -bešče.
2. urbēm. 3. urbešče! 4. să urbāškā.

/Román: urca, urc, urcat./

urka, urk, urkat /se/ = felmegy, felmászik.

1. urk, urš, urkā, urkām, urkat, urkā./se/.
2. /mă/ urkām. 3. urkā-če! 4. să se urše.

/Román: uri, urăsc, urit = gyűlöl, utál./

uri, urăsk, urit /se/= utál, elun; vissz.9 unatkozik.

1. urăsk, urășč, urășče, urām, urăt, urășče./se/.
  2. /mă/ urēm. 3. urășči/-če/! 4. să /se/ urăškā.
-

/Román: urla, url, urlat./
urla, url, urlat = üvölt, vonít.

1. url, url', urlă, urlăm, urlăt, urlă.
2. urlam. 3. urlă! 4. să urle.

/Román: urtăci, -cesc, -cit /se//.
urtuși, urtușesk, urtușit /se/ = összebarátkozik.

1. urtușesk, -șeșc, -șeșce, -șem, -șet, -șeșce. /se/.
2. mă urtușem. 3. urtușești-ce! 4. să se urtușască.

/Román: urzica, urzic, urzicat./
urzika, urzik, urzikat = csip /csalán/, megcsalánóz.

1. urzik, urziș, urzikă, urzikăm, urzikăt, urzikă.
2. urzikam. 3. urzikă! 4. să-l urzișe.

/Román: usca, usc, uscat./
uskă, usk, uskat = szárit, aszal.

1. usk, ušč, uskă, uskăm, uskat, uskă.
2. uskam. 3. uskă! 4. să uște.

/Román: ustura, ustură, usturat./
ustură, ustură, usturat = égetően fáj, szaggat, sajog.

1. ustură. 2. usturam. 3. ustură! 4. să usture.

/Román: ușura, ușurez, ușurat./
ușură, ușur, ușurat /se/ = /meg/könnyít; megkönnyebbül.

1. ușur, ușur', ușură, ușurăm, ușurat, ușură. /se/.
2. /mă/ ușuram. 3. ușură/-ce/! 4. să /se/ ușure.

/Román: văita, vait, văitat. /se//.
văita, văită, văitat /se/ = jajgat, fáj valami.

1. vait, veit, văită, văitem, văităt, văită. /se/.
2. mă văitam. 3. văită-ce! 4. să se văice.

/Román: văra, varez, vărat./
/în/vără, /în/vărăsk, /în/vărat /se/ = nyaral.

1. m-învărăsk, c-învăreșc, s-învăreșce, n-învărem, v-învăret, s-învăreșce.
  2. m-învărem. 3. /în/vărești-ce! 4. să se învărăskă.
-

/Román: vǎrsa, vǎrs, vǎrsat./

vǎrsa, vǎrs, vǎrsat = önt, kiönt.

1. vǎrs, vǎrs, vǎrsǎ, vǎrsam, vǎrsat, vǎrsǎ.
2. vǎrsam. 3. vǎrsǎ! 4. sǎ verǎse.

/Román: vǎtǎma, vǎtǎm, vǎtǎmat./

vǎtǎma, vǎtǎm, vǎtǎmat /se/= felsért sebet, megsebesül.

1. vǎtǎm, veǎcim, vǎtǎmǎ, vǎtǎmam, vǎtǎmat, vǎtǎmǎ /se/.
2. /mǎ/vǎtǎmam. 3. vǎtǎmǎ-ǎe! 4. sǎ se veǎcime.

/Román: vedeǎ, vǎd, vǎzut./

vige, vǎd, vǎzut = lát.

1. vǎd, vez, veǎge, vige, vige, veǎge,
2. vige. 3. veǎge! 4. sǎ vadǎ.

/Román: vinde, vǐnd, vǐndut./

vinge, vǐnd, vǐndut = elad.

1. vǐnd, vins, vinge, vingem, vinge, vinge.
2. vingem. 3. vinge! 4. sǎ vǐndǎ.

/Román: vindeca, vindec, vindecǎt./

vingika, vǐngik, vǐngikat = gyógyít, meggyógyít.

1. vǐngik, vǐngiǎ, vǐngikǎ, vǐngikam, vǐngikǎ, vǐngikǎ.
2. vǐngikam. 3. vǐngikǎ! 4. sǎ vǐngiǎse.

/Román: veni, vin v. viu, venit./

vinǐ, viu, vinǐt = jön, bejön.

1. viu, vii, vine, vinem, vinet, vine,
2. vinem. 3. vii! 4. sǎ vie.

/Román: visa, visez, visat./

/in/visa, /in/visesk, /in/visat = álmodik, álmodozik.

1. /in/visesk, -seǎǎ, -seǎǎe, -sem, -set, -seǎǎe.
2. /in/visem. 3. /in/visesǎǎe! 4. sǎ /in/visaskǎ.

/Román: zǎbovi, -vesc, -vit./

zǎbuvi, zǎbuvesk, zǎbuvǐt = késik, késlekedik, időzik.

1. zǎbuvesk, -veǎǎ, -veǎǎe, -vem, -vet, -veǎǎe.
2. zǎbuvem. 3. zǎbuvesǎǎe! 4. sǎ zǎbuvaskǎ.

Z

/Román: zápši, zápšesc, zápšit./
zápši, zápšesk, zápšit = rajtakap, tetten ér.

1. zápšesk, -šesč, -šesce, -šem, -šet, -šesce.

2. zápšem. 3. zápšesce! 4. są zápšaskă.

/Román: zácea, zac, zăcut./
záše, zak, zăkut = fekszik, hever.

1. zak, zaš, záše, zăšem, zăšet, záše.

2. zăšem. 3. záše! 4. są zakă.

/Román: zbiera, zbier, zbierat./
zbiră, zber, zbirat = kiált, kiabál, ordít.

1. zber, zber', zberă, zbirem, zbiret, zberă.

2. zbiram. 3. zberă! 4. są zbere.

/Román: zbîrniî, zbîrniie, zbîrniit./
zbîrniî, zbîrniîesce, zbîrniit = zúg, zümmög, búg.

1. zbîrniîesce v. zbârnîiesce.

2. zbîrniiem. 3. zbîrniîesce! 4. są zbârnîiască.

/Román: zbura, zbor, zburat./
zbura, zbor, zburat = repül.

1. zbor, zbor', zbora, zburam, zburat, zbora.

2. zburam. 3. zbora! 4. są zbore.

/Román: zburda, zburd, zburdat./
zburda, zburd, zburdat = ugrál, szalad /ugrálva/.

1. zburd, zburs, zburdă, zburdam, zburdat, zburdă.

2. zburdam. 3. zburdă! 4. są zburge.

/Román: zburătui, -uiesc, -uit./
zburtuși, zburtușesk, zburtușit = megdobál, elhesseget.

1. zburtușesk, -šesč, -šesce, -šem, -šet, -šesce.

2. zburtušem. 3. zburtușesce! 4. są zburtușaskă.

/Román: zdruncîna, zdruncin, zdruncinat./
zdrînsîna, zdrînsîn, zdrînsînat = ráz, megráz.

1. zdrînsîn, zdrînsîn', zdrînsîná, zdrînsînam,

zdrînsînat, zdrînsîná.

2. zdrînsînam. 3. zdrînsîná! 4. są zdrînsîne.

/Román: zdrobi, -besc, -bit./

zdrubí, zdrubask v. zdrubesk, zdrubit= tör, összetör.

1. zdrubesk, -bešč, -bešče, -bem, -bet, -bešče.

2. zdrubem. 3. zdrubešče! 4. să zdrubaskă.

/Román: zgíi, -iesc, -it./

zgíi, zgíiesk, zgíit = mereszű a szemét, bámul, kukucsgál.

1. zgíiesk, -iešč, -iešče, -iem, iet, -iešče /se/.

2. mă zgíiem. 3. zgíiešči-če! 4. să se zgíiaskă.

/Román: zgíria, zgírii, zgíriat/.

zgírie, zgar/i/, zgíriet = megkarcol, megkarmol.

1. zgar/i/y. zgar, v. zgarii, zgariă, zgariem,
zgariet, zgariă.

2. zgariem. 3. zgariă! 4. să zgarie.

/Román: zgírci, -cesc, -cit /se//.

zgírši, zgíršesk, zgíršit /se/= görcsösen összehúzódik.

1. zgíršesk, -šešč, -šešče, -šem, -šet, -šešče /se/.

2. mă zgíršem. 3. zgíršešči-če! 4. să se zgíršaskă.

/Román: zgribuli, -lesc, -lit./

zgribulí v. zgriburí, zgribulěsk v. zgriburěsk, zgribulít

v. zgriburít = didereg, vacog, reszket. /vissz./

1. zgribulěsk v. rěsk, -rešč, -rešče, -rēm, -rēt, -rešče /se/.

2. mă zgriburem. 3. zgriburešči-če! 4. să se zgriburaskă.

/Román: zice, zic, zis./

ziše, zik, zis = mond.

1. zik, ziš, ziše, zišem, ziset, ziše.

2. zišem. 3. zi! /ziše!/. 4. să zikă.

/Román: zímbi, -besc, -bit./

zímbi, zimběsk, zimbít = mosolyog.

1. zimběsk, -bešč, -bešče, -bem, -bet, -bešče.

2. zimbem. 3. zimbešče! 4. să zimbaskă.

/Román: zvíčni, -nesc, -nit=lüktet, ver, dobog./

zvíkní, zvíkněšče, zvíknít = dobog, lüktet /seb, halánték./

1. zvíkněšče.

2. zvíkne.

4. să zvíknaskă.

/Román: zvârcoli, -lesc, -lit./

zvîrkulî, -lêsk, -lît = hánykolódik, fetreng.

1. zvîrkulêsk, -lêšč, -lêšće, -lêm, -lêt, -lêšće.

2. zvîrkulêm. 3. zvîrkulêšće! 4. sã zvîrkulâškã.

/Román: zvîrli, zvîrl, zvîrlit./

zvîrli, zvîrlêsk, zvîrlit = hajít, dob.

1. zvîrlêsk, -lêšč, -lêšće, -lêm, -lêt, -lêšće.

2. zvîrlêm. 3. zvîrlêšće! 4. sã zvîrlâškã.

/Román: jeli, -lesc, -lit./

žali, žalêsk, žalît = megsirat, sajnál.

1. žalêsk, -lêšč, -lêšće, -lêm, -lêt, -lêšće.

2. žalêm. 3. žalêšće! 4. sã žalâškã.

/Román: şavâi, şavâiesc, şavâit./

žavâi, žavâiesk, žavâit = dülöngél, tántorog.

1. žavâiesk, -iêšč, -iêšće, -iêm, iêt, -iêšće.

2. žavâiem. 3. žavâiesće! 4. žavâiâškã.

/Román: jindui, -uiesc, -uit./

žindui, žinduiesk, žinduit = sóvárog, kíván.

1. žinduiesk, -iêšč, -iêšće, -iêm, -iêt, -iêšće.

2. žinduiêm. 3. žinduiêšće! 4. sã žinduiâškã.

/Román: jugâni, -nesc, -nit./

žugunî, žugunêsk, žugunît = kivág, kiherél.

1. žugunêsk, -nêšč, -nêšće, -nêm, -nêt, -nêšće.

2. žugunêm. 3. žugunêšće! 4. sã žugunâškã.

/Román: juca, joc, jucat = játszik, táncol./

žukã, žok, žukat = táncol, ugrál.

1. žok, žoš, žokã, žukãm, žukat, žokã.

2. žukãm. 3. žokã! 4. sã žošë.

/Román: juli, -lesc, -lit./

žuli, žulêsk, žulît = lehorzsol, felsért.

1. žulêsk, -lêšč, -lêšće, -lêm, -lêt, -lêšće.

2. žulêm. 3. žulêšće! 4. žulâškã.

/Román: injunghia, -junghii, -junghiat./
inžunge v. inžunge, inžung, inžungăt v. inžungăt = leszúr.
1. inžung, inžunž, inžunge, -žungem, žunget, -žunge.
2. inžungem v. inžungem. 3. inžunge-l! v. inžunge-l!
4. sǎ-l inžunge.

/Román: jura, jur, jurat./
žura, žor, žurat = esküszik.
1. žor, žor', žorǎ, žuram, žurat, žorǎ.
2. žuram. 3. žorǎ! 4. sǎ žore.

J e g y z e t

1. Az eredeti német szöveg:

Es gibt zwei Arten von Băleşi: 1/ Die Minenarbeiter, Bergleute in der Gegend von Abrud und Ofenbaia, die sich aus Rumänen verschiedener Herkunft und aus Fremden, vorwiegend Deutschen rekrutierten....

2/Die zweite Art von Băleşi sind die Korbflechter aus Groß Pold /Apolda/, zwanzig und etliche Familien, ferner die Verfertiger von Holzwaren /troci, lopeti, molde/, die sich in Cîlnic, Gîrbova, Rodu, Jîna niedergelassen haben. Die Korbflechter nennen ihre Ware th'elth'ea_{uo} = Kéltei - Handkorb. Ihre Sprache ist, wie man aus 119/Apolda de sus/⁺erkennen kann, in vielen Punkten abweichend; aber auch ihre ganze Art zu sprechen ist gänzlich verschieden von der der übrigen Rumänen. Sie sprechen sehr laut, jede Silbe abgebrochen und deutlich, die Palatalen d', t', n' werden zu dy, th', ny. Sie sind rumänisierte Zigeuner, wofür einmal ihr Typus einen unwiderleglichen Beweis bildet, viele tragen sogar ihr glänzend tiefschwarzes Haar in langen Locken herabwallend, als auch wissen sie selbst, daß ihre Vorfahren Goldwäscher /aurari, băleşi/ gewesen sind, wovon sie auch den Namen geerbt haben. Das Geschäft des Goldwaschens aus dem Flußsande ist schon längst nicht mehr lohnend, oder so wenig, daß es nur wenige ernährt. Deshalb haben sie zu einem andern Ernährungszweig gegriffen. In den Dörfern längst des Aranjosch haben sich überall Zigeuner unter den Rumänen niedergelassen und auch durch Heirat vermischt, besonders auffallend z.B. in Sălciua, woselbst auch mein Gewährsmann Gevrilă Gligan den reinsten Zigeunertypus hatte. Natürlich wollen die Băleşi nichts mehr davon wissen, daß sie zigeunerischen Ursprungs sind.
/G. Weigand: Körösch- und Marosch-Dialekte. Leipzig 1897.

39 - 40 l./

+ Weigand nyelvjárastanulmányában ezzel a számmal szerepel Nagy Apold. /A szerző megjegyzése./

2. Orsós Lajos : Butritól a főiskoláig. /A cigányság beilleszkedésének problémaköréből. Tanulmányok a PTF cigánykutató munkacsoportjának vizsgálataiból. Szerk. Várnagy Elemér. 8-29. o./.
3. Hetco György : A berettyómenti román nyelvjárás. Belényes 1912.

I r o d a l o m

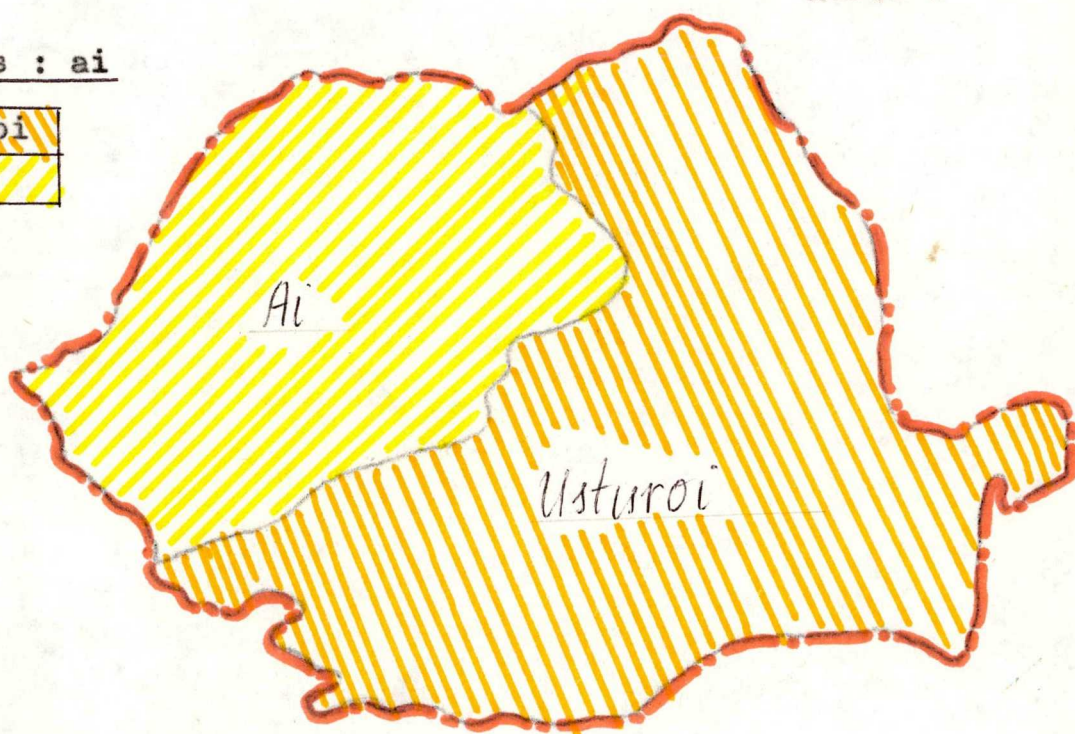
- B. Cazacu : Studii de dialectologie română. București, 1966.
- Radu Flora : Rumunski banatski govori u svetlu lingvisticke geografije. Beograd, 1971.
- Ernst Gammilschlag : Oltenische Mundarten. Wien 1911.
- Gunda Béla : Teknővájó cigány és munkája. Különlenyomat a Népélet-Értesítő 1934. évi 1-2. számából.
- Hetco György : A berettyómenti román nyelvjárás. Belényes 1912.
- Horváth Emese : A román nyelv magyar jövevényszavai alaktani beilleszkedésének néhány kérdése. MNy. LXVI.
- Mészáros György : Cigánydialektusok Magyarországon. Pécs, 1974.
- A cigányság beilleszkedésének problémaköréből. Tanulmányok a PTF cigánykutató munkacsoportjának vizsgálataiból. Szerk. Várnagy Elemér. 8-29. o. Orsós Lajos : Putritól a főiskoláig.
- Josef Popovici : Die Dialekte der Munteni und Pádureni im Hunyader Komitat. Halle, 1905.
- Carlo Tagliavini : Le origini delle lingue neolatine. Bologna. /Sesta edizione 1972./
- Tamás Lajos : Bevezetés az összehasonlító neolatin nyelvtudományba. Budapest, 1977.
- Tamás Lajos : A román nyelv fonémarendszere. Budapest, 1956.
- Vekerdi József : A magyarországi cigány nyelvjárások. Értekezések a nyelvészeti tudományok doktora fokozat elnyeréséhez. 1977.
- G. Weigand : Der Banater Dialekt. Leipzig 1896.
- G. Weigand : Körös- und Marosdialekte. Leipzig 1897.

Harta 2

Beás : ai

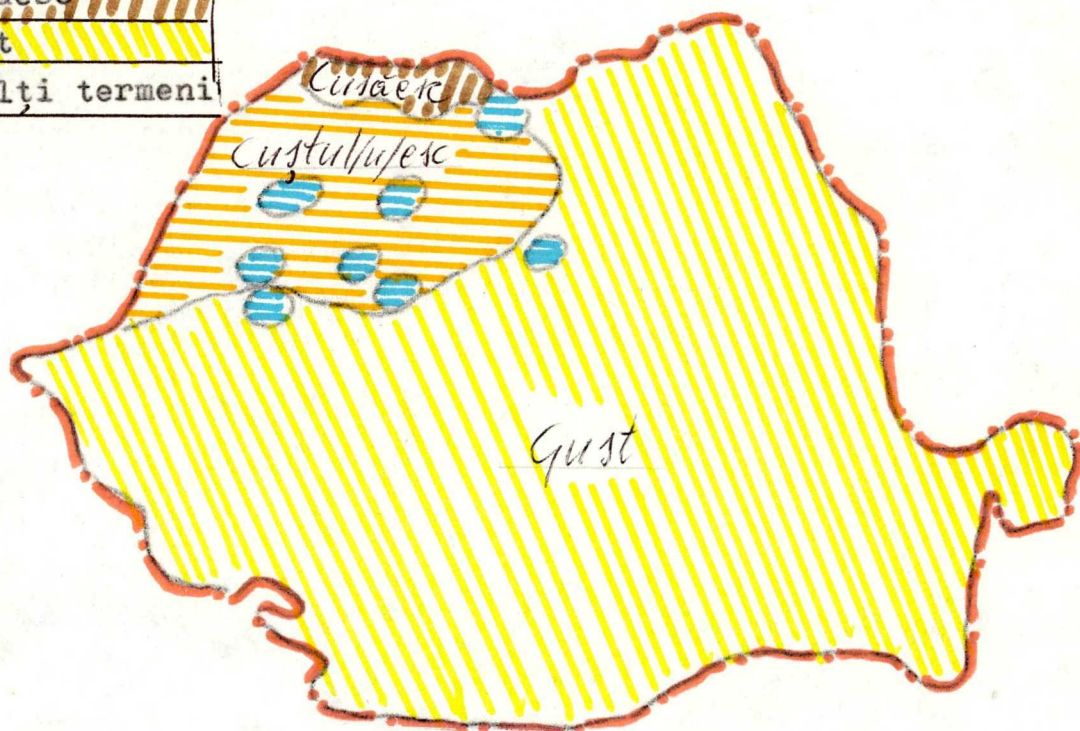
Usturoi
Ai

Beás: gust

Harta 4

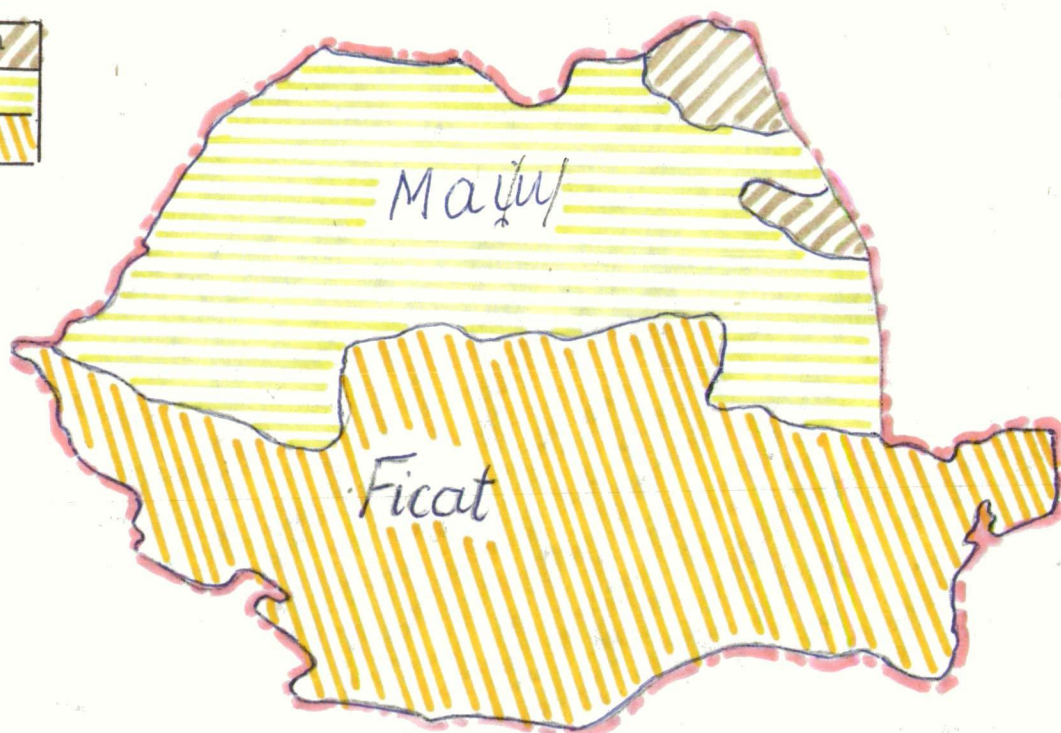
Cuștul/u/esc
Cușaesc
.Gust
● Alți termeni

Beás: fikat

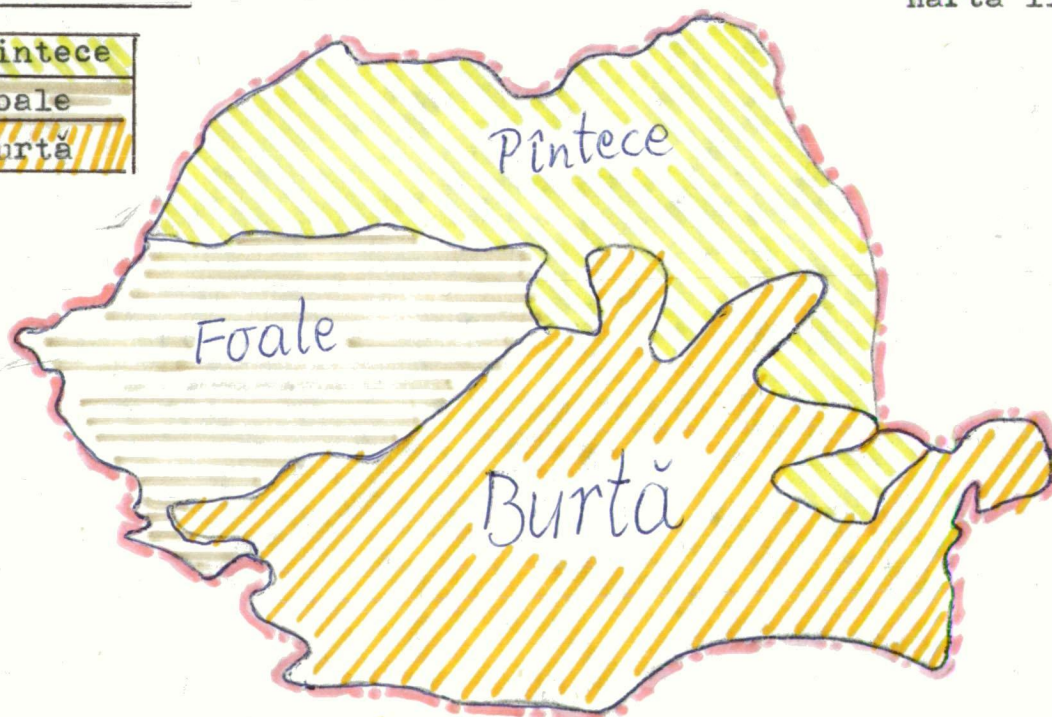
Plămin
Mai
Ficat

Beás: burtă

Harta 11

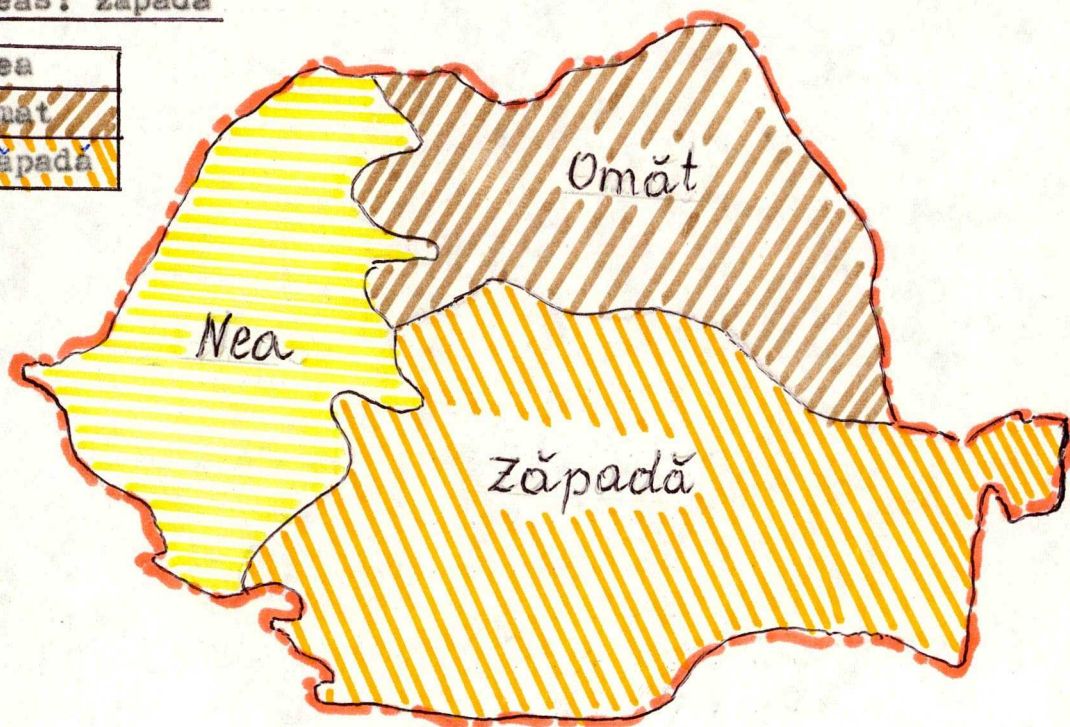
Pîntece
Foale
Burtă

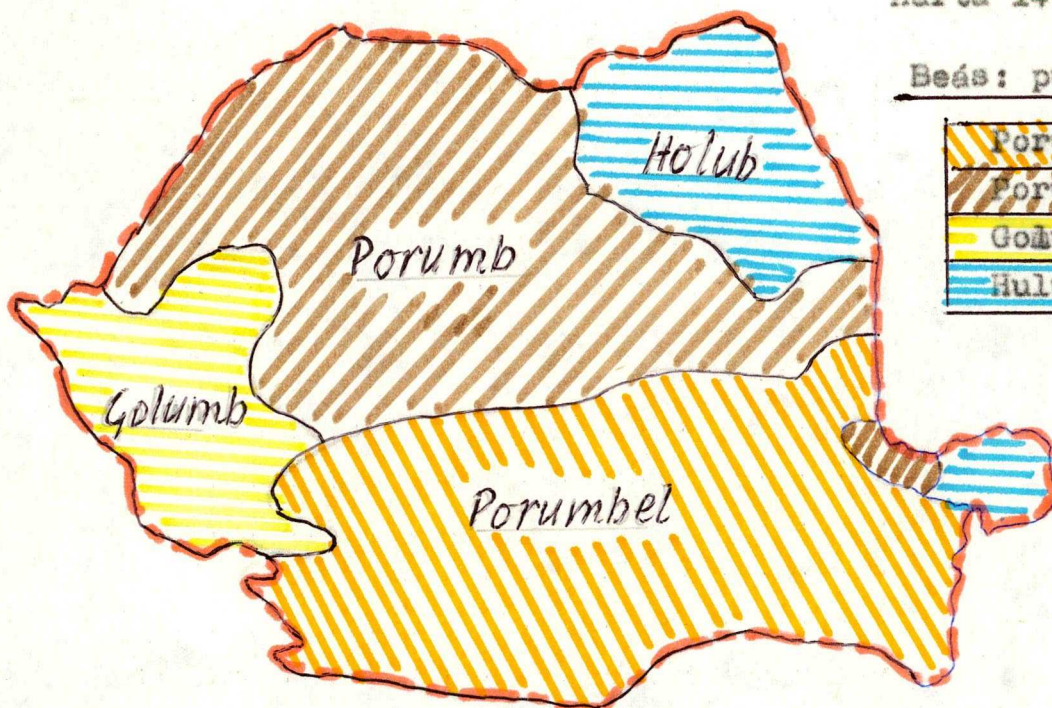
Beás: zăpadă

Nea
Omăt
Zăpadă

Beás: purom

Porumbel
Porumb
Golumb
Holub

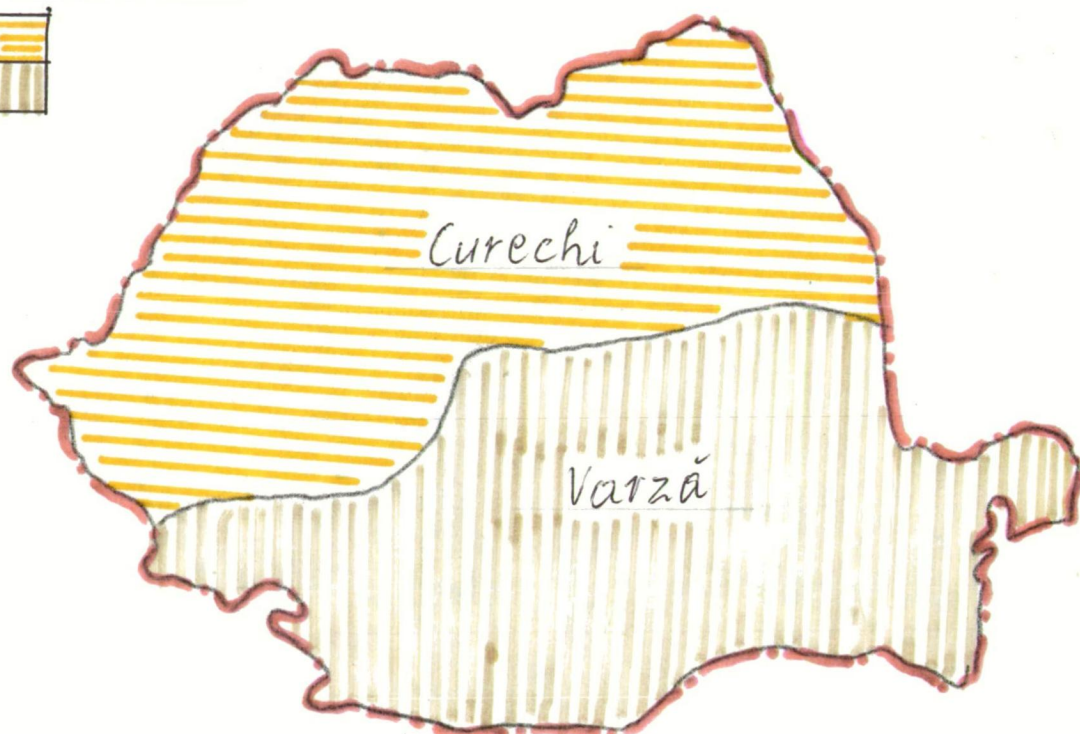

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN I

Beás: kureč, varză

Harta 7

Cureci
Varză

Beás: năbusală

Harta 8

Sudore
Nădluseală

